

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Sašo Klun

Vsakdanji odnosi in z njimi povezane težave mladih v Ribnici

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Sašo Klun

Vsakdanji odnosi in z njimi povezane težave mladih v Ribnici

Diplomsko delo

Mentorica: doc. dr. Vera Grebenc

Ljubljana, 2017

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Veri Grebenc za jasne napotke, strokovne nasvete ter veliko podporo pri pisanju diplomskega dela. Zahvaljujemo se vsem intervjuvancem za pripravljenost in pomoč pri diplomskem delu. Hvala tudi vsem prijateljem in prijateljicam, ki so me spodbujali in mi po svojih najboljših močeh pomagali. Velika zahvala gre tudi moji družini in dekletu, ki so me skozi celoten študij spodbujali in verjeli vame.

Vsem hvala!

Povzetek

V svojem diplomskem delu sem se posvetil problematiki medsebojnih odnosov med mladimi, saj so ti pomembni tako za njihovo kot za življenje celotne družbe.

Odnosi so tisti, za katere bi morali biti iz dneva v dan bolj hvaležni in jih bolj ceniti. Zgodi se, da jih včasih zanemarimo. Tako se v odnosih pojavijo težave. Eden izmed vzrokov za težave lahko pripišemo prekomerni uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije. Uporaba le-teh se iz leta v leto povečuje. Komuniciranje po elektronskih medijih je postalo nekaj običajnega, odnosov »*face to face*« (iz oči v oči) pa je čedalje manj. Vpliv tehnologije je tako velik, da mnoge mlade vodi v odtujevanje od sebe in drugih, v občutke negotovosti in nezadovoljstva. Vse manj je polnih igrišč, kjer so se mladi včasih zadrževali s svojimi prijatelji, saj sedaj raje hitijo domov pred računalnik, kjer vzpostavljajo in ohranjajo odnose s prijatelji. Z zapiranjem v sobo (v virtualni svet) mladi težje vzpostavljajo socialne stike, težje komunicirajo in izražajo čustva in tako težave le še stopnjujejo.

Med mladimi v Ribnici sem izvedel kvalitativno in eksplorativno raziskavo. Za zbiranje svojega gradiva sem uporabil metodo opazovanja z udeležbo in izvedel razgovore s sodelujočimi. Izbral sem del mladih z različnih področij. Zbral sem empirične podatke (besedne opise), ki so se nanašali na raziskovalni pojav. Pridobljene podatke sem obdelal s kvalitativno metodo kodiranja. Mlade v Ribnici sem ustno spraševal o njihovih vrstniških odnosih. Kot merski instrument sem uporabil delno strukturiran intervju z vnaprej predvidenimi vprašanji.

Rezultati raziskave so pokazali, da imajo mladi v Ribnici težave v odnosih. Stike vzpostavljajo na različne načine. Nekateri direktno, nekateri ne. Večina vzpostavlja stike preko drugih ljudi ali preko skupnih aktivnosti, ki jih je v Ribnici, po pripovedovanju mladih, premalo. Želijo si preureditve in obnove mesta. Pogrešajo tudi prostor za druženje (igre, pogovor, zabave). Odnose ohranjajo v lokalih, preko aktivnosti, zabav, nekateri tudi preko informacijske-komunikacijske tehnologije. Slednje se bolj poslužujejo dekleta kot fantje. Nekateri so izpostavili, da so ti virtualni odnosi koristni, drugi pa, da so lahko velika ovira, saj so zaradi njih prikrajšani neverbalne komunikacije. Posledično »iz oči v oči« ne znajo komunicirati in vzpostavljati stikov, zato velikokrat pridejo v konflikte. Te rešujejo predvsem s pogovorom ali pa jih ignorirajo. Za najpogostejše razloge konflikta oziroma razpada odnosa pa navajajo zelo različne razloge. Ti so: nezaupanje, provociranje, vsiljeno vedenje (vsiljevanje svojega mnenja), zamegljenost uma, komuniciranje s slabo voljo, nesporazumi, opravljanje, hvalisanje, premalo posvečenega časa drug drugemu, žalitve, različna pričakovanja, zahrbtnost, neiskrenost, drugačna mišljenja.

Glede na dobljene rezultate raziskave bi se zavzel za večje sodelovanje in podporo župana in ostalih občinskih svetnikov pri projektih mladih, delavnicah, neformalnih druženjih (koncerti) itn. Predlagal bi različne socialne akcije, kot so izvedba delavnic in izobraževanja o pomembnosti medsebojnih odnosov. Potrebno bi bilo skupno reševanje konfliktov in problemov v okviru svetovalnega centra ali mladinskega centra, v katerem bi mladi lahko imeli na razpolago strokovne delavce, ki bi jim bili pripravljeni pomagati. Mladim bi bilo potrebno priskrbeti nove prostore in jih podpreti pri njihovem ustvarjanju. Socialni delavci bi si morali prizadevati h krepitvi moči mladih. Lahko bi organizirali tabore, počitnice za mlade iz ranljivih družin itn. Potrebno bi bilo narediti analizo tveganja in tako preprečevati oziroma zmanjševati tveganja pri pitju alkohola in uživanju drugih prepovedanih oziroma škodljivih substanc.

KLJUČNE BESEDE: medosebni odnosi, mladi kot uporniki, subkulture, socialno omrežje, individualizem.

Title: Everyday Relationships and Related Problems of Young People in Ribnica

Abstract

My graduation thesis is dedicated to the issues of relationships between young people, because they are important to their lives and that of the entire society.

People should be grateful for the relationships they have and appreciate them even more as time passes. Ignoring relationships can lead to problems. Excessive use of information and communication technologies are one of the main reasons for relationship related problems. Usage of these technologies is increasing rapidly every year and communication via electronic media has become a very common thing - face-to-face relationships are becoming less and less. The impact of technology is so huge that it leads many young people to feel alienated from themselves and others and gives them a feeling of insecurity and dissatisfaction. Playgrounds where young people met their friends in the past are more or less empty and nowadays young people prefer to rush home to their computers through which they connect and keep relationships with their friends. By shutting themselves up in their rooms (into virtual worlds) they have more difficulty in establishing social contacts, communicating with others and expressing themselves leading to further problems which keep increasing.

I conducted a qualitative and explorative research among young people in Ribnica. Two methods were used to collect information: observing through participation and interviews conducted with participants. I chose a sample of young people from different areas. Empirical data (word descriptions) that are related to the research phenomenon was gathered. A qualitative method of coding was used to process the obtained data. I verbally interviewed young people from Ribnica about their peer relationships. For measurement purpose, I used a partially structured interview where general questions were written in advance.

The results showed that young people in Ribnica have problems in relationships. They establish contacts in various ways. Some directly, some not. Most of young people build relationships through other friends or through common activities. Young people are of the opinion that there are too less common activities in Ribnica. They want Ribnica to be rearranged and modernised. They also feel the lack of places for socializing (games, talk, entertainment). Mostly they maintain relationships at local bars, through common activities, parties and also through information and communication technologies. Girls are more involved with information and communication technologies. Some feel that these virtual relationships are beneficial, while others think that these kind of relationships can be a major problem as they deprive them of non-verbal communication. Often this can lead to conflicts, since they do not know how to communicate face-to-face and establish contacts. Such conflicts are usually resolved mainly by talking or by simply ignoring them. Young people give a wide variety of reasons for such conflicts and breaking of relationships. Some of them are: distrust, unnecessary provocation, communicating with a bad mood, misunderstandings, gossiping, bragging, spending too less time with each other, insults, different expectations, treachery, dishonesty, different opinions etc.

Based on the results obtained from my research, I would like to request for increased cooperation and support of the mayor and other municipal councillors for youth projects, workshops, informal gatherings (concerts) etc. Different social campaigns like implementation of workshops and education about importance of relationships are suggested. A joint effort involving counselling or youth centres, where young people can have access to specially trained counsellors capable of helping them, is needed for resolving conflicts and problems. New facilities should be provided and young people should be involved and supported in setting them up. Social workers should to empower young people. Camps and

holiday activities could be organised for youth from vulnerable families. Risk analysis should be done to prevent or reduce the risks of drinking alcohol or consumption of other illicit/harmful substances.

KEYWORDS: interpersonal relationships, young rebels, subcultures, social network, individualism.

Predgovor

Mladost je tisto obdobje, ko mladi oblikujejo svoje mnenje, samopodobo, identiteto itn. Pri tem imajo veliko vlogo njihovi odnosi z vrstniki, prijatelji, starši in družbo. Odnosi so nekaj, kar potrebuje vsak človek in brez česar ne more živeti. Ljudje odnose ustvarjamo sproti, v vsakdanjih srečanjih drug z drugim. Imajo pomen za neposredno vpletene ljudi in tudi za tiste, ki potek interakcije opazujejo. Odnose vzpostavljamo in ohranjamo na različne načine. V ohranjanje nekaterih odnosov moramo vložiti več časa, v nekatere manj. Nekateri odnosi so nam pomembnejši od drugih. Vsi bi se morali zavedati, da odnosi niso nekaj samoumevnega, ampak so bogastvo, za katerega moramo biti hvaležni, saj so največ, kar imamo.

V svojem kraju Ribnica na Dolenjskem opažam, da se prebivalstvo ne trudi dovolj za vzpostavitev dobrih medsebojnih odnosov. Ravno tako je moč zaznati težave mladih v njihovih vsakdanjih odnosih. Mnogo mladih v našem kraju svoje odnose ohranja predvsem v lokalih. Slednji spodbujajo pitje, zabavo. Mislim, da precej mladih hrepeni ravno po pitju in zabavi, saj so to trenutki, ko človeku »popustijo zavore« in se sprosti, izgubi predsodke do drugih. Tako početje povzroča manj kvalitetno življenje vseh prebivalcev Ribnice.

Današnja mladina ima kar precej težav v medosebnih odnosih. Probleme še posebej povzročata sodoben način življenja in prekomerna uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije.

V raziskavi, v katero je bilo vključenih okoli 15.000 najstnikov, starih petnajst in šestnajst let, so ugotovili, da bodo tisti vrstniki, ki na spletu vidijo več fotografij svojih prijateljev, kako se zabavajo s pitjem alkoholnih pijač in kajenjem, bolj verjetno takšno vedenje posnemali tudi sami (Kvas 2013). Če je tako, smo v resnih težavah. Kot opažam pri svojih vrstnikih, jih čedalje več zapade v depresijo z razlogom, da nimajo tako zabavnega in pestrega življenja kot njihovi vrstniki. Če pa pogledamo z malo drugačne perspektive, lahko hitro opazimo, da mladi objavljajo fotografije dogodkov samo takrat, ko se imajo lepo, ko so veseli, se zabavajo. Nihče ne objavi slike, ko mu je dolgčas, ima slab dan, je brez volje do življenja itn. Torej uporabniki socialnih omrežij vidijo samo eno stran in se zaradi nje sekirajo, ker si tudi sami želijo živeti podobno kot njihovi virtualni prijatelji.

Zanima me, ali objave mladih vplivajo tudi na mišljenje ostalih uporabnikov. Vse manj mladih spremlja politiko in družbeno dogajanje po svetu in v lastni državi. Ne gledajo poročil, ne berejo časopisov itn. Verjamejo samo objavam na socialnih omrežjih, kjer so zasipani z lažmi, pomanjkljivimi informacijami, s pogledom s samo ene strani. Mladi jim slepo verjamejo in se ne poglobijo v informacije, ki jih prejmejo. So res tako lahkomišelní in se ne poglobijo v prejete informacije? Kdo potem kroji mnenje, vrednote mladih? Kdo vpliva na odločitve mladih – so to vrstniki, družina, vera, internet, mediji ali pa morda družba?

Kazalo

1. TEORETSKA RAZPRAVA	1
1.1 Uvod.....	1
1.2 Zgodovinske spremembe v pojmovanju mladosti/mladine.....	4
1.3 Od generacije h kulturni modernizaciji mladih	5
1.3.1 Mladina pred, med in po drugi svetovni vojni.....	6
1.4 Mladina kot fenomen dvajsetega stoletja	9
1.5 Vrednote mladih.....	10
1.6 Subkulture kot življenjski slog mladih.....	13
1.7 Mladi kot »uporniki«	19
1.7.1 Subkulturno uporništvo	21
1.8 Virtualizacija vsakdanjega življenja.....	23
1.8.1 Vpliv socialnih omrežij na medosebne odnose med mladimi	26
1.9 Pogled (odnos) družbe na mlade.....	27
1.10 Mladi kot individualisti	29
2. EMPIRIČNA RAZISKAVA	34
2.1 Pregled problematike	34
2.2 Formulacija problema.....	36
2.3 Metodologija.....	39
2.3.1 Vrsta raziskave.....	39
2.3.2 Merski Instrument - viri podatkov	40
2.3.3 Opredelitev enot raziskovanja - populacija, vzorec.....	41
2.3.4 Načrt zbiranja podatkov oziroma empiričnega gradiva	41
2.3.5 Analiza podatkov	42
2.4 Rezultati	43
2.4.1 Predstavitve sogovornikov	43
2.4.2 Obiskovane aktivnosti	43
2.4.3 Zadovoljstvo z aktivnostmi	43
2.4.4 Potrebe oziroma želje mladih.....	43
2.4.5 Vzpostavljanje odnosa	44
2.4.6 Dober vrstniški odnos	45
2.4.7 Ohranjanje odnosa.....	45
2.4.8 Pomen »virtualnih« odnosov	46
2.4.9 Sprejetost med vrstniki	47

2.4.10	Soočanje s konfliktnimi odnosi	47
2.4.11	Razlogi za konflikt oziroma razpad odnosa	47
2.4.12	Ribnica kot idealni kraj mladih	48
2.5	Razprava.....	48
2.6	Sklepi.....	58
2.7	Predlogi.....	59
3.	UPORABLJENA LITERATURA	61
4.	PRILOGE	67
4.1	Vodilo za intervju.....	67
4.2	Intervjuji	68
4.3	Kodiranje.....	83

1. TEORETSKA RAZPRAVA

1.1 Uvod

Otroštvo, mladost in prehodi v odraslost so že nekaj desetletij teme, ki vznemirjajo javnost, politiko in znanost. V zadnjem desetletju ali dveh so spremembe odraščanja in življenjskih potekov spet v ospredju družbene pozornosti. Današnja generacija vstopa v odraslost drugače kot prejšnja. Podaljšujeta se izobraževanje in ekonomska odvisnost od staršev. Vstop v zaposlitveno obdobje in obdobje starševstva pa se pomikata v pozna dvajseta ali v trideseta leta življenja (Ule 2008: 12).

Konec 19. stoletja se je izoblikovala posebna starostna skupina posameznikov, ki se je po psiholoških, socialnih in kulturnih značilnostih razlikovala tako od kronološko mlajših (otrok) kot od starejših skupin (odraslih) (Marjanovič Umek *et al.* 2004). Mladost kot posebno življenjsko obdobje med otroštvom in odraslostjo je »odkrila« šele industrijska družba, modernizacija v 20. stoletju pa je najbolj vplivala na spremembe odraščanja in potek mladosti, zato je 20. stoletje imenovano tudi stoletje mladine (Ule, Kuhar 2003). Različni avtorji in tudi mladi sami opredeljujejo oziroma umeščajo mladost v različen razpon starosti. Splošno prevladuje definicija, da je mladina del prebivalstva, ki ni več otrok in še ni odrasel. Skratka, mladost je prehod iz otroštva v odraslost.

Mladostništvo ali adolescenca je razvojno obdobje med koncem otroštva in začetkom zgodnje odraslosti, torej med približno 12. in 24. letom (Zupančič 2004). V tem obdobju posameznik postopno duševno in socialno dozoreva v odraslo osebo (Vičič 2002). Medosebni odnosi v tem obdobju so bili pogosto v veliki meri prekinjeni s tistimi osebami, ki so bile v preteklosti (otroštvu) pomembne, kljub temu da naj bi "v nebo vpijoča" teza bila, da morajo biti otroku že v zibelko položeni temelji za prehod v odraslost (Erwin 1998). Statistični urad Republike Slovenije opredeljuje mladost kot obdobje med 15. in 29. letom. Pregled starostnih mej pa je po drugih evropskih državah različen (Vertot 2009: 11).

V knjigi Mladina 2010 je bila narejena raziskava med mladimi, kjer so mlade spraševali, do katerega leta je nekdo mlad. Ugotovili so, da mladi danes postavljajo mejo mladosti bistveno nižje kot pred 25 leti. Povprečna ocena meje med mladostjo in odraslostjo se je znižala skoraj za pet let (Lavrič *et al.* 2011: 67).

V obdobju mladosti so silno pomembni, če ne celo najpomembnejši, odnosi. Lamovec (1993: 9) pravi, da so medosebni odnosi zelo pomembni za razvoj človekove osebnosti v socialnem, čustvenem in intelektualnem smislu. Na osnovi odnosov z drugimi ljudmi si ustvarjamo svojo identiteto ter si na podlagi odziva drugih ljudi pomagamo, da razvijemo čim jasnejšo predstavo o sebi. Učinkoviti in zadovoljujoči medosebni odnosi so prvi pogoj za osebno srečo.

Medosebni odnosi so odnosi med dvema ali več osebami, za katere je značilna močna in raznolika solidarnost, ki traja dlje časa. Na ravni vedenja se medosebni odnos kaže kot zaporedje vedenjskih interakcij med osebama. Te interakcije imajo značaj izmenjav gest, besed in gibov. Obstajajo pa tudi odnosi brez neposrednih tovrstnih interakcij, na primer odnos med osebami, ki so ločene druga od druge. Posamezne interakcije imajo določen fokus in ko se ta izčrpa ali postane nepomemben, se končajo. Odnosi imajo običajno več interakcijskih fokusov, zato je zanje značilno, da so razmeroma trajne socialne strukture (Ule 2009: 316–317).

Pojem »odnos« pomeni socialno vključevanje z določenimi osebami za določeno obdobje. Odnosne veščine so vsebovane v medsebojni povezanosti oseb. »Ljudje drug drugega potrebujemo, saj so ravno odnosi osrednji del človekove eksistence« (Kristančič, Ostrman 1999: 48). »Odnos je vedno nekaj, kar se dogaja med dvema ali pa se ne dogaja.« Da ustvarimo odnos, še zdaleč ni dovolj, da si ga želimo, ampak ga moramo negovati, da ne bi prešel v navado ali izkoriščanje ali v kaj hujšega (Zalokar Divjak 2008: 45).

Odnose gradimo in ohranjamo na različne načine. Ob poplavi najrazličnejših medijev se mladim ponuja drugačen način ohranjanja medosebnih odnosov s svojimi prijatelji in vrstniki. Medtem ko so se naše babice, dedki in starši v mladostniških letih srečevali osebno, je danes ta osebni stik v veliki meri zamenjal svetovni splet oziroma socialna omrežja. Novodobne tehnološke komunikacije so popolnoma spremenile socialne interakcije. Vse več ljudi, posebej mladih, se poslužuje tehnologije za ohranjanje stikov. Tako so spletna socialna omrežja postala fenomen in najpopularnejši komunikacijski medij, še zlasti za mlajšo generacijo, ki ga veliko uporablja in tako zanemarja pristne medosebne odnose. Socialna omrežja nudijo uporabnikom možnost interakcije, vzpostavljanje novih ter ohranjanje starih medosebnih odnosov, ki jih postavljamo v virtualni svet, kjer pa ni prostora za čustva.

Mrgole (2003) se sprašuje, če smo ljudje res soočeni z več svetovi? Preko socialnih omrežij vzpostavljamo, ohranjamo, rešujemo odnose. Mnogi laiki in strokovnjaki se sprašujejo, ali so ti virtualni odnosi realni ali ne. So socialna omrežja koristna ali ne, so dobra ali slaba? Razumevanje sodobne mladine ni ravno enostavno. Mladi imajo danes precej drugačne vrednote kot v preteklosti. Slednje pa so tesno prepletene z njihovim vsakdanjim življenjem. Pripadajo različnim subkulturam in kulturnim usmeritvam, pri čemer so smisli ter vrednote različni od prevladujoče kulture ali so z njimi celo v konfliktu. Mladi raziskujejo svoje možnosti in priložnosti ter si prisvajajo različne vrednote v skladu z možnostmi, ki jih ponujata aktualni čas in prostor. Subkulture še vedno ne zajemajo večinskega dela generacije mladih, hkrati pa ostaja verjetnost, da subkulturni življenjski slog zajema prej »formo« (način oblačenja, vrsto glasbe, načine preživljanja prostega časa itn.) kot »vsebino« (oblikovanje prepričanj in vrednot, naravnost do družbe itn.). Sklepamo lahko, da bo v primeru, če mladi ne ponotranjijo subkulturnih vrednot za temelj svojega delovanja, subkulturni življenjski stil zelo verjetno zgolj začasen; ob tem se lahko vprašamo, če lahko v primeru prevzemanja zgolj »forme« brez »vsebine« sploh še ogovorimo o subkulturi (Šaponja 2006).

Poznamo različne subkulture, za katere se mladi odločajo. V času mladosti človek eksperimentira z različnimi identitetami. Gre predvsem za občutek pripadnosti, ki ob tem nastane. Ne moremo reči, da so vsi mladi del neke subkulture, večina jih ne želi izstopati. Možno je tudi, da mladi sami vzpostavijo svojo subkulturo in vanjo pritegnejo še druge. Mladi lahko s svojo pripadnostjo določeni subkulturi pokažejo tudi svojo kritično dojemanje realnosti, v katero so tako rekoč vrženi, in se uprejo ter tako postanejo uporniki proti sodobni družbi. Slednja je velikokrat zelo obsojajoča, saj ima mlade za lahkomiselne, brezobzirne, nezainteresirane za politiko in prihodnost celotne družbe. Vendar Lenarčič (*et al.* 2011: 6) trdijo, da imajo mladi trden vrednotni okvir, da so optimisti in si želijo prevzemati odgovornost za svojo usodo, ne zanima pa jih usoda družbe. Tako se je sodobna mladina preusmerila iz »ukvarjanja z družbo« v »ukvarjanje s samo seboj« ter postala individualistična, celo egoistična. Mnogo mladih se zateka v osamo in se brigajo samo zase.

1.2 Zgodovinske spremembe v pojmovanju mladosti/mladine

Gillis (1999) predstavlja kompleksnost zgodovinskega procesa in družbenih dejavnikov, ki so doprinesli k odkritju mladosti oziroma mladine. Opisuje spremembe v tradiciji in starostnih odnosih ter nastanek pojavov, kot so otrok, najstnik, mladina in mladinska kultura. Razvoj moderne mladosti spremlja od obdobja predindustrijskih družb preko obdobja modernizacije ter od odkritja adolescence do pojava mladosti, kot jo poznamo danes. Pri oblikovanju zgodovinskih obdobj izpostavlja vpliv ekonomskih in demografskih razmer, pri oblikovanju mladine pa šolanje, ki je zamaknilo dostop do dela.

Ule (1999) pravi, da se v petdesetih in šestdesetih letih dvajsetega stoletja pojavijo prve mladinske subkulture (na primer hipiji). Za to obdobje je značilna družbena in politična neodvisnost ter oživitve študentskega radikalizma in bohemstva, pričnejo se študentski in družbeni nemiri (proti družbenim, političnim, izobraževalnim institucijam). V sedemdesetih so mladino poimenovali za generacijo »krize industrijske družbe«. V tem času nastopi pojav alternativnih gibanj, ki se usmerijo v kritiko nebrzdanega tehnološkega razvoja, mladost se spreminja, postane življenjski stil. V osemdesetih letih pa so mladinske kulture veliko bolj raznovrstne v vedenjskih vzorcih, ki se nanašajo na stile oblačenja in uživanja v prostem času, zato lahko tu govorimo o »skupinskih stilih«. Značilen je pomik mladine h kulturnemu kapitalu – od generacije h kulturni modernizaciji mladine. Tu gre za odmik k svetu prostega časa, potrošnje in zabave, spremenijo se spolne vloge. Mladi sledijo novim stilom v potrošnji in množični kulturi, dajejo večji pomen izkušnjam, vrednotam in idealom. Značilna je individualizacija življenjskih usmeritev in potreb. V devetdesetih že zasledimo spremembe, značilne tudi za mlade današnjega časa. Gre za individualizacijo življenja, nove možnosti in tveganja, posamezniki so zaradi informacijske modernizacije prisiljeni k individualnem, osebnem stilu življenja, dela in prostega časa. Mladi so vse bolj pod pritiskom kariere in izobrazbe. Sodobna mladost/mladina pa se je preusmerila iz »ukvarjanja z družbo« v »ukvarjanje s samim seboj«. Mladi so se umaknili iz javne sfere v zasebnost, mladino zaznamujeta intenzivni proces individualizacije mladosti in kriza identitete. Družinska in prijateljska razmerja so danes spremenjena, drugačne so izkušnje v izobraževalnem sistemu, drugačni so problemi, ki zadevajo zaposlovanja mladih. Ponudba in komercializacija prostega časa sta spodbudili specifično izoblikovanje življenjskih stilov mladih, ki so postali zanimiva in pomembna tarča ekonomskih, prodajnih in oblikovalnih analitikov.

1.3 Od generacije h kulturni modernizaciji mladih

Ule (*et al.* 1996: 41–51) pravijo, da je kulturna modernizacija le odziv mladih na prehodu v postindustrijsko družbo, kjer postaneta glavno gonilo razvoja sposobnost osvajanja in uporabe znanja, ki je temelj ustvarjalnosti. Postindustrijsko družbo lahko označimo kot družbo znanj, kjer imajo pomembno vlogo vzgojno-izobraževalne ustanove ter vse ostale institucije, ki podpirajo razvoj znanja in kulture.

Celoten proces spreminjanja življenjskih in vrednostnih usmeritev mladih od šestdesetih let do danes predstavlja vse močnejši tok kulturne modernizacije mladine. Kulturna modernizacija mladine sledi prvi fazi modernizacije, kjer se je mladina šele izoblikovala kot relativno samostojna in homogena generacijska skupnost. Lahko jo imenujemo tudi generacijska modernizacija. Slednja se je začela z industrijsko modernizacijo in je dosegla vrhunec v poznih petdesetih in zgodnjih šestdesetih letih. Izrazit pojav prve faze so bile vrstniške skupine mladih, ki so prve razvile lastne vrednostne orientacije in življenjske stile, ki so bili drugačni od stila staršev. Značilni pojavi prve faze modernizacije mladine so bili tudi občasni, spontani ter partikularni upori mladih proti družbi odraslih (na primer »huliganstvo«) (Ule *et al.* 1996: 44–45).

Druga faza modernizacije mladine zajema obsežen in kompleksen proces usmerjanja vrednostnih in življenjskih usmeritev. Glavne poteze kulturne modernizacije so bile:

- zaposlitev in plačano delo iz družbenih vrednot izpodrinejo prosti čas, zabave in potrošnja;
- sprememba spolnih vlog ter vse večje izenačevanje družinskih in izven družinskih skupnosti;
- sledenje novim stilom v potrošnji in množični kulturi, ki jo razširijo in uveljavljajo množični mediji (radio, televizija, tisk itn.);
- individualizacija življenjskih usmeritev in življenjskih poti;
- osebne izkušnje, vrednote in ideali pridobivajo na pomenu;
- »postmaterialne« vrednote (kvaliteta življenja in medsebojnih odnosov, svobodno odkrivanje duhovnosti, visoko vrednotenje osebnih izkušenj) prevzemajo mesto materialnih dobrin, tradicionalnih vrednot. (*ibid.*).

Posamezne težnje kulturne modernizacije se v družbi uveljavljajo postopno. Najprej so se pojavile v sferi potrošnje, prostega časa, zabave, množične kulture, nato pa v spremembi v vrednotenju dela, medtem ko je individualizacija življenjskih poti in usmeritev ter vzpon

»postmodernih« vrednot predvsem stvar osemdesetih in devetdesetih let (*ibid.*). Dvajseto stoletje je poleg vsega drugega, kar je prineslo človeštvu, tudi stoletje, v katerem se je mladina konstruirala in odigrala zelo pomembno vlogo v družbenem razvoju. V nobenem drugem času ni imela mlada generacija tako zanimive vloge, ustvarila toliko pomembnih kulturnih in civilizacijskih sprememb in kazala tolikšne pripravljenosti ter volje do družbenih sprememb. V tem času se je zdelo, da proces nove modernizacije ukinja družbene pogoje in potrebe po poenotenju mladih, saj s povečano individualizacijo, podaljšanim šolanjem in predvsem zaradi nefunkcionalne množične ideološke interpretacije v razvitih državah odpade potreba po socialni infantilizaciji celih generacij (Ule *et al.* 2000: 17–89).

Pri prehodu iz industrijske v postindustrijsko moderno gre za obsežno in globoko spremembo v celotni konstrukciji socialnega življenja, ki je v funkciji radikaliziranja moderne. Življenje celotne družbe se je tako korenito spremenilo. Produktivnost družbe se seli iz medija tradicionalnih zaposlitev v novo enotnost delo-izobraževanje-prisvajanje kulturnega kapitala. Zato so tradicionalne delitve (delo-prosti čas, učenje-delo-zabava itn.) čedalje bolj nefunkcionalne in jih izpodrivajo nove, bolj fleksibilne, posameznim »osebnostnim projektom« bližje povezave dela in prostega čas, potrošnje in produkcije, učenja in zabave. Te poteze spreminjanja življenjskih usmeritev mladih torej natančno ustrezajo spremembam v globalni družbi. Mladina, zlasti študentski del mladine je bila v teh procesih »avantgarda« (Ule *et al.* 1996: 44–45).

1.3.1 Mladina pred, med in po drugi svetovni vojni

Razumevanje sodobne mladine ni enostavno. Današnjo generacijo mladih in njeno pot v prihodnost je potrebno razumeti skozi pogled generacij, iz katerih je izšla. Za mladino so značilne svojstvene oblike vedenja, stili življenja, vrednote, živahnost itn. Na eni strani prihaja do podaljševanja življenja v ekonomski odvisnosti od staršev, po drugi strani pa hitro vstopanje skozi vrata izkustev in spoznanj, ki so lastna odraslim (Šaponja 2006). Danes so predstavniki, ki so bili mladi v vojnem času, večinoma upokojeni ljudje. Tej skupini ljudi danes pripisujemo značilnosti, kot so konzervativnost, okornost, zastareli in preživeli nazori. Praviloma so privrženi delu, spoštujejo avtoritete, cenijo red in pravila. Glede na okoliščine so pripravljeni svoje delovne obveznosti postaviti pred svoje osebne prioritete in užitke. Imajo ogromno znanja, ki ga prenašajo na mlajše generacije. Dober pokazatelj aktivnosti te generacije so dejavnosti Tretje univerze. Posebnost te skupine ljudi je, da so živeli v času, ko

je volilna pravica postala splošna, medtem ko je za generacije, rojene po tem obdobju, volilna pravica nekaj samoumevnega (*ibid.*).

Šaponja (2006) predstavi pripadnike najštevilčnejše generacije, rojene po drugi svetovni vojni, kot otroke blaginje ali tudi »baby boomers«, saj so odrasli v obdobju številnih gospodarskih priložnosti. Doživeli so seksualno revolucijo in hladno vojno. V njihovem času je prišlo do preobrata in vdora novih vrednot mladinskih kultur in subkultur, ki so se močno zasidrale v javno zavest mladih. V iskanju zadovoljitev ter oblikovanju svetovnega nazora se je uveljavila množična potrošnja, vladavina množičnih medijev, prišlo je do slovesa od tradicionalnih vrednot. Večina pripadnikov te generacije pri nas je imela celo življenje eno samo zaposlitev. Varnost zaposlitve, pomembna vrednota te generacije, je posledica močnega vpliva staršev in življenja v socializmu.

Ule (1999: 272–273) ugotavlja, da so bile v tem obdobju predstave in javni govori o mladosti in mladini v Sloveniji kot tudi v vseh vzhodnih socialističnih družbah podrejeni ideološkim projektom in projekcijam, ki so spremljale proces graditve socializma. Ta proces je bil eden najpomembnejših dejavnikov ideološke konstrukcije mladine in prizadevanj, da bi mladi množično sprejeli ideološko podobo o sebi kot »mladincih in mladinkah« in s tem svojo družbeno vlogo v sistemu. Ule pravi, da je za idealnega mladincega oziroma mladinko veljala oseba, ki je bila še posebno vdana interesom ljudstva in partije, socialističnemu patriotizmu, ljubezni do resnice, internacionalizmu, disciplini in kolektivnemu duhu, ki je imela odgovoren odnos do dela in ljudskega premoženja ter je bila pripravljena na premostitev vseh ovir. Skratka, to naj bi bil idealen lik z lastnostmi, ki so označevale novega človeka socialistične družbe. Vse, kar se ni ujemalo s tem idealom, je bilo ostro zavračano in obsojano. Večina mladih se je identificirala z družbenim sistemom predvsem zaradi izboljševanja materialnega standarda in možnosti za izobraževanje ter zaposlitev. Mladi so bili v petdesetih in šestdesetih letih pripravljeni privoliti v marsikatero pritiskovno oblast, ker so na družbo gledali pozitivno. Tako je v Sloveniji mladina odrasla hitreje, kot se je to zgodilo v razvitejših državah. Proces oblikovanja mlade generacije v posebno, razmeroma homogeno družbeno skupino, je potekal pod izrednim pritiskom ideoloških in političnih institucij. Slednje so nadzorovale vsa področja vzgojno-izobraževalnega dela in obnašanja mladih. Zato sta bila delovanje in razmišljanje mladih v Sloveniji neposredno podrejena dominantnim družbenopolitičnim strukturam.

Šaponja (2006) nadalje opiše »generacijo X«, ki je izšla iz »baby boom« generacije. Njeni predstavniki so kariero in ekonomsko blaginjo razvijali na račun osebnega in družinskega življenja. Ekonomska enakopravnost v družini se je v času te generacije občutno povečala. Delitev obveznosti v družini se ni udejanjala na takšen način, da bi se ohranjali in nadgrajevali kvalitetni partnerski odnosi. V tej generaciji opazimo enormen porast ločitev. Pomanjkanje časa in povečanje ekonomskih priložnosti je resno spremenilo razmerja med ljudmi. Na generacijo X so najbolj vplivali vrstniki. Lahko rečemo, da se je generacija X vzgajala sama in so si njeni pripadniki sooblikovali osebnostne vrednote. Največja vrednota generacije X je kvaliteten stik, ki ga imajo njeni člani s samim seboj.

Ule (1999: 275) trdi, da so bila za to obdobje značilna tudi študentska gibanja, ki so povsod po svetu pretresla tako politiko kot javnost. Gibanja so se pojavila v nekdanjih socialističnih državah in tudi v Sloveniji. Razbila so dotedanjo homogenost družbe in postavila pod vprašaj nevprašljivo vladavino komunističnih partij. Generacijo rojeno po letu 1977 imenujemo »generacija Y« oziroma »echo boomers«. Pri njej gre zaznati nov premik v vrednotnem sistemu ljudi, ko globalne in ideološke teme zamenjajo individualizirana vprašanja telesa, hrane in medsebojnih odnosov. Ta generacija je zrasla v času razvoja informacijskih omrežij in globalizacije. Ves čas so izpostavljeni enormnim količinam raznovrstnih informacij in silovitega znanstvenega napredka (Šaponja 2006).

Ule (1999: 279) pravi, da je bila mladina v Sloveniji promotor spontane modernizacije. Modernizirane tendence med slovensko mladino je izkazovala aktivna in z vedno bolj samostojno politično vlogo tudi Zveza socialistične mladine Slovenije. Spreminjanje mladinske organizacije od tipično transmisijske politične organizacije k samostojni politični organizaciji strankarskega tipa s trans-mladinskim programom, je bil pomemben kazalec sprememb politične zavesti mladih v Sloveniji. Razmeroma zadovoljiv ekonomski standard in nizka stopnja nezaposlenosti sta velikemu delu mladih omogočala eksperimentiranje z različnimi življenjskimi izkušnjami in življenjskimi potmi, s tem pa individualizacijo mladosti. Vse to je mlade v Sloveniji približalo tedanji zahodnoevropski mladini. Prav to je hkrati oddaljevalo mlade v Sloveniji od mladih drugod v Jugoslaviji.

Mirjana Ule (1989) pravi, da se je pri mladih v Sloveniji zaznal obrat od velikih ideoloških tem (politika, narod, religija, vojska) k temam iz vsakdanjega življenja, kot so zabava, prijateljstvo, študij, ljubezen. Odmik od tradicionalnih vrednot industrijske družbe in tudi

tradicionalnih vrednot mladih je povzročal strahove pri tistih, ki so menili, da vsak odmik mladih od protestantske etike dela in instrumentalnega užitka pomeni anomijo in regresijo mladih.

1.4 Mladina kot fenomen dvajsetega stoletja

Šele v evropskem srednjem veku, ki pomeni vzpon meščanskega individualizma, so »odkrili« mladost in otroštvo kot pedagoško provinco. Pred tem so mladost razumeli kot obdobje mladih odraslih, ki so na začetku svoje odraslosti, ne pa pred njo. Mladost tako dobi nov pomen in značaj; od novega veka dalje pomeni socialno nadaljevanje otroštva, premik odraslosti v kasnejše obdobje ter obdobje socialnega eksperimentiranja s samim seboj in svetom. To so izkoristile šole in okupirale mlade z namenom, da bi jih bolje pripravili na zahtevna nefizična dela v odraslosti. Angažirale so se vzgojno-izobraževalne institucije, znanost, mediji, socialno-zdravstvene institucije itn. Mladost je od vsega začetka veljala za labilno in ambivalentno razvojno obdobje, ki zahteva posebno skrb in nadzor odraslih. V dvajsetem stoletju je bila obravnavana kot formativno življenjsko obdobje, ki je ključnega pomena za življenje in delo odraslega človeka. Zato je »delo z mladimi« postalo družbeni projekt. V tradicionalni družbi je mlad človek prevzemal zgolj vzorce vedenja, motivacij, ideoloških predstav, ki so mu jih posredovale avtoritete družine in okoliške družbe. Ni mu bilo potrebno skrbeti za njihovo utemeljitev in ovrednotenje. V času razsvetljenstva je bilo vpletanje države in institucij kulture v posameznika vse večje. Ta je tedaj postal objekt socialnega vpliva, predvsem vzgojno-izobraževalnega in ideološkega. Vpliv družbe in institucij se je globlje ukoreninil v ljudeh kot v prejšnjih obdobjih, ko je vladala moč tradicije in je bilo mesto posameznika vnaprej določeno (Ule, Miheljak 2002: 10).

Mladina je v zadnjih desetletjih postala družbena skupina z lastno strukturo, kulturami, ideologijami in interesi. Mladi niso le sprejemali vnaprej danih ideoloških sistemov, ampak so jih tudi interpretirali in spreminjali. Mladi so počeli različne, predvsem nove stvari, ki so jih skušali skriti pred očmi odraslih, saj so le s prekoračitvijo tabujev in nadzora odraslih oseb, prišli do zanimivih izkušenj in temeljev svoje življenjske poti (Ule, Miheljak 2002: 11). Dvajseto stoletje je vsekakor stoletje mladine in mladina je fenomen dvajsetega stoletja. Mladina se je formirala in se pretvorila v pomembno družbeno skupino (*ibid.*).

V sedemdesetih in osemdesetih letih so mladi iz obdobja med otroštvom in odraslostjo ustvarili svoj svet, ki ga odrasli ne morejo usmerjati, nadzorovati ali si ga prisvajati. Ta

dosežek mladine je ena glavnih »revolucij« dvajsetega stoletja in je glavni sociokulturni dosežek mladih v letih po drugi svetovni vojni, v dobi intenzivne modernizacije sveta (Ule, Miheljak 2002: 12). Ule (1999: 238) pravi, da se je v dvajsetem stoletju konstruirala mladina in odigrala pomembno vlogo v družbenem razvoju. V nobenem drugem obdobju ni imela tako zanimive vloge, ni ustvarila tako pomembnih kulturnih in civilizacijskih sprememb. Prav tako ni v nobenem drugem okolju izkazovala toliko samozavesti in pripravljenosti ter volje do družbenih sprememb kot v dvajsetem stoletju. Prav ob koncu tega stoletja pa se njena izpostavljena vloga končuje, njen delež v demografskem smislu se zmanjšuje, prihaja do stapljanja z drugimi generacijskimi in družbenimi skupinami.

Mladost kot prehodno obdobje k odraslosti se v modernih družbah najprej pojavi kot institucija uvajanja v odraslo družbo. Pod vplivom nadaljnje modernizacije družbe se od šestdesetih let dalje razvije nov tip mladosti, ki ima poudarek na izobraževanju in samooblikovanju mladega človeka (Ule, Miheljak 2002: 13).

1.5 Vrednote mladih

Musek (1995: 28) pravi, da imajo v osebostnem razvoju posameznika poseben pomen življenjski cilji, ideali in vrednote. Slednje se pojavljajo že v otroštvu, uveljavijo pa se v adolescenci. V bistvu jih izgrajujemo in oblikujemo vse življenje. Pomenijo nam merilo, s katerim ocenjujemo svoje in ravnanje drugih, z njihovo pomočjo načrtujemo svoje življenje tudi dolgoročno. Zaradi drugačnega poimenovanja narave vrednot ni enotne definicije vrednot. Na zahodu so visoko cenjene materialne vrednote, v manj razvitih delih sveta pa so te vrednote drugotnega pomena. Ule (1997: 118) pravi, da z vrednotami označujemo ideje ali situacije, ki predstavljajo nekaj zaželenega, nekaj, za kar se je treba zavzemati. Vrednote so pojmovanja o ciljih in pojavih, ki jih visoko cenimo, za katere se v življenju zavzemamo in k čemur težimo.

O vrednotah govorimo kot o osrednjih življenjskih idejah, ciljih in normativnih vodilih, ki so nam opora in razlogi za življenjski stil in potek, dejavnosti ter odnose. Vrednote usmerjajo naše doživljanje, mišljenje in delovanje tako, da nam »priporočajo«, »narekujejo« ali »odsvetujejo«, kaj misliti, želei, kako se odločati, izbirati, delovati (Ule 2008: 177). Ob pogledu na najpomembnejše ugotovitve slovenskih mladinskih študij je vidno, da se je splošna značilnost populacij mladih v devetdesetih preusmerila iz ukvarjanja z družbo v ukvarjanje s samim seboj (Ule 1996b: 23). Ule (1996c: 241) pravi, da se to kaže v premiku od

globalnih, ideoloških in celostno zgrajenih vrednotnih sistemov k posameznim, navidezno fragmentarnim in konkretnim vrednotam, med katerimi prevladuje povečana občutljivost za medosebne odnose in kakovost vsakdanjega življenja.

V zadnjem desetletju opravljene raziskave posebej med mladimi kažejo, da veliko vrednot, ki so bile oprte na močne ideologije, zamenjujejo vrednote, ki so bližje posamezniku in njegovemu osebnemu izkustvu. Tradicionalne vrednote počasi izginjajo, uveljavlja pa se nova individualna etika vsakdanjega življenja. Dogaja se premik v samem značaju vrednot (Šaponja 2006). Tradicionalno obravnavanje odnosa mladih do vrednot je danes praktično neuporabno, saj so tako imenovane »nove« vrednote tesno prepletene z vsakdanjim življenjem mladih. Mladi razvijajo vrednote v zvezi z vsakdanjimi dejavnostmi, zlasti kot sestavni del svojega »življenjskega stila«. Vrednote mladih postajajo vse bolj subjektivne, pomembna je pravica do individualnosti. Mladi najbolj cenijo osebne potrebe (Ule, Miheljak 2002).

Kot najpomembnejše vrednote slovenske mladine so zdravje, resnično prijateljstvo, družinsko življenje, pa tudi globalne vrednote, ko so mir na svetu, varovanje narave, varnost naroda, uspeh v šoli in liberalne vrednote (svoboda mišljenja in delovanja) (Ule 1996c: 243).

Po raziskavi leta 2000 je zdravje ena glavnih vrednot slovenske mladine in je s prvega mesta spodrinila do tedaj glavno vrednoto med mladimi – resnično prijateljstvo. To spremembo razlagajo kot odgovor mladih na spremembe v družbi, ki postaja vse bolj negotova, po drugi strani pa kaže na razvijajočo se etiko individualizacije, krnitev kompleksnosti problemov mladih in ponotranjanje vrednot starejših (Ule, Kuhar 2003). Tako v raziskavah Mladina 2000 in Mladina 2010 sta si hierarhija zanimanja mladih v obeh raziskavah zelo podobni. Največje zanimanje je za spolnost in ljubezen, službo in poklic, zabavo in razvedrilo. V raziskavah se kaže odklon mladih do zanimanja za politiko in politične dogodke, vero in versko življenje ter vojsko in vojaške zadeve. Na splošno bi lahko rekli, da mladi izkazujejo vse večje zanimanje za individualne interese (spolnost, zabava, potovanja, šola itn.). Družbene teme pri mladih vzbujajo manjše zanimanje. Iz raziskav je razvidno, da se je vrstni red pomembnosti vrednot v desetih letih med obema raziskavama skoraj povsem ohranil. V raziskavi izvedeni 2010 sta nekoliko višje red in stabilnost, pri ohranjanju tradicionalnih vrednot pa je zaznati padec pomembnosti in s tem pomik v manj pomembne vrednote. Zanimiva je tudi ugotovitev, da imajo v raziskavi Mladina 2010 prav vse vrednote razen vrednote imeti moč nad drugimi

nižje povprečne ocene pomembnosti kot v raziskavi 2000. Pri tej je razlika med povprečjem ocen majhna (Lavrič *et al.* 2011: 396–399).

Skupaj z oblikovanjem sodobne urbane mladine se je spremenil tudi sam proces prisvajanja, oblikovanja in razumevanja vrednot ter življenjskih ciljev. V času klasične mladosti je mlad človek z vstopom v odraslost nujno sprejel in ponotranjil tudi dokaj fiksni vrednotni svet odraslih, na primer odnos do dela kot primarne dejavnosti človeka, sekundarni pomen sveta zabave in prostega časa, vedenjske norme, ki ustrezajo njegovemu/njenemu spolu, »zapovedano« religiozno prepričanje itn. V času mladosti so mladi lahko »eksperimentirali« z življenjskimi izkušnjami, vendar je bilo to strogo zamejeno z okviri, ki so jih postavljale določene avtoritete. Zato so imeli mladi zelo malo možnosti za oblikovanje lastnih »mladinskih svetov« in mladinskih vrednot. Ta razmerja so začeli spreminjati mladi, ki so vstopali v podaljšano in kvalitetno izobraževanje: dijaki, študenti – mladi s podaljšanim moratorijem. Že dijakom je bila priznana večja avtonomija in svoboda, še bolj je to veljalo za študente, ki so predstavljali nekakšno »mladinsko aristokracijo« (Ule 1996c: 236–237).

Študentsko življenje je vedno veljalo za nekaj posebnega v življenjskem poteku. Ne le da je bil visokošolski študij dokaj zanesljiva pot do višjih socialnih statusov, boljših zaposlitev, temveč je veljalo tudi, da je to življenjska šola, ki dokončno izoblikuje vrednotni sistem izobraženih mladih, artikulirano politično pripadnost, večjo življenjsko širino in strpnejši odnos do sveta. S širjenjem visokošolske izobrazbe na vse večji del mladih in z nastopom avtonomnejših mladinskih kultur in subkultur so se razširjali prostori za bolj samostojno oblikovanje vrednotnega prostora med mladino. Zato je relativiziranje javno razglašanih vrednot, dvom o njih in iskanje novih vrednot pravzaprav najbolj produktivna vrednotno-normativna dejavnost študentov (Ule 2008).

Pozna šestdeseta in sedemdeseta leta so pomenila »prodor« novih vrednotnih in življenjskih usmeritev ter vrednotni preobrat med mladino. Podiranje zadnjih tabujev in omejitev je pomenilo slovo od vrednot tradicionalnega industrializma in erotiziranja sveta. Za mladino so postali pomembni medosebni odnosi, kreativnost, osebni razvoj, izobrazba in kvalitetno vsakdanje življenje. Stališča do kulturne modernizacije mladine so velikokrat negativna. Pri tem kritiki izpostavljajo zlasti površno potrošništvo, vdanost masovni kulturi in izginjanje trdnih družinskih vlog. Še posebno se mladim očita izguba odnosa do dela kot osrednje

življenjske vrednote. Nasproti negativnim ocenam učinkov kulturne modernizacije mladine so drugi avtorji branili tezo o nastanku novih post-materialnih vrednot (Ule 1996a).

V obdobju 2010–2016 prevladuje visoko vrednotenje enakosti. Zavzemanje za dohodkovno enakost je v tem obdobju osrednja in prevladujoča vrednotna orientacija. Med Slovenci prevladuje razumevanje, da je država predvsem regulator socialnih nesorazmerij: država naj skrbi za zmanjševanje razlik med bogatimi in revnimi, zagotavljanje dostopa do delovnih mest, standard upokojencev in nadomestila za brezposelne, zagotavljanje zdravstvene oskrbe itn. Vera in politika se kot vrednotni kategoriji umeščata najnižje in vse nižje. Nizko vrednotenje vere le dodatno ponazarja stanje in potek spreminjanja verovanj ljudi, njihove zavezanosti verskim postulatam ter njihovi udeležbi pri verskih oziroma cerkvenih aktivnostih. Nizka umestitev politike sovпада z najnižjim zaupanjem v politike in vse institucije političnega sistema. Kljub današnjim razmeram Slovenci v intimnem krogu, kot posamezniki, v družinskem okolju izražajo zadovoljstvo nad razmerami v Sloveniji. Zadovoljni so tudi z materialnimi razmerami v družini (Toš 2016).

1.6 Subkulture kot življenjski slog mladih

Mladinska vrstniška kultura mladim omogoča primerjavo in izmenjavo izkušenj, posploševanje kulturnih vzorcev, zlasti vzorec mladinske potrošnje in preživljanje prostega časa. Življenjski svet mladih je poseben socialni prostor, kjer se mladi ljudje združujejo in na poseben način oblikujejo, pri tem pa tudi sami ustvarjajo določene oblike kulture, preživljanje prostega časa in zabave (Ule 1996d: 217).

Mladi odraščajo v različnih okoljih. Lahko bi rekli, da jih v najstniškem času bolj »vzgaja« ulica kot njihove družine. Zelo pomembni so odnosi, ki jih vzpostavijo s svojimi vrstniki. V mladostništvu se začnejo razvijati različne subkulture. Mladi se odločijo, kateri subkulturi želijo pripadati. Zelo malo je takih, ki ne pripadajo nikamor.

Subkulture so magičen, bolj ali manj nerealističen, neobstojeen poskus razširitve kolektivno zaznanih protislovij ali težav vsakdanjega življenja določene skupine mladih. Subkultura se rodi tako, da se skupina mladih začne zadrževati okrog ene točke. Kmalu pritegnejo pozornost javnosti in neformalna druženja postanejo znana, javna. Ko dogajanje postane dovolj razširjeno, o njem začnejo pisati mediji. Postane velik »trend« in se transformira v modo. V

drugi ulici se medtem pojavi nekaj novega in zopet se zgodi razvoj neke nove kulture od začetka (Poštrak 2017).

Angele McRobbie in Brake sta pomembna teoretika, ki raziskujeta subkulture. McRobbie ugotavlja, da o ženski subkulturi vlada molk. Z njo se je strinjal tudi Brake, ki pravi, da so dekleta v subkulturi »nevidna« (Brake 1985: 163–183). McRobbie se je močno trudila, da bi med vrsticami branja le našla kaj napisanega o ženskah. »Malo piscev je zanimalo, kaj se je dogajalo, ko se je pripadnik subkulture vrnil domov po koncu tedna, ki ga je preživel na speedu. Le tisto, kar se je zgodilo zunaj, na ulici, je bilo pomembno« (Frith, Goodwin 1990: 69). Kdo pa je tem mladostniku kuhal, pral perilo, ga negoval, mu lizal krvave rane po burnih pretepih s pripadniki konkurenčne subkulture, rockerji, ni nikogar zanimalo. Angela McRobbie ugotavlja, kako je bilo med temi spopadi neprimerno težje za ženske (Poštrak 1994).

Tomc (1994: 179) pravi, da je pripadnik mladinske subkulture tisti, ki pripisuje vrednotam mladinskega stila tolikšen pomen, da jih ponotranji kot temelj svojega delovanja. To razločevanje je potrebno, saj številni mladi ne sprejemajo mladinskega subkulturnega stila, ampak pripadajo »odrasli« kulturi (sprejmejo vrednote svojih staršev), razredni kulturi (se zaposlijo in sprejmejo vrednote pripadajoče delovne kulture) ali nacionalni kulturi (sprejmejo kulturo svoje nacionalne manjšine itn.). Antropolog Serpell (1978: 7) pravi, da je vsaka oblika oziroma način življenja tudi alternativni poskus spoprijemanja s stvarnostjo. Pravi še, da se ljudje ne sprašujemo več, zakaj so ljudje drugačni od nas, temveč se vse bolj čudimo, koliko različnih načinov življenja ljudem omogoča, da preživijo.

Lahko se vprašamo oziroma pomislimo na to, ali so mnoge kulture le »modna muha«. To pomeni, da so omejene na prosti čas po šoli, delu ali ob koncu tedna. Ne vemo pa, na kakšen način je ta kultura za posameznika ali skupnost pomembna, kako vpliva na odnos posameznika do sveta. Gre namreč za ugotavljanje, da je »subkultura« za nekoga le drobec v preživljanju prostega časa, zabava za konec tedna, za drugega pa dobesedno »edina alternativa«, paralelna »realnost«. To so nekateri pripadniki srednjega ali delavskega razreda (Frith 1986: 200–215; Hebdige 1979: 250–251).bKulturam, ki so bile zgolj »modna muha« ali »trend« in so se s časoma nevtralizirale oziroma zlile v prevladujoče kulturno dogajanje, so se nekateri želeli izogniti.

Posamezne subkulture, recimo hardcore, so se poskušale izogniti vplivom trendom z zavračanjem občil in nasploh z izstopom iz javnosti ter konstrukcijo paralelnega sveta. Hebidge (1980: 105) govori o odporu skozi stil, ki se je manifestiral pretežno prek zunanjšega videza. Običajno se tak svet po določenem času razkroji, subkultura razpade, protagonisti pa se na različne načine in v različni stopnji vključijo v »uradno« ali osrednjo kulturo.

Stankovič, Tomc in Velikonja (1999) pravijo, da mladi nenehno prevzemajo objekte iz zunanjšega sveta in jih postavljajo v svojega, v novem kontekstu pa ti objekti pridobijo nove pomene. Primerov tega je veliko, morda so najlepši tisti, ki izhajajo iz punka. Punk je najmnožičnejša subkultura na Slovenskem, ki je pustila globoke korenine. Gonilna sila so aktivne posameznice in posamezniki, ki punkovski ideji ne pustijo umreti in nasprotujejo temu, da je punk mrtev.

Punk je bil v Sloveniji prva množična mladinska subkultura, ki je zavrnila mitologiziranje vloge mladih v tedanji samoupravni socialistični družbi. Bil je prva množična subkultura, ki se je izrazila s svojo kreativnostjo in načelnim bojem za prostor, ustvarjanje in svobodno izražanje ter je bila sposobna izoblikovati avtonomne mehanizme in tudi določeno infrastrukturo za svoje delovanje. S tem se je punk na Slovenskem institucionaliziral, preživel je življenjski cikel subkulture, ki se začne z rušenjem starih vrednot in konča z ustvarjanjem novih konvencij. Punk je ostal ena generacijsko izrazitejših mladinskih kultur pri nas, ki jih redno srečujemo na ulici. Z videzom in oblačili so se ohranile njegove oblike izraznosti, nadaljujejo se žanrsko raznolike punkovske glasbene govorice, zbledela pa je njegova spontana provokativnost in zavračanje družbenih norm, da o nevarnosti državi sploh ne govorimo. Za punkom je ostal nostalgičen spomin, ki ga angažirano nadaljujejo le nekateri idealisti, velikokrat prepuščeni sami sebi. Punk je pri nas pustil pregloboke korenine, da bi umrl. Njegova žlahtna uporniška drža in individualizem s poudarkom na zavračanju konvencionalnih in dominantnih družbenih in kulturnih vrednot sta mamljivi in privlačni med odraščajočo mladino, kar se ponavlja in potrjuje iz generacije v generacijo. Punk je bil v svojem izvoru nenačrtna, spontana, predvsem pa socialno angažirana glasbena reakcija na dogajanje v družbi (*ibid.*)

Poleg punka so najosnovnejše subkulture današnjega časa:

- »GEEK CHICK«: Za to subkulturo je značilen »piflarski« stil, značilna so očala s širokimi okvirji in črno obrobo. Redko govorijo o običajnih stvareh in so obsedeni z eno ali več stvarmi, običajno intelektualnimi.
- »JAPI«: To so lepo oblečeni, ambiciozni novopečeni poslovneži, novinci v poslu, ki iščejo nove priložnosti in izzive. Prepoznavni so po svoji izumetničenosti in včasih vzvišeni osebni drži.
- »HIPSTER«: Ena najnovejših mladinskih subkultur, značilna za mlade, ki so urejeni in razgledani. Predvsem jih je veliko v največjih evropskih prestolnicah, vse več pa jih lahko vidimo tudi v Sloveniji. Njihova značilnost sta retro fotoaparat in očala brez dioptrije. Radi se oblačijo v oprijete hlače, kariraste srajce, majice na V-izrez ali majice s potiskom. Imajo okus za književnost, oblačenje in ves čas iščejo nove glasbene sloge, kot so indie pop ali indie rock.
- »EMO«: Emo stil je pri nas že dobro poznan. Njegove pripadnike opazimo najprej zaradi njihove pričeske, lasje namreč segajo malo čez oči in so običajno črne barve. Znani so tudi po nošenju obličev, ki prekrivajo resnične ali lažne brazgotine samopoškodb, saj so usmerjeni k trpljenju in izražanju neugodnih čustev.
- »REJVER«: Poznamo jih več vrst, lahko je to Old school raver (nekdo, ki je v tem že dlje časa) ali Baby raver (novinec). Club Kid se oblači v svetle barve in oblačila, ki imajo na sebi usnje ali dlako svetlih barv, nosi fluorescentne zapestnice in ogrlice, »otroške« nahrbtnike v obliki raznih živali, vse to pa velja za ženske in moške. Naslednji je Candy raver, ki pogosto nosi otroške majice z risanimi junaki, v temi svetleče zapestnice, drugim pa razdaja majhna darilca, tudi sladkarije, ki lahko vsebujejo razna nevarna poživila. Poznamo pa še Liquid kids, ki ponazarjajo fluidno premikanje telesa.
- »SKEJTER«: To je subkultura, ki ima skupne točke s surfanjem. Pojavila se je v 50-ih letih prejšnjega stoletja. Pri nas so se prve rolke pojavile komaj v 80-ih letih. Za skejterje so značilne široke hlače, nosijo kapo s šiltom, široke potiskane majice, radi se posvečajo tudi grafitom (Mesto mladih, ni datuma).

Matza (v Brake 1984) je menil, da je mladost čas upornišva. Mlade privlačijo tri oblike upornišva: prestopništvo, radikalizem in boemstvo. Ko Brake (1984: 34) govori o mladih in nanje vezanih oblikah kulture, jih razdeli v štiri skupine:

➤ spodobna mladina

Berger (v Brake 1984: 34) meni, da večini mladih uspe preživeti svojo mladost brez vpletenosti v kakšno najstniško kulturo ali vsaj ne v tiste njene vidike, ki so videti deviantni. Pravi, da se ti mladilahko ukvarjajo z modnimi, ne pa nujno življenjskimi stili.

➤ prestopniška mladina

Brake pa poudarja E. A. Smithovo raziskavo o ameriški mladinski kulturi. Od preučevanih prestopniških subkultur so bile takšne največkrat subkulture delavskega razreda in so običajno vplivale na mlade moškega spola. Ti so bili navadno vpleteni v nezakonita dejanja, kot so tatvine, nasilje, vandalizem, ženske pa v neodobravano spolno vedenje (*ibid.*).

➤ kulturniški uporniki

Slednji so navadno vpleteni v subkulture na obrobju boemskega izročila in so na obrobju literarno umetniškega sveta bolj privrženci kot umetniki. Pretežno so iz srednjega razreda, pri mladih subkulturah pa imajo njeni pripadniki po večini izobrazbo srednjega razreda (*ibid.*).

➤ politično militantna mladina

Ta skupina sodi v radikalno tradicijo politike. Lahko so pripadniki političnih skupin ali razprostranjeno množično gibanje, etnične skupine (*ibid.*).

Prestopniške mladine je v današnjem času zelo veliko. Mnogi mladi se povezujejo v razne »bande«, »gange« in povzročajo nezakonita dejanja, kot so tatvine, nasilje, vandalizem itn. Tega je čedalje več.

Mladi največ kaznivih dejanj in drugih oblik prestopništva izvedejo prav v prostem času. Mirjana Ule (*et al.* 2000: 63) pravi, da prosti čas ne pomeni samo večje svobodne izbire dejavnosti in odnosov, ampak pomeni tudi čas zmanjšanega nadzora nad posameznikom in posameznico. Predvidevamo lahko, da mladina v prostem času izkazuje svoje delinkventno obnašanje zaradi potreb po avanturi. Namesto obiskovanja ustanov kulturnega značaja, kot so knjižnice, društva mladih, vse več časa preživijo v barih, gostilnah in podobnih mestih, ki neposredno usmerjajo vedenje mladih v asocialno smer.

Mladina se v prostem času združuje v skupine zaradi igre. Iz takih skupin se odcepljajo v posebne skupine, ki imajo drugačne potrebe, interese itn. in v določenih okoliščinah prerastejo v mladoletniške bande ali gange. Nastanek, delovanje teh skupin se povezuje s prostim časom (Jašović 1991).

Razvil se je tudi najcelovitejši program dela z mladimi, ki ga je zastavila Univerza v Chicagu, njen program pa je kmalu dobil naziv »chikaška šola« (Brake 1985: 34). Osredotočili so se predvsem na prestopniško vedenje mladih, ki se je vleklo še daleč v petdeseta, šestdeseta leta. Prav zato so se prve povojne študije subkulturniškega načina obnašanja ukvarjale s prestopništvom.

Za določena ravnanja mladih v okviru dane oblike izražanja, torej v okviru konkretne mladinske subkulture, večkrat ne vemo, kako jih opredeliti. Vemo, da odstopajo, da so torej deviantna. Ne vemo pa, ali odstopajo v pozitivnem smislu, so torej ustvarjalna, ali odstopajo v negativnem smislu, so prestopniška. Pri razločevanju nam zelo koristi poznavanje značilnosti mladinske subkulture kot simbolizirane oblike samorefleksije, torej poskusov razreševanja vprašanj, povezanih z odraščanjem, samodefiniranjem in hkratnim spreminjanjem svojega položaja v družbi, skupnosti. Vodilo nam mora biti, ali so dane oblike obnašanja, slogi ravnanja in strategije preživetja koristne ali vsaj neškodljive za mlade ter ali so škodljive, neustrezne za mlade in njihovo okolico. Ločiti moramo torej med inovacijo in delinkvenco. To ni vedno enostavno (Poštrak 2003).

Tomc (1989: 7–8) deli mladinska gibanja na »subkulture« v ožjem pomenu besede, »subpolitike« in »kontrakulture«. Mladinska politika po Tomčevi definiciji zajema tista gibanja mladih, ki razvijejo lastne oblike političnega prepričanja in delovanja, in mladinsko kontrakulturo, ki skuša subkulturni in subpolitični vidik združiti v enotno držo.

Brake (1985: 39) navaja sociologa Reuterja, ki je leta 1936 trdil, da mladi živijo v drugačnem svetu kakor odrasli in da ustvarjajo lasten družbeni red, ločen od sveta odraslih. Tudi antropolog Ralph Linton je leta 1942 omenjal, da imajo mladi svoje lastno prepoznavne kulturne vzorce (*ibid.*). Dokončno je pojem »mladinska kultura« raziskal Talcott Parsons. Po njegovem mnenju mladinska kultura razvije vrednote nasproti vrednotam sveta odraslih, kot so produktivno delo, prilagajanje rutini, odgovornosti. Vrednote mladih so predvsem zapravljanje, hedonistične prostočasne dejavnosti, neodgovornosti (*ibid.*).

Parsons je mladinsko kulturo razumel kot nekakšen »obred prehoda« med odvisnostjo mladih in odraslo samostojnostjo. Pozneje je spremenil svoje stališče in začel govoriti o nekakšni vrstniški skupini. Politično so bili mladi po Parsonsu zagovorniki pravičnosti in družbenih

sprememb. Parsons je sklenil, da so mladi pripravljeni delati v okviru sistema in ne proti njemu (Brake 1985: 40).

Brake (1984: 35) trdi, da mladim subkulture nudijo »rešitve« določenih strukturnih problemov, pa čeprav na »magični« ravni. Mladim nudijo tudi kulturo, iz katere je mogoče izbrati določene kulturne elemente, kot so stil, vrednote, ideologije in življenjski stil. Ti so lahko uporabljeni za razvijanje pridobljene identitete. Pravi, da je subkultura izkušena alternativna oblika družbene resničnosti, ki je zakoreninjena v razredni kulturi. S pomočjo ekspresivnih elementov subkulture nudijo smiselni način življenja v prostem času. Za konec piše, da subkulture mladim nudijo rešitve določenih eksistencialnih dilem.

Ule (2008: 157) trdi, da se mladinske kulture in subkulture v zadnjih desetletjih pogosto zlivajo v zmes potrošnje in medijske kulture, kar ne koristi obstoju mladine kot družbene skupine, ki ostane brez svoje dejavnosti. Subkulture niso več tako obstojne kot prejšnje življenjske skupnosti in skupnosti smisla (na primer tradicionalne religiozne skupnosti itn.), ki so bile vključene v celovit družbeni red vrednot in smisla. Vseeno lahko subkulture varujejo posameznika pred krizami. Institucije, subkulture in skupnosti prepričanj vnašajo nadrejene vrednote in zaloge smisla v konkretne družbene odnose ter jih tako podpirajo (Berger, Luckman 1999: 31–32).

1.7 Mladi kot »uporniki«

Mladi so postavljeni v svet, ki ga niso sami izbrali. Ko vstopijo v realen svet, začnejo dojemati svet okoli njih in kritično vrednotiti, se lahko zgodi, da ocenijo, da imajo premalo moči, da bi lahko kakor koli vplivali na novosti v družbi. To lahko vodi k prilagajanju družbi ter pasivizacijo. Če primerjamo današnjo mladino z generacijo 1968, prva ni brezčutna in pasivno otopela, ampak drugače kanalizira svoja občutja. Lahko je na delu manj aktivnih čustev, ki bi spodbujale družbene spremembe ali pa kaj drugega.

Morda pa se, namesto da bi se lotevali reševanja in iskanja družbenih rešitev, raje umaknejo v intimo in se začnejo ukvarjati z lastnimi problemi in vprašanji. Tako zmanjka časa za ukvarjanjem z družbo, saj se ljudje zamotijo s svojimi biografijami in sploh ne vidijo tistega, kar je dejansko težava. Aktivisti, sploh med mladimi, javno opozarjajo na probleme, odpirajo diskusije, soočajo poglede različnih skupin itn. Sklepamo lahko, da so obdobje krize, občutki jeze in borbenosti pravi čas za spremembe, saj so ljudje takrat najbolj dojemljivi za

spremembe in upor proti obstoječemu sistemu. Začetnemu odporu sledi razvoj, napredek in novo stanje.

Uporni človek je tisti, ki pravi »ne« in »da« hkrati. Zavrača obstoječe nepravilnosti in verjame, da je v njegovem boju nekaj vrednega, da pri njem vztraja, in ima pravico do tega, kar zahteva (Camus 1980: 155). Iz upora in boja za pravico se zbudita zavest in spoznanje človeka, da se lahko identificira in izenači s tistim, za kar se bori. V uporniškem dejanju je nekaj, kar posameznika presega, in to mu daje razlog za dejanje (Camus 1980: 156–157).

Nemški sociolog Helmut Schelsky opisuje mladinsko odklonskost kot posebno prilagajanje mladih v družbi oziroma kot nujen davek družbenemu in materialnemu napredku. Schelsky sklepa, da so mladi dobro vključeni v družbo in da je njihov glavni interes čimprejšnje doseganje pravic odraslih. To se po njegovem mnenju kaže v majhnem zanimanju za politiko, širša družbena in kulturna vprašanja ter v načinih izrabe prostega časa in interesnih dejavnostih (Ule 2008: 143).

Že v zgodnjih petdesetih letih so se pojavili prvi protesti mladih in javno izražanje nezadovoljstva. Schelsky je ugotavljal, da so ti upori izraz odpora proti pretiranemu konformizmu sodobnih družb, proti pritisku reda nasploh (»Red moti mlade.«). Ti upori ne nasprotujejo osnovnim normam sodobne družbe. So celo del njenih konfliktov (Ule 2008: 144).

Jurgen Habermas (1971) je pri nemških študentih zaznal politično pasivnost, privatizem, odsotnost zgodovinske zavesti. Le pri majhnem delu študentov je zasledil zaostreno kritiko do družbe in pripravljenost na politično aktivacijo. Ule (2008: 144) piše, da je zanimivo, da so se študentski upori leta 1968 začeli prav v majhnih radikalnih študentskih klubih, ki so za seboj potegnili množice študentov po vsem svetu. Ti študentski upori so bili presenečenje tako za politiko kot za družboslovje. Šok je bil predvsem v tem, da so se upori širili od zahoda do vzhoda, politiki in raziskovalci pa niso bili sposobni razložiti dogajanja. Večina je iskala vzroke za upore v posebnostih odraščanja študentske populacije (Habermas 1968). Bolj kompleksno razlago upora študentov je ponudil uveljavljeni teoretik Herbert Marcuse. Po njegovem mnenju je poseben položaj študentom omogočil razvijanje nove senzibilnosti, razvoj novih vrednot in potreb, ki so daleč presegle okvire potrošniške družbe (Marcuse

1979). Tako Habermas kot Marcuse sta trdila, da se psihologija tu spreminja v politiko oziroma da »zasebno postaja politično« (Ule 2008: 145).

Foreman uporniško vedenje mladih povezuje z Durkheimovim konceptom anomalije in konceptom alienacije, ki ima korenine v marksistični analizi družbene stvarnosti. Alienacija in anomalija, ki pogojujeta uporniško vedenje mladih, sta posledica družbenih, gospodarskih in političnih procesov kapitalistične ureditve družbe. Uporništvo mladih se tako razume kot »normalen« odziv na družbeno stvarnost (v Griffin 1993).

Ule (2008: 150) trdi, da se večina študentskih upornikov ni postavljala po robu vrednotam in življenjskim idealom svojih staršev, saj so z njimi delili skupna načela in vrednote. Protestirali so kvečjemu proti njihovem neuresničevanju in hipokriziji v vsakdanjem življenju. Zato študentskega upora v šestdesetih in sedemdesetih letih ni mogoče označiti za generacijski spopad, še zlasti ne za spopad med starši in mladimi. To pomeni, da so študentje poskušali uresničiti tisto, kar so njihovi starši želeli doseči, pa niso uspeli. To pa bi lahko pomenilo, da so številne študente starši tiho podpirali.

Posledica študentskih uporov v Sloveniji je bila ukinitve samostojne študentske organizacije v začetku sedemdesetih let. Iz študentskih vrst so izšli novi mediji (Tribuna, Radio Študent, Mladina). Na drugi strani pa se je študentski standard tako izboljšal, da so začasno odpadli socialni razlogi študentskih protestov. Zgodilo se je tudi nekaj sprememb na fakultetah in univerzah, ki so bile na videz študentom v prid. Tako so uvedli tristrano sestavo fakultetnih in univerzitetnih organov, v katerih so imeli študentski delegati vsaj uradno enak status kot profesorji in zunanji delegati (Ule 2008: 154).

1.7.1 Subkulturno uporništvo

Jasna Babić (2016: 145) pravi, da je ena od osnovnih značilnosti subkultur (osebna) emancipacija, ki se kaže predvsem v uporništvu. Gre za prestopniško mladino, ki se želi odtrgati od starševske kulture na način semiotskega gverilskega bojevanja subkultur delavskega razreda zoper dominantno hegemonijo. Mladinski revolt se je večinoma izražal na simbolni ravni, na področju kulture.

Konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let je nastopilo mirovanje in zdelo se je, da so se subkulture izpele. S tem se je izgubil tudi interes za raziskovanje subkultur. Pojavil se je rave

in izbrisal vse meje – generacijske, strukturne, nacionalne, lokalne, spolne itn. V ospredje so stopile predvsem vrednote uživanja, brezskrbnosti in hedonizma. Videti je bilo, kot da so subkulture ena izmed življenjskih možnosti, ki pomenijo odmik od logike, »na kateri je modernost utemeljena«, torej od vrednot, načel in dejavnosti sodobnega sveta, kot sta delavnost in varčnost ter drugo (Babić 2016: 146).

Ravno ob pojavu rave-a so teoretiki zamudili trenutek, da bi v tem novem razpršenem gibanju prepoznali določene elemente upornišтва, od zasedb praznih skladišč ali zabav na prostem, ki so kljubovale vse strožjim uredbam za obratovanje takratnih diskotek, do prirejanja zabav za aktiviranje množic ob protestih za zaščito privatizacije javnih površin in drugo. Moč stila je na ravni teorije sčasoma izgubil vrednost. Nove subkulturne oblike v praksi so vedno znova izražale oziroma izumljale upornišтво prek dejanj, recimo z umetnostjo, kot je na primer grafitiranje, ali z besedili, pa četudi so bila ta dejanja v določenih premerih kazensko preganjana. Subkulture poskušajo spodkopati in ukiniti neenakosti (moči) ter izzivati prevladujoče družbene vzorce in prakse, pri tem pa uporabljajo različne načine izražanja, od videza do dejanj. Subkulturno upornišтво se lahko manifestira na različne načine (simbolno ali aktivno) in na različnih ravneh (mikro, makro in drugih). Kadar mislimo na subkulture v povezavi z uporništvom, predvsem v pomenu direktne politične participacije, se pogosto omenja dva pojavi neformalne politične angažiranosti, in sicer kontrakture in družbena (protestniška) gibanja. Kontraktura je oznaka, s katero se je v šestdesetih letih opisovalo takratno mladino (Babić 2016: 148–150).

Haenfler (2014: 43) piše o različnih oblikah upornišтва: individualno in kolektivno, glede na prostorskost (mikro-, mazo-, makroraven) in glede na metode. Babić (2016: 153–154) pravi, da je zavračanje alkohola in tobaka na osebni ravni pogosto povezano z neprijetno izkušnjo, na kolektivni ravni pa pomeni izzivanje kulturnih norm ekscesa; na mikroravni upornišтво poteka doma ali v šoli, na mezoravni je izraženo kot izzivanje drugih subkultur in odraslega sveta, na makroravni poteka boj upor proti ekonomiji, ki je v ozadju odvisnosti, ki jih te substance povzročajo. Upornišтво se kaže na različne načine, ki so hkrati osebno in politično usmerjeni.

Podobno kot Haenfler je Williams (2011: 94) določil različne dimenzije subkulturnega upora: pasivno in aktivno, mikro- in makrodimenzijo ter prikrito in odkrito. Babić (2016: 154–155) trdi, da sta pasivni ali aktivni odpor odvisna predvsem od intenzivnosti. Pasivni odpor se

lahko nanaša na eksplicitni stil (kaže se z nošenjem majic), aktivni pa na primer z oglaševanjem, ozaveščanjem okolice, organizacij dogodkov, distribucij in podobno. Upor lahko poteka na mikro- in makro ravni (pa tudi na mezoravni), odvisno od tarče upora. Na primer na mikroravni lahko pomeni uporništvo odtujitev od vrstnikov, na mezoravni izzivanje ustaljenih kategorij, ki nas označujejo (spol, etnična pripadnost, starost itn.), in na makroravni opozarjanje na korupcijo, neenakost, nasilje. Kot tretjič pa je uporništvo lahko očitno (napisi na majici, priponke itn.) ali prikrito (gre za usmerjenost v posreden problem).

V šestdesetih letih so se hipiji in druge subkulture priključili študentskemu gibanju in sooblikovali kontrakulturo. Konec devetdesetih pa so se predvsem pripadniki punkrske subkulture v navezavi z anarhistično ideologijo združili z aktivističnimi skupinami ter skupaj sooblikovali tako imenovano antiglobalistično protestniško gibanje. Danes, v času migrantske krize, se različne subkulture priključujejo boju zoper diskriminacijo in rasizem ter vse strožjo in omejevalno politiko na področju azila in begunske problematike. Skupine, ki so se znašle pod to oznako, so neformalne in imajo za sabo tradicijo politične participacije. Ker izbirajo neformalne, a hkrati inovativne poti za uresničitev svojih ciljev, so bile kmalu poimenovane tudi kot diy-kulture (Babić 2016: 158). Sodobne kulture upora se organizirajo na različnih vsebinah: prehranjevalnih navadah (na primer veganstvu), permakulturi, okoljevarstvu, pravicah in zaščiti živali, alternativni medicini, diy-produkciji (glasba in druge umetnosti, distribucija fanzinov in nosilcev zvoka, sitotisk itn.), plesnih kulturah, festivalih, življenju v skupnosti (na primer komune), ženskih skupinah (na primer anarhofeminizem) itn. Sestavljajo jih skvoterji, novodobni popotniki, sound system kolektivi in organizatorji svobodnih festivalov, cestni protestniki, saboterji lova, eko protestniki, borci za pravice živali in drugi (Babić 2016: 159–160).

1.8 Virtualizacija vsakdanjega življenja

Spletna socialna omrežja, ko so Facebook, Twitter, Instagram itn., so le v nekaj letih svojega delovanja postala izjemno priljubljeno orodje zlasti med mladimi uporabniki svetovnega spleta. Omenjena omrežja so namenjen predvsem predstavitvi posameznikov, ki na omrežju oblikujejo svoje profile, vzpostavljajo nove stike ter ohranjajo stare. Uporabniki socialnih omrežij si med seboj izmenjujejo informacije, videoposnetke, lahko klepetajo v živo itn. Omenjene aktivnosti pomagajo graditi in vzdrževati odnose z drugimi člani omrežja. Četudi se na prvi pogled med seboj razlikujejo, je vsem spletnim socialnim omrežjem skupno omogočanje medosebnih odnosov, tako novih kot starih, na način on-line.

Body in Ellison (2007: 211) definirata spletna socialna omrežja kot »spletne storitve, ki posameznikom omogočajo tri poglavitne stvari:

- izgradnjo javnega ali delno javnega profila znotraj omenjenega sistema;
- oblikovanje seznama drugih uporabnikov spletnih socialnih omreži, to je ljudi, s katerim želijo biti v stiku, in
- vpogled v lasten seznam stikov v spletnem socialnem omrežju.«

Lane Lawely (1995) pravi, da se na socialnih omrežjih ustvarjajo virtualni odnosi oziroma virtualne skupnosti. Slednje so opredeljene kot interakcija med dvema ali več osebami, ki komunicirajo prek spleta. Splošno, bolj uveljavljeno ime za komunikacijo po internetu je računalniško posredovana komunikacija, ki jo definiramo kot proces pošiljanja sporočil z neposredno uporabo računalnikov in računalniških omrežij. Udeleženci in udeleženke računalniško posredovane komunikacije torej neposredno uporabljajo računalnik. »Virtualne stike« pa ne vzpostavljajo samo z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo, kot so socialna omrežja, temveč tudi z mobilnimi telefoni. Uporabljajo jih tako za zabavo kot za komuniciranje z vrstniki in drugimi. Mobilno komuniciranje prinaša tudi spremembe v komunikacijske vzorce in medsebojne odnose.

V povprečju se slovenska mladina po mobilnem telefonu pogovarja slabih 35 minut dnevno in pošlje dobrih 13 SMS-ov/MMS-ov na dan. Statistika kaže, da se po telefonu pogosteje pogovarjajo ženske, mlajši in manj izobraženi ter tisti z nižjim mesečnim dohodkom. Ugotovili so tudi, da je pogostejše komuniciranje po telefonu povezano s slabšim psihosocialnim stanjem posameznika (Lavrič *et al.* 2011: 297–298). V virtualnem svetu je vedno »noč«, kot pravijo nekateri. V njem prevladuje komunikacija na podlagi teksta, zato uporabniki in uporabnice ne morejo videti drug drugega. Tudi osnovne značilnosti, kot sta starost in spol, so nevidne. Anonimnost in dinamika pa tudi sam značaj medija kot »igrišča« imajo močan in nezadržen vpliv na obnašanje. Ljudje se v računalniško posredovani komunikaciji obnašajo bistveno drugače kot v vsakdanjem svetu, izrazijo lahko skrite vidike svoje osebnosti, podobno kot na maškaradi. V virtualnih klepetalnicah lahko postanejo natanko to, »kar želijo biti«, oziroma prav to, »kar želijo, da bi drugi mislili, da so«. Praktično pa je tudi to, da z drugimi komunicirajo, kadar želijo (Praprotnik 2003: 77–78).

Praprotnik (2003: 6) pravi, da sta s problematiko interneta povezana tudi pojma »virtualno« in »virtualna realnost« in ker gre za komunikacijo med posamezniki in posameznicami, ki imajo identitete, ta problematika vključuje tudi pojem »virtualne identitete«. Virtualna identiteta je identiteta uporabnikov in uporabnic interneta. Računalnik jim omogoča, da svojo realno identiteto pustijo v sobi, kjer je računalnik, s katerim so se priključili na internet, in tako vstopili v virtualno realnost.

Nekoč so bile identitete »fiksne«, saj so bile določene s pripadnostjo razredu, spolu, etničnosti, rasi in podobnemu, ki naj bi posamezniku/posameznici zagotavljale zanesljivo mesto v družbi (Hall 1992: 274–275). Po drugi strani pa že samo razpravljanje o identiteti, ki smo mu priča, kaže na »povečano ranljivost« v zvezi z identiteto. To pomeni, da je identiteta postala zanimiv »problematični« raziskovalni predmet šele takrat, ko je zašla v »krizo«, torej v razmerah, ko je njen nekdanji »fiksni« in »večni« značaj zamenjala negotovost. To po ugotovitvah Charlesa Taylorja pomeni, da v bližnji in bolj oddaljeni preteklosti identiteta ni bila vedno tako problematična in nezanesljiva kot danes, prav tako pa tudi samo prepoznavanje identitete ni bilo negotovo, saj je temeljilo na socialnih kategorijah, ki so jih vsi sprejemali za samoumevne. Občutek, da je posameznikov/posameznicin položaj nespremenljiv, je bil del njegovega/njenega doživljanja identitete (Taylor 1994: 34–35).

Identiteta se je spremenila v več vidikih. En vidik sprememb se osredotoča na pluralnost identitetnih ponudb, izbirnost identitet. Pravi, da identiteta ni več utrjena in definirana stvarnost, temveč jo lahko posameznik modificira, celo zamenja s kakšno drugačno, ustrežnejšo. Pluralnost identitetnih ponudb se dobro ujema s predstavo vsesplošne izbirnosti, kontingentnosti, ki jo gojijo in podpirajo sodobni trg in vzorci potrošnje. Večja izbirnost identitet pomeni tudi več svobode posameznika v navezovanju in oblikovanju intimnih medosebnih odnosov. Ule ugotavlja, da bi bilo ustrezneje, če bi namesto o eni vodilni identiteti posameznika ali posameznice govorili o identitetnem repertoarju, ki vsebuje več identitetnih oblik, ki jih posameznik izpostavi, poudari in prezentira glede na socialni kontekst in okoliščine (Ule 2000: 310–311).

Vse identitete tako imenovanega identitetnega repertoarja niso izbirne, posameznik ne more poljubno lepiti skupaj delnih identitet v značilen identitetni kolaž. Odpoved kaki ponujeni identiteti je lahko boleča in povezana s tveganji. Možne so celo odpovedi spolni identiteti posameznika. Posameznikov oziroma posameznic se danes ne označuje in tipizira kakor

nabor vodilnih, družbeno močno nadzorovanih identitet, temveč množica identitetnih izbir, med katere sodijo tudi ne-izbire. Tako velikokrat ne tvegamo in pristajamo na določene identitete, ki so nujnost, usoda, socialni determinizem itn. (Ule 2000: 317–318).

Uporaba informacijske-komunikacijske tehnologije je pri slovenski mladini povezana tako s pozitivnimi kot tudi negativnimi vidiki razvoja mladih in njihove vpetosti v družbo. Po eni strani je večja pogostost uporabe sodobne tehnologije povezana s številnimi psihosocialnimi korelati, ki kažejo na slabše psihosocialno stanje mladih, po drugi strani pa je pozitivno povezana s politično-družbenim delovanjem ter s pogostostjo neposrednih medsebojnih stikov mladih s prijatelji/vrstniki in partnerji (Lavrič *et al.* 2011: 298).

1.8.1 Vpliv socialnih omrežij na medosebne odnose med mladimi

Kot sem že omenil, so nove komunikacijske tehnologije precej spremenile socialne interakcije. Vse več ljudi, še posebej mladih, se poslužuje različnih tehnologij za ohranjanje in vzdrževanje stikov. Danes osebne stike nadomeščajo »virtualni stiki«, ki jih ohranjajo s pomočjo sodobne tehnologije.

Pomembnost spletnih socialnih omrežij kot nov način komuniciranja med mladimi je danes postal zelo razširjen pojav. Ta način komuniciranja se iz dneva v dan širi. Internet pri tem igra pglavitno vlogo, saj omogoča priključitev na spletna socialna omrežja in tako pomembno vpliva na medosebne odnose. Ellison (*et al.* 2007) trdijo, da naj bi internet zmanjšal čas, ki ga posameznik preživi »face to face« (iz oči v oči) z drugimi. Vendar pa je ta perspektiva dobila močno kritiko, saj nekateri raziskovalci trdijo, da je mogoče internetne interakcije dopolniti ali celo nadomestiti z realnim svetom.

Vehovar (2007: 197) povzema ugotovitve Hlebca in Kogovška (2006), in sicer da imajo ljudje, ki uporabljajo internet, nekoliko večja socialna omrežja kot tisti, ki interneta ne uporabljajo. Uporabniki interneta se po socialno oporo pogosteje obračajo k prijateljem kot k sorodnikom in sosedom. Člani njihovih omrežij so geografsko bolj oddaljeni. Internet je namenjen posameznikom kot nekakšno dopolnilo osebnemu komuniciranju, ki je najpogostejši in najučinkovitejši način komuniciranja v medosebnih odnosih. Internet sam po sebi ne slabi medosebnih odnosov, ampak predstavlja le dodaten način komuniciranja med člani omrežij. Omogoča usklajevanje dejavnosti, ki se dogajajo na internetu, in dejavnosti, ki se dogajajo v fizičnem, realnem svetu.

Spletna socialna omrežja so tako lahko dober pripomoček, še posebej za posameznike, ki imajo težave pri oblikovanju in vzdrževanju dobrih medosebnih odnosov. Spletna socialna omrežja lahko pomagajo posameznikom, ki imajo nizko psihično počutje, ustvariti vezi s prijatelji in sosedi (Ellison *et al.* 2007). Danes smo še vedno priče razpravam med raziskovalci in socialnimi kritiki o tem, »ali splet izboljšuje ali slabša medosebne odnose in življenje v (realni) skupnosti«. Pri raziskavah o socialnih učinkih uporabe spleta lahko ločimo dve strani, in sicer na eni strani na tiste, ki splet vidijo v pozitivni luči in trdijo, da splet pozitivno učinkuje na socialno angažiranost mladih. Ti avtorji po mnenju Cerarjeve zavzemajo stališče, da splet izboljšuje socialne odnose tako, da ljudi osvobaja omejitev geografske ločenosti, stigem zaradi bolezni, socialnih hib in osebnostnih lastnosti. Na drugi strani pa najdemo tiste, ki na to gledajo z negativnimi očmi, saj trdijo, da uporaba spleta povzroči veliko negativnih posledic v socialni mreži mladih v vsakdanjem okolju. Po njihovem mnenju uporaba spleta povzroča socialno izolacijo in zmanjšuje število vsakdanjih socialnih odnosov uporabnikov. Po njihovem mnenju uporabniki, ki strmijo v zaslone in komunicirajo z anonimnimi tujci skozi nadomestni medij (v tem primeru splet), izpuščajo »bogatost«, ki jo ponujajo odnosi v živo (Cerar 2007). Leta 2008 je bila pri Universal McCann izvedena empirična študija na globalnem vzorcu 17.000 rednih uporabnikov storitev interneta, starih od 16 do 54 let. Iz raziskave je razvidno, da večina rednih uporabnikov internetnih storitev še vedno raje ohranja stike in s tem tudi medosebne odnose s prijatelji preko neposredne komunikacije (iz oči v oči), saj je teh kar 86,3 odstotka (Lenarčič *et al.* 2010: 66).

1.9 Pogled (odnos) družbe na mlade

»Nobenega upanja nimamo več v prihodnost našega ljudstva, če bo to odvisno od današnje lahkomišelnosti mladine; zakaj ta mladina je brez dvoma neznosna, brezobzirna in premodra za svoja leta. Ko sem bil še jaz mlad, so me učili lepega vedenja in spoštovanja do staršev, današnja mladina pa hoče vse bolje vedeti, kakor vemo odrasli, in hoče zmerom imeti prvo besedo.« (Heziod, grški pesnik, okrog 700 pred našim štetjem)

Danes lahko v slovenskem prostoru najdemo podobne izjave, kar kaže na to, da se splošna stereotipna predstava o mladih od antike do danes ni bistveno spremenila. Ta nasprotja so logična, saj so vrednostni okviri in življenjski slogi mladih vedno v neskladju z večinskimi, po navadi tudi formalno opredeljenimi oblikami (Lavrič *et al.* 2011: 7). Stereotip je aktualen še danes. Mladi so generacije, ki jih danes ne zanima kaj dosti – njihovo zanimanje naj bi bilo

omejeno na vsebino zaslonov na njihovih mobilnikih, »čvekanje« prek spletnih klepetalnic, zabave ob koncih tedna, medtem tisto, kar je nekoliko zahtevnejše, pri njih ne vzbuja nobenega interesa. Mladi naj ne bi prepoznali vrednot, kot so prijateljstvo, ljubezen, dolžnosti itn. To so mnenja današnje družbe, ki jih krepijo tudi mediji.

Že ob koncu sedemdesetih prejšnjega stoletja so se v nekaterih zahodnih državah pojavljale podobne kritike tedanje mladine, češ da je povsem pozabila na izkušnje in ideale prejšnjih mladih generacij, predvsem generacije '68. Kritiki so mladim očitali narcistično zagledanost vase, ciničen odnos do sveta in popolno nezanimanje za družbene probleme. Ule pravi, da so se mladi že v osemdesetih letih znova »prebudili« v novih družbenih gibanjih, ki so bila močno individualna, neideološka ter simbol družbenega nezadovoljstva in kritike. Vse to so spremljale nove oblike mladinske kulture, protestniških glasbenih stilov in podobnega. Tudi ta dejavnost je ob koncu devetdesetih let poniknila in spet se zdi, da so mladi zaspali in se vdali potrošništvu (Ule 2008: 254–255).

Danes je najbolj zastopana teorija individualizacije življenjskih stilov, ki jo nekateri avtorji navajajo kot vzrok za upadanje družbenopolitičnih oblik mladinske kulture. Številni mladi se morda čutijo družbeno odrinjene, marginalizirane, utišane in kar je še podobnih znakov socialnega brezpravja in apatije (Ule 2008: 255).

Ko mladi začutijo, da njihove stiske in frustracije niso le njihova stvar, temveč zadevajo vso družbo, še natančneje v njeno prihodnost, se lahko pojavi tudi kolektivni napor za preseganje marginalnosti. Potem poskušajo družbi pokazati, da njihovi problemi zadevajo vsakogar, predvsem pa tiste institucije in aparate države, ki »skrbijo« za družbeno reprodukcijo in prihodnost; socializacijske in izobraževalne ustanove, medije, politične institucije. To je podobno položaju marginaliziranih skupin, ki šele tedaj začnejo odkrito nastopati in se bojevati za enakopravnost s prevladujočimi skupinami, ki uspejo pri večini populacije vzbuditi zavest, da njihove težave zadevajo pravzaprav vse ljudi (*ibid.*).

Konec sedemdesetih let se je družbeni pomen mladine največkrat glasil: »mladina ima prihodnost, omogoča prenavljanje družbe z novimi, svežimi močmi, idejami, energijami. Danes pa ji je ostala le še reprodukcijska funkcija, a še ta se zaradi odmikanja starševstva v vse poznejša leta življenja od mladine vse bolj seli k odraslim (Ule 2008: 256).

Konec dvajsetega stoletja so ugotavljali, da mladost ne pomeni več neobremenjenega obdobja življenja, obdobja učenja in pripravljanja na življenje, eksperimentiranja z različnimi izkušnjami, samopreizkušanj. Mladi so obremenjeni z nerešenimi vprašanji o prihodnosti. Sodobna družba dela je postala problem, a to pomeni, da postaja problem tudi mladost kot biografsko obdobje pripravljanja na družbo dela. Mladi se danes odzivajo na krizne izkušnje predvsem na dva načina: s privatiziranjem (umikom v svoje vsakdanje zasebne svetove) ali prilagajanjem možnostim (izkoriščanjem vseh priložnosti, ki se jim ponujajo, tudi če bi to pomenilo odpoved kakšnim pomembnim interesom) (*ibid.*). Kljub vsemu lahko rečemo, da danes prihodnost ni le problem mladih ali starejših, temveč problem vseh generacij. O tem ni doseženo nobeno soglasje in še manj skupna zaveza vseh generacij za ohranjanje človeških in naravnih virov za prihodnje generacije (Ule 2008: 257). Walter Hornstein (1999: 419) pravi, da se različne generacije prepirajo za »ostanke prihodnosti« in da imajo mladi v teh prepirih najslabše karte ter so na strani, ki izgublja. Trdi, da prihodnost »dela« mladino. Če ni prihodnosti, tudi ni mladine.

V drugi polovici dvajsetega stoletja je bilo samoumevno, da so mladi zagotovilo družbene prihodnosti, in to ne kakršne koli, temveč bogatejše, »lepše«. Zato so se bili tako mladi kot odrasli pripravljeni odrekati marsičemu, če so pričakovali neko plačilo za to v prihodnosti, če ne drugače, vsaj v prihodnosti svojih otrok. Mladi so bili zaradi svojega znanja in zagnanosti za vse pomembni subjekti inovacij in napredka na vseh področjih (Ule 2008: 257–258).

1.10 Mladi kot individualisti

Razlaga besede individualist v Slovarju slovenskega knjižnega jezika pravi, da je to nekdo, ki zelo poudarja pomen in interese posameznika, ki se ne ozira na skupnost, družbo. Individualist je tisti, ki se ne vživi v skupne probleme, ampak misli samo nase in je izrazit individualist sebičnež (SSKJ 2017).

Mladi imajo trden vrednotni okvir, so optimisti in želijo prevzemati odgovornost za svojo usodo, želijo se osamosvojiti in vključiti v družbo. To počno, če so družbene razmere primerne. Pri mladih v Sloveniji je opaziti trend individualizacije in tekmovalnosti. Narašča tudi zavračanje ustaljenih oblik družbenega delovanja, politične participacije, odklonskosti do družbenih (še posebej političnih) elit, nezaupanje v sistem in družbo ter nezanimanje za »velike družbene teme«. Raziskovalci so ugotovili, da so mladi nezainteresirani, da ne vstopajo v odnose z okolico, da so popolni egoisti ter jih ne zanima usoda širšega okolja in

podobno. Mladi vse bolj čutijo prepad med sabo in družbo. Menijo, da jih v najbolj občutljivem času pušča na cedilu. Ne čutijo se pozvane k sodelovanju. Vidiijo, da zanje veljajo strožja pravila, vendar odgovora na rešitev takega stanja ne morejo rešiti (Lavrič *et al.* 2011: 6).

Družba se je že v času strukturalnega funkcionalizma predstavljala kot organizirana in urejena struktura. Durkheim in tudi Parsons sta razumela družbo kot resničnost, ki je vezala posameznika po socialni vlogi in socializaciji. Družba je imela merilo moralne sodbe, vedno je bila pred posameznikom in imela nalogo, da je predpisovala vrednote in norme, kar je moral posameznik le ponotranjiti. Vedno se je moral posameznik prilagoditi družbi in njenim zahtevam. Tak model je v današnji sodobni družbi težko najti. Posameznik se v sodobnem času srečuje z družbo, ki nima več trdnih vrednot in normativnih direktiv. Zaradi tega je posameznik brez opornih točk, na katere bi se skliceval. Težava mladih ni v prilagajanju posameznika zunanji družbi, ki je že vnaprej dana, ampak kako v sebi ustvariti jasnost v vseh teh izkušnjah in ponudbah (*ibid.*).

Bajzek (*et al.* 2008: 27) trdi, da je moderna demokracija postopoma iz nas naredila posameznike brez vodstva, počasi nas je postavila v položaj, da moramo sami presojudati in si ustvariti referenčne točke. Nimamo več moralnega zakona, tradicije, ki bi nam od zunaj pokazala, kdo moramo postati in kako se naj vedemo.

Ule (2008: 34) v svojem delu Socialna psihologija odraščanja individualizacijo opredeljuje kot preobrat vnaprej določenih, tradicionalno zastavljenih življenjskih ciljev k življenjskim načrtom, ki so določeni posamično, odvisno od življenjskih struktur. To pomeni, da se država širi in uvaja vedno več institucij, s katerimi usmerja življenjske poteke, pri tem pa prelaga odgovornost na posameznika in skupino. Vzbuja se prepričanje, da mora vsak sam poskrbeti za svoje življenje. Kot pravijo Ule in drugi (*et al.* 2000: 36), gre za prelaganje družbenih zahtev, odgovornosti, nadzorovanj in urejevanj na posameznike. Individualizacija je pravzaprav sprememba načina družbenega nadzora, ki daje posameznikom iluzijo osvoboditve od tradicionalnih družbenih vezi in možnost samostojnega odločanja. V resnici pa jih dela vse bolj odvisne od družbenih struktur in mehanizmov.

Generacija šestdesetih v Sloveniji je bila tista, ki je »povzročala probleme« družbi z oblikovanjem prvih mladinskih subkultur. Generacija sedemdesetih in osemdesetih je

»zastavljala probleme družbi« preko družbenih gibanj. Generacija devetdesetih pa »ima probleme«. Ukvarja se s svojimi problemi in ne več s problemi družbe. Celotno generacijo poznomodernih mladih zaznamujejo pojmi, kot so individualizacija življenjskega poteka, izobraževalni pritiski, tveganja, fragmentacija, potrošniško orientiran prosti čas, pomanjkanje spoznavnih orientacij itn. (Šaponja 2006).

Mladi so se umaknili iz javne sfere v zasebnost in se začeli brigati izključno samo zase. Tudi raziskovalci Evrope so potrdili, da poteka intenzivni proces individualizacije mladosti (*ibid.*). Ulrich Beck (2001), tvorec teorije o individualizacije, navaja, da postaja posameznik v današnjem svetu vse bolj odvisen od samega sebe in svoje lastne usode na trgu dela z vsemi tveganji, ki jih to prinaša. Tako je prisiljen sam sprejemati odločitve o svojem življenju, ki pa zaradi narave družbe nikakor niso enoznačne in določene, temveč vse bolj tvegane. Ima sicer večje možnosti izbire tako o sebi kot o svoji usodi na področju dela, izobraževanja in družine, vendar hkrati tudi večja tveganja, da bodo te izbire napačne. Posameznik ostaja zmeden in negotov, zato sodobno družbo imenuje »družba tveganja«.

Sodobno mladost torej zaznamujejo individualizacija, avtonomija in specifični mladinski življenjski stili. Koncept individualizacije zaobjema veliko značilnosti sodobnega življenja. Vpeljan je bil kot indikator pomembnih odmikov od predstav o ljudeh kot članih večjih skupin. Družbene in osebne značilnosti človeka ne diktirajo več njegovega življenja v celoti. Spol, družbeni razred in rasa so sedaj manj pomembni kot včasih. Individualizacijo lahko interpretiramo kot porušenje starih hierarhij, ki so temeljile na staromodnih socialnih strukturah. Ulrich Beck, Anthony Giddens in Zygmunt Bauman sugerirajo, da ni več fiksnih, stabilnih življenjskih načrtov, ki bi jim posameznik sledil; namesto tega so življenjski poteki fragmentirani in bolj individualizirani (Ule, Mihelj 2002: 46–47). Individualizacija pomeni preobrat od prevlade vnaprej določenih razrednih, slojnih, spolnih, kulturnih identitet k vse bolj pluralnim, posamično določenim, začasnim in odnosno zastavljenim življenjskim načrtom (Ule 2008: 34–35).

Ulrich Beck (1986) to razume kot širok proces reform sodobnih družb, ki obsega dinamizacijo in pluralizacijo življenjskih pogojev, vzorcev in stilov. Po njegovem individualizacija vključuje tri poglobitne družbene strukturalne procese:

- povečanje izobrazbenih možnosti in izbir, razvoj novih tehnologij, novih oblik komuniciranja, posledično tudi razvoj novih socialnih, kulturnih, pristojnosti in kapitalov;
- povečanje družbene in prostorske mobilnosti prebivalstva, povezane s spremembami v poklicni strukturi, razširitvijo različnih servisnih in uslužnostnih dejavnosti in ustanov, intenzivno urbanizacijo, vse večjo udeležnostjo žensk na trgu dela;
- povečanje refleksije in načrtovanja svojih življenjskih poti in možnosti, dvom o tradicionalnih življenjskih in vrednotnih usmeritvah, življenjskih poteh ter iskanje samostojnih rešitev življenjskih vprašanj.

Rener (2007) pravi, da individualizacija predstavlja posameznikovo težnjo po individualnem življenjskem slogu – vsak sam odloča o svoji izobrazbi, poklicu, delovnem mestu, kraju in načinu življenja. V sodobnih družbah so »svobodne izbire« lahko le začasne in zato prej kot ne iluzorne, kajti ljudi se usmerjajo v ukvarjanje s samim seboj, zmanjšujejo možnosti prepoznavanja strukturnih prisil, zmanjšujejo sodelovanje in solidarnost.

Ule trdi, da je individualizacija prelaganje družbenih zahtev, odgovornosti, nadzorovanj in urejanj na posameznike. Za posameznika pomeni individualizacija najprej ozaveščanje raznovrstnih življenjskih položajev in nasprotujočih si vedenjskih pričakovanj v vsakem obdobju življenja. V klasični moderni so se rojstvo, družina, zakonski partner, poklic in politični položaj oblikovali v skladu s tradicijo, normami, generacijsko in socialno pripadnostjo. V pozni moderni si mora posameznica ali posameznik dejavno prizadevati za doseganje in ohranjanje družbenega položaja v konkurenci z drugimi, ki se prav tako trudijo doseči te cilje. Ne izbirajo ali odločajo se na podlagi tradicij, norm, socialne pripadnosti, niti ne iz socialnih izkušenj ali generacijske primerjave. Naučiti se morajo postati »načrtovalni urad« za svoje življenje glede na svoje zmožnosti in priložnosti, trenutne družbene niše in stanja na trgu in na predvidevanje prihodnosti (Ule 2008: 35–36).

Problem individualizacije je, da ljudje samostojnost v odločanju, ki jo zahtevajo procesi individualizacije, nadomeščajo z nekakšno simulacijo samostojnosti. To jih dela vse bolj odvisne od družbenih struktur in mehanizmov v primerjavi s posamezniki v tradicionalni industrijski družbi. Tako se pritisk k individualizaciji življenjskega poteka sprevrača v svoje nasprotje, v vse večjo odvisnost ljudi od globalnih družbenih institucij, ki jim ponujajo »podporo«, še bolj pa jih zavajajo v tržno pogojene in vodene vzorce življenja (Ule 2008: 37).

Vsakdanje življenje posameznikov je prežeto s tveganimi prehodi iz šolanja v poklic, ustvarjanje družine, kariere itn. Posamezniki razvitih družb ostajajo le na videz svobodni in neodvisni, v resnici pa so izpostavljeni številnim družbenim konfliktom in nasprotjem, ki porajajo pritiske in strese. Individualizacija življenja torej s seboj prinaša občutke negotovosti in nekompetentnosti, pogojene s preštevilnimi življenjskimi izbiri (Ule 1999).

Proces individualizacije torej ni homogen in enoznačen proces. Je ambivalenten, kar pomeni, da je individualizacija sama izziv in tveganje za ljudi. Izziv in tveganje je že v tem, da od posameznika zahteva »izjemno zahtevno psihosocialno integracijo v družbo, ki je bila doslej vsaj delno v rokah posredujočih institucij družine, dela, raznih referenčnih skupin« (Ule *et al.* 2000: 29).

2. EMPIRIČNA RAZISKAVA

2.1 Pregled problematike

V obdobju mladostništva se zgodijo velike spremembe. Kot otroci se odcepimo od staršev in vse več časa preživimo s svojimi vrstniki. Odnosi postajajo vse pomembnejši za naše počutje in razvoj osebnosti. Odnosi so v našem obdobju ključnega pomena.

Preživljanje časa v intenzivnejših in bolj razširjenih vrstniških odnosih je povezano z mladostniško potrebo večje avtonomnosti in neodvisnosti od staršev. Povezano je tudi s povečano razvojno potrebo po socialni podpori vrstnikov, povezanosti z njimi in občutku pripadnosti vrstniški skupini. Zato imajo vrstniški odnosi v obdobju mladostništva ključno vlogo. Kot kažejo raziskave, so kakovostni odnosi povezani z duševnim blagostanjem, nekovostni pa s tveganim vedenjem. Nadlegovanje s strani vrstnikov je povezano z zdravstvenimi težavami mladih, zavrnitve s strani vrstnikov oziroma socialna izolacija pa povečuje tveganje za depresivne simptome, poskus samomora in nizko samozavest (Artnik *et al.*, 2011: 38).

Odnose gradimo in ohranjamo s komunikacijo. Danes je nekaj običajnega, da vse več mladih komunicira preko elektronskih medijev in ne osebno (»face to face«). Mobilna telefonija in spletna socialna omrežja (Facebook, Twitter, Myspace itn.) so danes pomembna sredstva medsebojnega komuniciranja. Garton (*et al.* 1997) pravijo, da se je potrebno zavedati, da so spletna omrežja le ena izmed metod za ohranjanje vezi, saj poznamo veliko drugačnih metod oziroma načinov za ohranjanje vezi, ki so učinkovitejša in resničnejša od omenjenih spletnih socialnih omrežij. Tako lahko na primer ohranjamo stike in vezi z neposrednim stikom, imenovanim »face-to-face« (iz oči v oči), ki je najbolj učinkovito sredstvo, s sestanki, telefonom, e-pošto, pisanjem in drugimi komunikacijskimi sredstvi.

Kot kažejo rezultati raziskave Mladina 2010, vse večji delež komunikacije pri slovenski mladini predstavlja komuniciranje prek mobilnega telefona, računalnik pa mladi uporabljajo predvsem za zabavo in komunikacijo. Po podatkih slovenske raziskave HBSC iz leta 2010 prek elektronskih medijev z vrstniki vsak dan komunicira 35,5 % mladih. Tovrstna komunikacija je značilnejša za dekleta kot fante ter za starejše kot za mlajše. Po raziskavah Health Behaviour in School-Aged Children (HBSC) iz leta 2010 pa je delež mladih, ki komunicirajo s prijatelji prek telefona in interneta vsak dan, 41,8 % (Artnik *et al.* 2011).

Projekt Rabe interneta v Sloveniji je leta 2010 opravil raziskavo o rabi socialnih omrežij v Sloveniji. Njihovi rezultati kažejo na to, da ima več kot polovica anketiranih (60 %) oblikovan profil na vsaj enem izmed spletnih socialnih omrežij. Med njimi prevladujejo predvsem mlajši, stari med 16 in 25 let (75 %), malenkostno bolj je zastopan ženski spol (63 % žensk v primerjavi s 57 % moških) (Jeran Kuželički *et al.* 2011).

Že iz raziskav je razvidno, da se uporaba in posluževanje tehnologij iz leta v leto povečuje. Komuniciranje po elektronskih medijih postaja oziroma je že postalo nekaj običajnega. Odnosov »face to face« je čedalje manj. Vpliv tehnologije je tako velik, da mnoge mlade vodijo v odtujevanje od sebe in drugih, v občutke negotovosti, nezadovoljstva. Socialna omrežja definiramo kot spletna mesta, ki so med mladimi zelo priljubljena in na katerih se mladi »družijo« s prijatelji. Danes je vse manj polnih igrišč, kjer so se mladi včasih zadrževali s svojimi prijatelji, saj sedaj raje hitijo domov pred računalnik, kjer vzpostavljajo in ohranjajo odnose s prijatelji.

Dr. Zalokar Divjakova pravi, da se današnja mladina premalo druží s svojimi vrstniki. Tako se lahko spomnimo časov, ko so se mladi igrali zunaj in se ob mraku vračali domov (Zalokar Divjak 2008: 98). V knjigi *Otroci, mladostniki, starši nas* avtorica Zalokar Divjakova nagovarja z mislijo: »Ves dan smo se lahko igrali. Navsezgodaj smo odšli od doma in se vrnili, tik preden se je stemnilo. Nihče ni vedel, kje smo, pa tudi nikogar ni skrbelo. ... Nismo imeli »plejstejšnov«, video igrice, petdeset televizijskih kanalov, ne videofilmov, ne osebnih računalnikov, ne prenosnih telefonov in SMS-ov, ne internetnih klepetalnic. Imeli smo prijatelje in z njimi smo hodili naokoli« (Zalokar Divjak 2008: 148).

Spletna socialna omrežja predstavljajo današnji mladini najboljšo možnost za preganjanje prostega časa oziroma dolgega. Potrebno se je zavedati, da te novodobne tehnologije mlade deformirajo in ne gradijo. Spletna socialna omrežja imajo tako poleg nekaterih pozitivnih učinkov tudi negativne, saj lahko ob pretirani in nepravilni uporabi mladi postanejo vedno bolj razdražljivi, slabo kontrolirajo svoja čustva, postajajo agresivni (agresivnost se na primer kaže v njihovem izražanju) in pasivni do dela ter učenja, opozarja Zalokar Divjakova (Zalokar Divjak 2008: 132).

Zdi se mi, da imajo »virtualni« mladi težave pri vzpostavljanju odnosov in ohranjanju le-teh. Z zapiranjem v sobo (v virtualni svet) si mladi, ki težje vzpostavljajo socialne stike, težje komunicirajo in izražajo čustva, težave le še stopnjujejo.

Potrebe skupnosti ugotovimo na podlagi pripovedi. Pripoved pa dobimo le tako, da se z ljudmi pogovarjamo. Ker nas raziskovalce zanimajo konkretne informacije, povezane z raziskovalno nalogo, je pomembno, s kom se bomo pogovarjali, kdo so lahko naši potencialni informatorji in kakšne podatke si lahko obetamo od njih. Izbira informantov je ena ključnih nalog pri vstopu v skupnost (Grebenc, Šabić 2013: 18).

Mladinski centri so ustanovljeni zaradi potrebe po prostoru, kjer bi lahko mladi preživljali svoj prosti čas, hkrati pa imeli možnost pridobivanja različnih informacij in nasvetov. Na eni strani so načrtovane aktivnosti, ki jih vodijo posebej za to usposobljeni mentorji, na drugi strani pa je to prostor za neformalno druženje. Veliko je sodelovanja z drugimi institucijami in organizacijami (šola, različna društva itn.), pa tudi izven samih prostorov centra (kot je sodelovanje pri prireditvah na prostem ipd. (Kobal 2008: 90).

»Cilje delovanja mladinskih centrov so mladi sodelavci opredelili glede na to, kaj uresničujejo z dejavnostmi, za čim stremijo v svojih programih in kakšen je splošen namen oziroma smoter delovanja njihovega mladinskega centra« (Gril 2007: 87). Po avtorici Sočo (2009) so ključni cilji mladinskih centrov naslednji: aktivno preživljanje in poraba prostega časa, spodbujanje mladih k neformalnemu izobraževanju in prostovoljnemu delu, sodelovanju z različnimi organizacijami, omogočen dostop do informacij, ki jih mladi v tem času potrebujejo, pogovor z mladimi o problemih, ki so zanje pomembni, možnost mladih sodelovanja pri izvajanju aktivnosti, programov in projektov na lokalni, regionalni, državni in mednarodni ravni.

»Iniciativnost mladih je ključna za razvoj ustvarjalnosti, spretnosti vodenja, altruizma in javnega delovanja« (Gril 2006: 2).

Na osnovi vseh pridobljenih teoretičnih izhodišč in aktualne problematike mladih v Ribnici je tehnologija, pomanjkanje nevtrálnih prostorov in premalo družbenega dogajanja vzrok za težave v njihovih odnosih. Lahko pa se vzroki in potrebe za vzpostavljanje in ohranjanje odnosa skrivajo čisto drugje.

2.2 Formulacija problema

Opažam, da je v družbi vse več nekovostnih odnosov. Veliko je nasilja, depresije, samomorov, nizke samozvesti. To je vidno tudi v Ribnici, ki je manjši kraj, kjer bi človek pričakoval, da so vsi ljudje bolj povezani med seboj in so odnosi kakovostnejši. Sam menim,

da ni tako in se hkrati sprašujem, kaj bi bilo potrebno postoriti in spremeniti, da bi se odnosi izboljšali. Sprašujem se, kaj mladi potrebujejo za tvorjenje kakovostnejših odnosov.

Ribniška mladina se raje druži s svojimi prijatelji in vrstniki preko spletnih socialnih omrežij, saj jim ta oblika »druženja« vzame manj časa in lahko to počnejo kar od doma. Danes so mladi zasedeni z računalnikom in telefonom, oni in njihovi odnosi pa so otopeli in prazni. Velikokrat se zgodi, da so ravno te nove tehnologije krive za marsikateri razkol v družini. V Ribnici je problem tudi to, da ni nevtralnega prostora, kamor bi se mladi lahko zatekli. Veliko je dejavnosti, kot so športni treningi, glasbena šola, študentski klub, skavti itn. V primeru, da ti nobena od teh dejavnosti ne ugaja oziroma si ne želiš ukvarjati s športom, glasbo ali skavti, ostaneš sam. Nimaš prostora, kamor bi se lahko zatekel in potešil potrebo po sprejetju, pripadnosti, odvisnosti ter vzpostavil nove odnose, si pridobil prijatelje, zaveznike. Morda je rešitev v ustanovitvi mladinskega centra, lahko pa so potrebe mladih čisto druge.

Za to raziskavo sem se odločil zato, ker me življenje mladih v Ribnici skrbi. Opažam, da živijo vsak zase in med seboj ne znajo vzpostaviti dobrih odnosov. Vse to vpliva na kakovost življenja mladih in njihovo nezadovoljstvo ter posledično na osamo posameznika. Zato sem se odločil, da povprašam mlade o konkretnih problemih, da bi skupaj našli rešitve zanje.

V občini Ribnica sodelujem pri različnih projektih. Sem aktivist Ribniškega študentskega kluba, voditelj oratorija, član Sosveta mladih Ribnica. Slednji se je ustanovil ravno zaradi tega, da bi skupaj z vodstvom naše občine prišli do ugotovitev, kakšne so potrebe mladih, njihovi odnosi, zadovoljstvo z aktivnostmi v Ribnici itn. Zato sem izkoristil to priložnost in raziskal, kakšni so odnosi med mladimi v Ribnici. Zdi se mi, da je vse manj mladih na ulici in jih vse več preživi svoj prosti čas v družbi informacijsko-komunikacijske tehnologije ali pa na zabavah, kjer so prisotni alkohol in droge. Mnogi komunicirajo samo prek tehnologij, izogibajo pa se komunikaciji »iz oči v oči«. Problem se mi zdi v tem, da ne znajo vzpostaviti stika z neznanci izven virtualnega sveta, saj so večino stikov vzpostavili preko Facebooka in drugih socialnih omrežij. Pojavljajo se težave pri vzpostavitvi odnosov in njihovem ohranjanju. Z opazovanjem mladih v Ribnici sem ugotovil, da veliko novih stikov in vsa komunikacija poteka preko elektronskih medijev ali pa je za prvi korak k neznani osebi potreben alkohol in druge substance, saj nas te naredijo bolj sproščene, suverene, brez večjih zadržkov. Z raziskavo bom morda ugotovil, kako bi lahko drugače pripomogli k njihovi boljši komunikaciji in kvalitetnejšim odnosom.

Namen raziskave je, da bom na podlagi raziskanih in analiziranih podatkov v okviru sodelovanja v Sosvetu mladih Ribnica naredil nekaj dobrega za ribniško mladino in prikazal županu in občinskemu svetu probleme mladih v Ribnici. Morda bo raziskava in diplomska naloga odličen povod za spremembe, o katerih se že pogovarjamo kar nekaj časa in so pomembne za kakovost nadaljnjega življenje mladih v Ribnici.

V raziskavi me je zanimalo:

- katerih aktivnosti se udeležujejo v Ribnici, kako so z njimi zadovoljni in katere aktivnosti bi si še želeli,
- s kom vzpostavljajo odnos ter kako vzpostavijo odnos,
- kaj je za njih dober vrstniški odnos,
- kaj jim pomenijo odnosi, ki jih imajo preko elektronskih medijev,
- kako ohranjajo svoje odnose z vrstniki v Ribnici,
- kako se počutijo sprejetega oziroma sprejeto med svojimi vrstniki,
- kako se soočajo s konflikti in kakšen je običajno razlog, da njihov odnos razpade,
- kako si predstavljajo Ribnico kot idealni kraj, namenjen mladim.

2.3 Metodologija

2.3.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna in eksplorativna ali poizvedovalna. Kvalitativna je zato, ker raziskujem z opisovanjem, štetjem in analiziranjem dogodkov in dejstev.

Eksplorativne ali poizvedovalne raziskave so uvod v spoznavanje nekega področja problematike, prvi korak na neznanem področju. To so raziskave, katerih namen je odkriti probleme, jih formulirati in postaviti preverljive hipoteze. V teh raziskavah se seznanimo z nekaterimi osnovnimi značilnostmi novega pojava ali področja problematike in se pripravimo za kasnejša natančnejša in poglobljena raziskovanja. Opredeliti skušamo osnovne značilnosti, jih definirati in poiskati njihove sestavine. Ena osnovnih značilnosti teh študij je, da pri zbiranju gradiva uporabljamo več različnih postopkov, kot na primer opazovanje z udeležbo, razgovore s sodelujočimi, analizo dokumentov in proizvodov materialne ter duhovne kulture kake skupine ali skupnosti. Druga značilnost teh raziskav je, da si ne prizadevamo proučiti celotne populacije ali reprezentativnega vzorca, ampak se pogosto omejimo na manjše število primerov ali opišemo le en sam primer (Mesec 2009: 1–2).

Gradivo sem zbral tako, da sem s sodelujočimi opravil razgovore. Nisem si prizadeval preučiti celotne populacije, ampak sem se omejil na preučevanje desetih primerov.

Za kvalitativno raziskovanje je značilno, da zbiramo podatke, ki vsebujejo vsebinsko bogate opise ljudi, dogodkov, situacij itn. ter niso obdelani z različnimi statističnimi orodji. Podatke zbiramo v naravnih situacijah, v katerih proučevane osebe običajno preživljajo svoj čas, in v neposrednem stiku s preučevanimi osebami. Kvalitativno raziskovanje se usmerja na preučevanje posameznih primerov in se večinoma odvija kot študija enega samega primera ali majhnega števila primerov. Raziskovalec je pri tem raziskovanju ključnega pomena, saj je neposredno vključen v okolje, kar mu pomaga pri opazovanju preučevanega predmeta. Cilj raziskovanja je čim bolj celovito spoznati preučevano osebo, institucijo, pojav, skupino (Vogrinc, Devetak 2007).

Zbral sem empirične podatke (besedne opise), ki so se nanašali na raziskovalni pojav. Pridobljene podatke sem obdelal s kvalitativno metodo imenovano kodiranje. Raziskava je poizvedovalna, saj sem se seznanil z nekaterimi teorijami, pojmi s področja, ki sem si ga izbral.

Uporabil	sem	kvalitativne	opise.
----------	-----	--------------	--------

Teme

- predstavitev sogovornika
- obiskovane aktivnosti
- zadovoljstvo z aktivnostmi
- ponudba aktivnosti v Ribnici
- ocena aktivnosti
- potrebe, želje po novih aktivnostih
- vzpostavljanje odnosa
- dober vrstniški odnos
- pomen virtualnih odnosov
- načini ohranjanja odnosa
- sprejetost med vrstniki
- soočanje s konfliktnimi odnosi
- razlog za razpad odnosa
- Ribnica kot idealni kraj mladih

2.3.2 Merski Instrument - viri podatkov

Podatke sem zbiral s kvalitativno metodo. Mlade v Ribnici sem ustno spraševal o njihovih vrstniških odnosih. Za merski instrument sem uporabil delno strukturiran intervju, pri katerem sem imel okvirna vprašanja napisana vnaprej. Intervju je sestavljen iz devet postavk. Grupiral sem jih po časovnem vrstnem redu (vzpostavitev odnosa, ohranjanje odnosa in razpad odnosa).

Odločitev za izbiro delno strukturiranega intervjuja je temeljila na tem, da ga nisem želel povsem strukturirati, saj bi sogovorniki odgovarjali preveč togo. Namen raziskovanja je bil dobiti čim več informacij o temi, ki me zanima, hkrati pa sem se moral z vsakim sogovornikom držati neke strukture, saj sem tako lažje primerjal in analiziral odgovore. Res pa je, da ne morem vplivati na redkobesednost ali gostobesednost mladih, ki sem jih spraševal. Posledično sem dobil različno dolge odgovore. Najbolj pomembno se mi zdi, da sem vsakemu dal čas in prostor, da je lahko povedal vse, kar si je želel, jaz pa sem njegov glas ubesedil in se pri sogovorniku prepričal o pravilnosti zapisa.

2.3.3 Opredelitev enot raziskovanja - populacija, vzorec

- Stvarna opredelitev: mladi (stari od 15 do 25 let) v Ribnici na Dolenjskem.
- Krajevna opredelitev: Ribnica na Dolenjskem.
- Časovna opredelitev: od 27. 11. 2016 do 9. 12. 2016.

Celotna populacija mladih je velika, zato sem se odločil, da bom raziskavo izvedel zgolj na vzorcu. Prednost tega je, da bom prihranil na času, čeprav bom tvegala, da dobljene ocene utegnejo biti napačne. Vzorec sem izbral po principu ne-slučajnostnega (priročnega) vzorčenja, saj vse enote populacije niso imele enake možnosti, da bi bile izbrane za vzorec. Vzorec je bil sestavljen iz skupine ljudi, ki mi je bila kot mlademu raziskovalcu najbolj dostopna. Tak vzorec imenujemo priročni vzorec.

Mesec (2009: 11) pravi, da je priročni vzorec najpogosteje uporabljen v družboslovnih raziskavah in da je izveden na skupinah ljudi, ki so raziskovalcem najbolj dostopne.

Intervju sem izvedel z desetimi mladimi prebivalci Ribnice. V vzorec sem skušal vključiti čim bolj različne ljudi oziroma mlade z različnih področij. Izbral sem si enega izmed članov Ribniškega študentskega kluba, enega iz Mladinske skupine, enega mladega zaposlenega, enega skavta/skavtinjo, enega izmed mladih, ki popivajo po gostilnah, enega glasbenika, enega športnika itn. Skratka, skušal sem zajeti celotno sliko življenja mladih v Ribnici.

2.3.4 Načrt zbiranja podatkov oziroma empiričnega gradiva

Zbiranje podatkov je potekalo s spraševanjem v okviru delno strukturiranega intervjuja. Intervjuvanje je potekalo od 27. 11. 2016 do 9. 12. 2016. Spraševal sem jih individualno.

Kraj, kjer sem vsakega posameznika intervjuval, so izbrali sami. Tako sem jim dal občutek varnosti in domačnosti, saj je bil prostor vsem že poznan. Kar šest se jih je odločilo, da bi se najbolje počutil v lokalu. Štirje so se odločili za lokal v Ribnici in dva za lokal v Ljubljani. Z dvema sem naredil intervju pri meni doma, z enim na avtobusu in s predsednico Ribniškega študentskega kluba kar v prostorih Ribniškega študentskega kluba. Večino intervjujev sem izvedel v popoldanskem času, dva v dopoldanskem. Posamezni intervjuji so trajali od 30 do 60 minut.

Če je bilo kakšno vprašanje nejasno, sem ga obrazložil. Pazil sem na to, da sem ga vsem obrazložil na enak način.

Intervjuje sem izvajal individualno, v sogovorniku že znanem okolju. Tako so bili pogovori bolj sproščeni. Med spraševanjem sem bil pozoren tudi na neverbalno komunikacijo, saj nam tudi ta velikokrat pove kaj novega.

Vprašanci so bili zelo veseli, da so lahko sodelovali v raziskavi. Nekateri so izrazili tudi željo, da jih o ugotovitvah, do katerih bom prišel, obvestim.

Pogovor z vsakim sogovornikom posebej je bil avdio posnet z diktafonom, kar je vplivalo na pogovor brez večjih prekinitev, saj ni bilo potrebe po zapisovanju odgovorov.

Na zanesljivost pridobljenih podatkov bi lahko vplivalo tako okolje, kjer smo se nahajali, kot prisotnost drugih oseb. Lahko bi vplivalo tudi trenutno medsebojno nerazumevanje.

2.3.5 Analiza podatkov

Vsak postopek kvalitativne analize lahko v grobem razdelimo v šest korakov: (1) urejanje gradiva, (2) določitev enot kodiranja, (3) odprto kodiranje, (4) izbor in definiranje relevantnih pojmov in kategorij, (5) odnosno kodiranje in (6) oblikovanje končne teoretične formulacije. Analiza gradiva je postopek, pri katerem s kategoriziranjem in klasificiranjem enot gradiva oblikujemo pojme, ki jih nato med seboj povežemo v sodbe (izjave, propozicije) in nato oblikujemo teoretične modele in pojasnitve (Mesec 2014: 20).

Analizo empiričnega gradiva sem izvedel s kvalitativno metodo. Vsak intervju posebej sem pisal v urejevalniku besedila Word. Poleg vprašanj in odgovorov sem zapisal tudi čas in kraj intervjuvanja. Nato sem vsak intervju posebej razdelil na izjave in vsako izjavo posebej oštevilčil. Vsak intervju sem označil z veliko tiskano črko od A do J, izjave pa od številke ena naprej. Nato sem začel z odprtim kodiranjem. V novem Wordovem dokumentu sem naredil razpredelnico s petimi stolpci. V prvi stolpec sem vpisoval dobesedne izjave intervjuvancev, v drugi stolpec sem vnašal podpojme izjav, v tretjega pojme, v četrtega podkategorije in v peti stolpec kategorije. Slednjih sem imel štrinajst. Tako sem z odprtim kodiranjem analiziral vse intervjuje. Nato sem odprl nov Wordov dokument, kjer sem naredil štiristolpčno razpredelnico za osno kodiranje. V prvi stolpec sem tokrat vnašal kategorije, v drugega podkategorije, tretjega pojme in v četrtega podpojme. V razpredelnico sem za vsako kategorijo posebej združil vse intervjuje ter tako dobil vpogled v vse intervjuje skupaj. Dobil sem vpogled v podobnosti in razlike odgovorov na vprašanja. Sledilo je še odnosno kodiranje, kjer sem izjave, združene v kategorije, razporedil v odnose med seboj. Naredil sem nekakšen miselni vzorec, v katerem sem te odnose skušal prikazati.

Podatke sem obdelal in analiziral kvalitativno, saj sem jih zapisoval kot podpojme, pojme, podkategorije in kategorije. Skozi celotno raziskovanje sem se osredotočil predvsem na podobnosti in razlike posameznih intervjujev.

2.4 Rezultati

2.4.1 Predstavitve sogovornikov

Intervjuvanci so bili mladi med sedemnajstim in štiriindvajsetim letom. Pogovarjal sem se s petimi dekleti in petimi fanti. Večina od njih je dijakov, nekaj pa je tudi študentov in en redno zaposlen.

2.4.2 Obiskovane aktivnosti

Aktivnosti v Ribnici se udeležuje večina sogovornikov, ki imajo vsaj eno aktivnost. Tisti, ki trenutno nimajo aktivnosti, pa so jo imeli v preteklosti. Trenutno se ukvarjajo s precej različnimi aktivnostmi, kot so verske dejavnosti (verouk, ministriranje, skavti, sodelovanje pri projektu Ribniški pasijon) in športne aktivnosti. Nekateri so dejavni še v Ribniškem študentskem klubu in imajo svoj bend. Nekateri si želijo biti še bolj aktivni, vendar trdijo, da so že prestari. »Želela sm it k mažoretam, glasbeno, ma sem ugotovila, da je prekasno, da sem prestara za to (A11, A12).« Včasih so se mladi udeleževali več dejavnosti. Bili so bolj športno in glasbeno aktivni. Nekaj jih je tudi treniralo, vendar so trening kasneje opustili zaradi tekmovalnosti in izgube strasti do športa.

2.4.3 Zadovoljstvo z aktivnostmi

S trenutnimi aktivnostmi so večinoma zadovoljni. Nezadovoljstvo izražajo predvsem dekleta. Trdijo, da v Ribnici ni aktivnosti oziroma jih je premalo.

2.4.4 Potrebe oziroma želje mladih

Spraševal sem tudi po potrebah oziroma željah mladih v Ribnici. Te so zelo različne. Želijo si predvsem koncertov, zabave, novih prostorov, več aktivnosti. Izrazili so željo po ureditvi mesta Ribnica.

➤ Koncerti, Zabave

Dve tretjini intervjuvancev je izrazilo željo, da si želijo več koncertov. Željni so zabave, veselice. Mnogi so izpostavili, da bi bilo dobro imeti kakšen prostor za zabavo (klub). »Pa tut prostorov za žur nimamo (D10).« »Potrebovali bi kakšen klub ali pa večji prostor za zabavo (E15).« »Tku d rabmo kakšen večji prostor, kjer bi bli žuri, na foro diskota. Tam bi pa vrtel musko vseh zvrsti (I15).«

➤ Novi prostori

Nekaj mladih je izrazilo tudi željo, da bi potrebovali nove prostore za glasbene skupine, društva, prostore z namiznim nogometom, biljardom, pikado. »Idealno bi blo imet kakšen mladinski center, pa bi bli prostori za društva, mlade, za žure (D11).« Skozi pogovor se je

videla močna potreba po zabavi in tudi novih prostorih, saj mladi nimajo kam iti. »Ma kr je res tuga od žurk. Pol pa ku ni placa, so pa kr vsi po gostilnah (I14).«

➤ Več aktivnosti

Več kot polovica je izrazilo željo, da si želi več športnih aktivnosti in ne samo rokomet, nogomet, jujitsu, triatlon, ampak tudi košarko, skupinsko vadbo, drsanje, hokej na ledu, orientacijske teke, paintball itn. Mladi so izrazili tudi željo po kulturnih aktivnostih. Želijo si plesov, dramsko skupino, več predstav, iger. Veliko potrebo so izrazili tudi po kinu. »Fajn bi blo imeti tudi kino (J11).« Potrebe mladih so še po ustvarjalnih aktivnostih, tečajih, vodenih izletih, več prostovoljnih dejavnosti, več sodelovanja mladih pri svetih mašah, cenejših športnih aktivnostih itn.

➤ Potreba po ureditvi mesta Ribnica

Sogovorniki so izpostavili tudi potrebe po ureditvi mesta Ribnica. Potrebovali bi še kakšno igrišče za odbojko, košarko, mali nogomet. V središču Ribnice si želijo urejen park s klopmi. Mladi ocenjujejo, da je premalo dogodkov in dogajanja. »Pa premal dogodkov je, nč se ne dogaja (B12).« Pravijo, da je premalo prostorov, zabav, izbire. Tisti, ki so aktivni na več področjih, pa trdijo ravno obratno, in sicer, da je za mlade na razpolago veliko dogajanja in aktivnosti, vendar tega ne izkoristijo. »Ma po mojm imamo dost aktivnosti, samo problem je v mladih, ker se ne potrudijo oziroma nočejo probat nič novga (C7).«

2.4.5 Vzpostavljanje odnosa

Raziskava je pokazala, da mladi prebivalci Ribnice vzpostavljajo odnose na različne načine. Nekateri do sočloveka pristopijo in ogovorijo neposredno, nekateri ne. Spet drugi pristopijo do ljudi, ki so jim všeč. Stike navezujejo tudi preko aktivnosti in prijateljev.

➤ Preko aktivnosti

Vse aktivnosti, o katerih sem pisal zgoraj, so intervjuvanci izpostavili kot pripomoček, s katerim vzpostavljajo odnose. Aktivnosti so odlična priložnost za navezovanje stikov. »Pa preko teh in drugih aktivnostih pol lažje vzpostaviš pa začneš pogovor na eno temo (B26).«

➤ Preko prijateljev

Mnogi vzpostavljajo stike oziroma spoznavajo nove ljudi preko prijateljev. Zanimiva se mi zdi opazka dekleta, ki ni vključena v nobeno aktivnost. Izpostavila je težavo, da težko navezuje stike, ker je vsa Ribnica prazna in se nič ne dogaja. »Ribnica je itak prazna, zato je težko vzpostaviti, navezati stik (A27).« Večina vzpostavi odnos direktno, se pravi s pozdravom in vprašanjem. Nekateri pa ne bi nikoli pristopili in ogovorili direktno. Slednji so zelo malo aktivni oziroma sploh niso.

➤ Glede na lastnost človeka

Mladi pristopijo do ljudi, ki niso napadalni, odrezavi, živahni, so prijetnega videza, zadržani in do oseb, katerih pomoč potrebujejo. Ena sogovornica je izpostavila, da lažje navezuje stik z dekleti. »Lažje vzpostavljam odnose s puncami (E16).« Omenili so tudi, da je navezovati stikov veliko lažje z alkoholom. Fantje so izpostavili, da jim je vseeno, s kom navežejo stik. Slednji ne delajo razlik kakor ženske. Morda pa se ženske bolj kot fantje obremenjujejo s tem, s kom bodo vzpostavile odnos.

2.4.6 Dober vrstniški odnos

Spraševal sem jih tudi o dobrem vrstniškem odnosu. Govorili so mi o precej splošnih lastnostih odnosov, ki jih dojemajo kot dobre. Polovica je izpostavila zaupanje in čas, ki si ga je druga oseba pripravljena vzeti za njih. Tako fantje kot dekleta so izpostavili še prijaznost, skupne interese, iskrenost in medsebojno pomoč. Dekleta so izpostavila še, da je pomembno imeti se lepo v družbi vrstnika, veseliti se druženja ter imeti občutek sprejetosti in spoštovanja. Pomembno je tudi poslušanje drug drugega. Prišel sem do ugotovitev, da je za fante pomembneje, da jim sovrstnik posveti svoj čas in se druži z njimi pri aktivnostih.

2.4.7 Ohranjanje odnosa

Ko vzpostavijo odnos, ga je potrebno graditi in ohranjati. Večina jih to dela »iz oči v oči« v lokalih, doma, na zabavah in med aktivnostmi. Nekateri pa se poslužujejo tudi informacijsko-komunikacijske tehnologije.

➤ Informacijska-komunikacijska tehnologija

Ta problem sem predstavil že v poglavju Formulacija problema. Informacijsko-komunikacijske tehnologije so poslužujejo tako dekleta kot fantje. Raziskava je pokazala, da se socialnih omrežij bolj poslužujejo dekleta. Za ohranjanje odnosov uporabljajo telefone, Snapchat, Instagram, Facebook itn. Fantje skupaj pogledajo kakšen film ali tekmujejo v računalniških igricah. Zanimivo je tudi to, da se informacijsko-komunikacijske tehnologije poslužujejo predvsem tisti, ki nimajo trenutnih aktivnosti oziroma imajo samo eno aktivnost.

➤ Lokali

Če se osredotočim na ohranjanje odnosov »face to face« (iz oči v oči), pa pridem do ugotovitev, da jih večina svoje odnose ohranja v lokalih, ko gredo na pijačo.

➤ Aktivnosti in zabava

Fantje ohranjajo odnose tudi s športnimi aktivnostmi (treningi, nogomet, košarka, ragbi, bejzbol, hokej itn.), dekleta bolj na koncertih ali zabavah. »Pol na kakšnih zabavah. Lažje je

pijan pristopit, navezovat stike (I38).« Glasbenik ohranja stike na vajah, koncertih. Spet drugi pri verskih dejavnostih in študentskih aktivnostih.

➤ Doma

Dekle, ki trenutno ni nikjer aktivna, svoje odnose ohranja tako, da se s prijateljicami srečuje izmenično pri sebi in njih doma. »Se s prijateljicami dobim pri meni ali pa pri kateri drugi doma (E28).« Izpostavila je, da si želi več druženja.

2.4.8 Pomen »virtualnih« odnosov

Kot sem že omenil, nekaj mladih ohranja odnose tudi s pomočjo informacijsko-komunikacijske tehnologije. Več kot polovica sogovornikov je pritrdilo, da so virtualni odnosi koristni, saj zlahka pridejo do informacij, ki jih potrebujejo za šolo, študij. Omogočeni so hitri stiki. Tehnologija ponuja tudi možnost skupinskega pogovora. Izvedel sem, da so za njih ti odnosi izkoriščevalski, naporni (»teženje« na Facebooku). »Tam so bolj izkoriščevalski odnosi ... Na primer men skus sošolc teži, da mu slikam snov, teste, pošljem zapiske (A34).« Dobra stvar je, da se lahko med pogovorom umakneš, kadar želiš, in komuniciraš zastonj. Dekle, ki zase meni, da se socialnih omrežij prekomerno poslužuje, pravi, da so to nezaupljivi odnosi. »Slabo je tut, da na FB-ju ti lahko »skrinšotajo« pogovor in tako povejo tvoje skrivnosti naprej. Tle na socialnih omrežjih ni zaupanja (A39, A40).« Nekateri virtualne odnose dojemajo kot dodatek odnosu »iz oči v oči«. Glasbenik je pripomnil, da so to »kar neki odnosi (D25)«. Neko dekle je pripomnilo, da so neiskreni in neosebni. Nekaj jih pogreša neverbalno komunikacijo. »To je izguba dragocenega časa, saj se pogovarjaš preko računalnika in ne vidiš obraza. Raj pojdi na pijačo in se tam pogovori (J21).« Spet druga pravi, da na primer na Facebooku ne morejo graditi odnosa. »Zdi se mi, da na tak način (preko socialnih omrežij) odnosa ne moreš gradit, se počutiš bl prazno (G24).« Virtualni odnosi so nerealni, neresnični. Neko dekle je celo izjavilo, da so to škodljivi odnosi, saj se ne znamo več pogovarjati »iz oči v oči« in se ne znamo odzvati na mimiko. »Zveze, prijateljstva razpadajo, ker se tam gor pogovarjamo in se sploh ne znamo pogovarjat v živo (I34).« »Ne znamo se odzvat na mimiko, ker se prek omrežij stalno pogovarjamo (I36).« Informacijsko-komunikacijske tehnologije se ne poslužuje najstarejši sogovornik, ki je redno zaposlen. Tu sem opazil, da imajo zelo različne poglede na »virtualni« svet. Ena od intervjuvank je mnenja, da informacijsko-komunikacijska tehnologija vpliva na naše komuniciranje in da prekomerna uporaba škodi oziroma nam odvzema »veščine« za vzpostavljanje odnosov. Ugotovil sem, da ima dekle, ki se tehnologije poslužuje prekomerno, težave z vzpostavljanjem odnosa. Tega

spoznanja seveda ne morem razširiti na celotno populacijo mladih, lahko pa predvidevam, da je takih posameznikov kar precej.

2.4.9 Sprejetost med vrstniki

Za mlade je zelo pomembno, da se čutijo sprejete. Vsi sogovorniki so pritrdili, da se čutijo sprejete med večino vrstnikov (odvisno od družbe). Tu bi rad citiral svojo sogovornico: »Ma drugač se počutim bolj sprejeto. Konc koncu si sami izberemo družbo, v kateri smo sprejeti (I42).« Zavedajo se, da sprejetost ni odvisna samo od drugih, ampak tudi od njih samih. Eno dekle je povedalo, da se velikokrat odmakne od kakšne osebe ali družbe zaradi občutka nesprejetosti. Tako je izgubila kar nekaj prijateljev.

2.4.10 Soočanje s konfliktnimi odnosi

Ko smo že nekaj časa v odnosu, hitro pride do konfliktov ali celo huje, do razpada odnosa. Večina konflikte rešuje s pogovorom. Vse je odvisno od osebe. Če je oseba pomembna, se bodo z njo pogovorili, če pa ni pomembna, ali pa se z njo ne da normalno pogovarjati, jo bodo ignorirali. Eden izmed mladih trdi, da je pri večjem konfliktu potrebno več časa, da se odnos zopet vzpostavi. Intervjuvanki sta poudarili, da je treba konflikte reševati »iz oči v oči« in se telefonskih klicev in uporabe drugih aparatov posluževati samo v najnujnejših primerih. Zanimivo se mi je zdelo razmišljanje intervjuvanke, ki mi je povedala, da moramo v konflikt vstopati brez čustev, objektivno. Dejala je, da lahko človek le tako suvereno reši konflikt.

2.4.11 Razlogi za konflikt oziroma razpad odnosa

Včasih se zgodi, da odnosi razpadejo zaradi različnih konfliktov. Razlogi za slednje so nezaupanje, provociranje, vsiljeno vedenje (vsiljevanje svojega mnenja), zamegljenost uma, komuniciranje s slabo voljo, nesporazumi, opravljanje, hvalisanje, premalo posvečenega časa drug za drugega, žalitve, različna pričakovanja, zahrbtnost, neiskrenost, drugačna mišljenja. Eden izmed zanimivih razlogov je ta, da oseba škodi sama sebi. »Al pa če vidm, da se je oseba tako močno spremenila, da dela nekaj kar zanjo in zame ni dobro... na primer uživanje drog (E42).« Kot razlog za konflikt je ena od intervjuvank navedla tudi »socialna omrežja, zaradi katerih se ne znamo več pogovarjat normalnu (I48)«. Velikokrat odnos s prijateljicami razpade zaradi tretje osebe, na primer: »Jst sm želela združiti dve prijateljici, kateri se prej nista marali in sem jih povabila na pijačo. One so se tam zaštekale, mene sta pa pustili samo (I47).« Tu je opaziti, da so razlogi zelo različni in se ne ponavljajo tako pogosto. Skleпам, da so razloge naštevati iz lastnih izkušenj.

2.4.12 Ribnica kot idealni kraj mladih

Zadnje raziskovalne vprašanje pa je bilo o Ribnici kot idealnem kraju namenjenem mladim. Tu so povedali predvsem to, da bi radi imeli več aktivnosti, in dajali predloge za ureditev mesta, ki bi bilo prijaznejše do mladih.

➤ Več aktivnosti

Od aktivnosti si želijo adrenalinske dejavnosti, delavnice (slikanje, kiparjenje), turnirje, popestreno novoletno dogajanje, športne aktivnosti, krožke, glasbene večere, izobraževalne aktivnosti (predavanja, tečaji), organizirane izlete, več prireditev in več dogajanja na gradu.

➤ Ureditev mesta

Potrebno bi bilo urediti tudi center Ribnice. Mladi si v mestu želijo več narave in kakšen park, kjer bi se lahko zadrževali. Izboljšali bi ceste in prometno povezavo z Ljubljano. Naredili bi progo za motoriste. Dekle je izrazila željo tudi po večjem prostoru, kjer bi lahko imeli prireditve. Spet druga je prišla na idejo, da bi Ribnico okraševali mladi in imeli ob novem letu posebno vas, polno lučk.

➤ Novi prostori in večja občinska podpora

Želijo si več trgovin, kakšen disko in morda srednjo lesarsko šolo. Lepo bi bilo imeti več podjetij in boljše zaposlitvene možnosti. Ribnica bi lahko bila turistično privlačnejša, imela bi manj avtomobilov. Občina bi lahko podpirala mlade pri organiziranju dogodkov in pri najemu prostorov. V osnovnih šolah bi imeli boljši učiteljski kader. Prišlo bi do spremembe šolskega in zdravstvenega sistema.

➤ Sprememba mišljenja družbe

Obveljala bi večja medsebojna povezanost, odprti odnosi, večja profesionalnost ljudi, pozitivno sprejemanje drug drugega. Skratka, prišlo bi do spremembe mišljenja (ni nevoščljivosti, spodbujanje ustvarjalnosti, drugačnosti).

2.5 Razprava

Ugotovil sem, da so vsi intervjuvanci doživeli izkušnjo, kako je biti vključen v kakšno aktivnost. Iz raziskave je razvidno, da jih je precej versko aktivnih v župniji Ribnica in športno aktivnih. S trenutnimi aktivnostmi so večinoma zadovoljni. Nezadovoljstvo izražajo predvsem dekleta.

Potrebe oziroma želje mladih v Ribnici so zelo različne. Večina si želi več koncertov in zabav. Veliko jih je izpostavilo tudi potrebo po prostorih za zabave, društva, druženja mladih itn. Več kot polovica jih je izrazilo željo po več novih športnih in kulturnih aktivnostih, kot je

na primer kino. Želijo si tudi plese, dramske skupine, vodene izlete, ustvarjalne in izobraževalne aktivnosti. Zanimivo je to, da so vsi izpostavili potrebo po spremembah in ureditvi mesta Ribnica. Izrazili so potrebo po večjem številu igrišč in parkov. Mnogi trdijo, da imamo v Ribnici premalo aktivnosti, namenjenih mladim. Na drugi strani pa bolj aktivni trdijo, da je na voljo dovolj dogajanja za mlade, vendar ti tega ne izkoristijo.

Iz radovednosti sem spraševal tudi po vzpostavljanju odnosa, kar je za bodoče socialne delavce ključnega pomena. Na Fakulteti za socialno delo smo se učili, kako vzpostaviti delovni odnos in skleniti dogovor o sodelovanju. Menim, da postopek, kako vzpostaviti delovni odnos, ni pri vseh enak. Vsak človek je nekaj edinstvenega, inovativnega in zato moramo do vsakega pristopiti drugače. Z znanjem, pridobljenim na fakulteti, lahko sestavimo samo okvir, o čem se je potrebno dogovoriti. Tudi mladi vzpostavljajo odnose na različne načine. Nekateri prek aktivnosti, ki se jih udeležujejo, spet drugi vzpostavljajo odnose preko posrednikov, drugih prijateljev. Večina vzpostavi odnos direktno, s pozdravom in kakšnim vprašanjem. Sogovorniki, ki so zelo malo aktivni oziroma sploh niso, ne bi nikoli pristopili in ogovorili sočloveka neposredno. Stike navezujejo z različnimi ljudmi. Pri tem upoštevajo karakter, nekateri zunanji videz, spet drugim pa je vseeno in ne delajo razlik. Fantje so izpostavili, da jim je vseeno, s kom navežejo stik. Slednji ne delajo razlik kakor ženske. Morda pa se dekleta bolj kot fantje obremenjujejo, s kom bodo vzpostavile odnos. To je dokaz, da so dekleta pri izbiri oseb, s katerimi si želijo vzpostaviti odnos, bolj previdne.

Dober odnos z uporabnikom oziroma uporabnico je v socialnem delu več kot dobrodošel, saj to omogoča, da socialni delavec in uporabnik vzpostavita proces pomoči. Dober odnos je nujen za kvalitetno delo in dober stik z uporabniki pomembno prispeva k želenim, dobrim rešitvam. Za intervjuvance je dober vrstniški odnos predvsem to, da jim drugi vrstnik posveti svoj čas in se družijo z njimi, običajno preko aktivnosti. Intervjuvanke so izpostavile, da jih vrstniki cenijo, sprejemajo in da se imajo v družbi lepo. Oboji so izpostavili zaupanje med vrstniki oziroma prijatelji.

Pri socialnem delu je pomembno ohranjati delovni odnos, saj ta pomeni skupno delo za naprej in odkrivanje novih možnih sprememb skupaj z uporabniki. Večinoma je to »face to face« (iz oči v oči), tako kot pri intervjuvankah in intervjuvancih. Mladi, predvsem dekleta, se poslužujejo tudi informacijsko-komunikacijske tehnologije. Zanimivo je, da se tehnologije poslužujejo predvsem tisti, ki nimajo trenutnih aktivnosti oziroma imajo samo eno aktivnost.

Če se osredotočim na ohranjanje odnosov »face to face« (iz oči v oči), pridem do ugotovitev, da večina svoje odnose ohranja na pijačah v lokalih. Fantje ohranjajo odnose preko športnih aktivnosti (treningi, nogomet, košarka, ragbi, bejzbol, hokej itn.), dekleta pa bolj na koncertih ali zabavah.

Več kot polovica trdi, da so virtualni odnosi koristni. Za nekatere so ti odnosi izkoriščevalski. Nekateri virtualne odnose dojemajo kot dodatek odnosu »face to face«. Opazil sem, da imajo zelo različne poglede na »virtualni« svet. Sogovornica je trdila, da informacijsko-komunikacijska tehnologija vpliva na naše komuniciranje in da prekomerna uporaba škodi oziroma nam odvzema »veščine« za vzpostavljanje odnosov. Ugotovil sem, da ima dekle, ki se tehnologije poslužuje prekomerno, težave z vzpostavljanjem odnosov. Tega spoznanja seveda ne morem razširiti na celotno populacijo mladih.

Vsi sogovorniki so zatrdili, da se med vrstniki čutijo sprejete. Povedali so mi, da je njihovo počutje odvisno predvsem od družbe, v kateri se nahajajo.

Večino konfliktov rešujejo s pogovorom. V kolikor jim je oseba bližje, si nastali konflikt bolj prizadevajo rešiti, sicer jo ignorirajo. Razlogi za konflikt, razpad odnosa so zelo različni. Sklepam, da ima vsak svoj razlog zaradi osebnih izkušenj.

Ribnico kot idealni kraj mladih niso opisovali tako domišljjsko. Želijo si precej več dogajanj in aktivnosti. Strinjajo se o potrebnosti ureditve mesta, in sicer obnove cest, hiš, pridobitve novih parkov, večjih prostorov. Po drugi strani si želijo predvsem, da bi bili ljudje med seboj bolj povezani ter bi se med seboj bolje sprejemali. Mladi želijo odpraviti negativne navade ljudi v mestu, kot je povzročanje kriminala, droge itn.

Dobil sem dober pogled na odnose mladih v Ribnici. Ugotovil sem, da imajo nekateri težave tako z vzpostavljanjem kot tudi ohranjanjem odnosov. Žal se velikokrat zgodi, da odnos razpade, če ni bil pravilno grajen, »gojen«. Menim, da bi dobili jasnejšo sliko, če bi razširili raziskavo in tako povprašali še več mladih. Zanimivo bi bilo opazovati rezultate, saj so že pri samo desetih intervjuvancih zelo zanimivi. Vseeno mislim, da imajo mladi zelo podobne želje in potrebe (želja po zabavi, prostorih itn.). Zato menim, da s povečanim številom intervjuvancev ne bi prišel do zelo drugačnih rezultatov, saj so se odgovori začeli ponavljati

že pri tej velikosti vzorca. Prav pa bi bilo, da bi prisluhnili vsakemu mlademu posebej in mu skušali omogočiti kvalitetnejše življenje ter manj težav v odnosih.

Teme, ki sem jih predstavil v teoriji, lahko prepoznamo kot zelo pomembne za mlade, saj so povezane tako z njihovimi potrebami kot tudi s problemi, s katerimi se danes srečujejo. Ena od osrednjih tem je preživljanje prostega časa. Mladi so v pogovoru izpostavili, da jim ravno skupaj preživet prosti čas in medsebojno druženje pomeni dober vrstniški odnos. Tako kot se spreminjajo odnosi, se z njimi spreminja tudi prosti čas, ki ga mladi porabljajo za regeneracijo. V prostem času potekajo druženja, vzpostavljajo in ohranjajo se odnosi ter razrešujejo medsebojni konflikti. Mladi naj bi se v prostem času razbremenili tako šolskih kot tudi družinskih obveznosti, svobodno izbirali vsebine in se odločali za aktivnosti po lastni presoji. Omenili smo že Mirjano Ule (*et al.* 2000: 63) ki pravijo, da prosti čas mladim ne pomeni samo večje svobodne izbire dejavnosti in odnosov, ampak tudi čas zmanjševanja nadzora nad njimi. Zato mladi največ kaznivih dejanj in drugih prestopniških oziroma delinkventnih dejanj izvedejo prav v svojem prostem času. Tudi Jašković (1991) trdi, da se mladi v prostem času običajno združujejo v skupine zaradi igre. Te skupine lahko počasi prerastejo v bande mladih.

Mladi se za prostočasne dejavnosti odločajo glede na količino prostega časa in stroške, v odločitvah se razlikujejo po starosti, spolu, izobrazbi, mobilnosti itn. Na njihove interese lahko vplivajo vrstniki, prijatelji pa tudi kraj bivališča, smer šolanja, poklicna usmeritev, učni uspeh, izobrazba staršev, družinske in socialne razmere. Na mlade vplivajo tudi stvari in dejavnosti, ki so trenutno v modi. V potrošniški družbi in množičnih medijih lahko posameznik hitro podleže ponujenim vzorcem ravnanja in posnemanja. Tako potrošništvo s svojimi izdelki poskuša zapolniti prosti čas mladih. Potrošništvo je dejavnost, v katero mladi vstopijo med prvimi. Mladi nastopajo kot kompetentni potrošnik, večinoma na račun staršev (Tori 2012). Scraton (v Haralambos, Holborn 2001: 273–274) domneva, da je pridobitev določenih trgovskih znamk, športnih čevljev ali oblačil za prosti čas samo po sebi preživljanje prostega časa. Kupovanje stvari je za sodobni prosti čas enako pomembno kot opravljanje stvari. Slednje se tesno povezuje s potrošniško kulturo.

Raziskave iz leta 2013 so pokazale, da slovenska mladina večino svojega denarja porabi za oblačila, obutev in modne dodatke (v povprečju 48 evrov na mesec), sledijo izdatki za druženje (obisk lokalov, klubov, restavracij: 41 EUR). Približno 25 evrov na mesec pa

mladina porabi za telefon. Za slednje stvari porabi več denarja starejša slovenska mladina. Fantje porabijo več denarja za druženje, dekleta pa za knjige (Flere *et al.* 2014).

Mladi so zagotovo veliki potrošniki, saj po izjavah sodeč veliko časa preživijo v lokalih, kjer predvsem ohranjajo svoje odnose in tako preživljajo svoj prosti čas. Lokali sami po sebi spodbujajo mladino tudi k pitju alkoholnih pijač. Danes je za mlade zelo pomemben izziv uživanje alkohola, drog itn. Kovač, Plavček in Leskošek (2011) pravijo, da mladi velikokrat posežejo po alkoholu. Pijejo ga zaradi boljšega razpoloženja, saj se potem bolje zabavajo, boljše komunicirajo in so bolj sproščeni. Zelo velik vpliv na pitje alkohola imajo vrstniki, s katerimi mladi preživljajo svoj prosti čas. Posameznikova zavrnitev alkohola med vrstniki povzroči nelagodje in občutek manjvrednosti. Tudi Ramovš in Ramovš (2007) navajata, da mladi dojemajo pitje alkoholnih pijač s pozitivnega vidika, saj alkohol povzroča užitek, sprostitve ter samozavestnost in samozadostnost pri pitju.

Pitje alkoholnih pijač je v Sloveniji pogosto. Največ mladih pije alkoholne pijače v obdobju adolescence. Tudi v raziskavi je bilo zaznati, da imajo mladi v ribniški dolini veliko potrebo po zabavi in popivanju. Večina si želi več koncertov, zabav, več dogajanja. Skrbi me, da bi tem substancam preveč podlegli in se pridružili raznim bandam, ki sem jih že omenjal. Dragoš (*et al.* 2005: 36) pravijo, da lahko pri delu z mladimi krepitev moči odigra pomembno vlogo. Profesija socialnega dela je specializirana za izvajanje pomoči, zato je ne(moč) drugih osrednje vprašanje njenih storitev.

Tu bi izpostavili tudi terensko delo, saj socialno delo ne poteka v vakuumu, temveč vedno v kontekstu določenega socialnega okolja. Socialni delavec s terenskim delom posega v prostore zunaj matičnega delovnega okolja. Poleg institucionalnega in zasebnega prostora socialno delo deluje tudi v javnem prostoru, kjer se zadržujejo uporabniki (na primer ulično socialno delo z mladimi). Tako socialni delavec z delom na terenu na neposreden in interaktiven način stopa v življenjski svet uporabnikov (Milošević Arnold *et al.* 2010: 7–8).

Na terenu bi se bilo potrebno ukvarjati se z mladino, vzpostavljati in ohranjati stike ter spodbujati mlade k zdravemu razvoju. Potrebno bi bilo sodelovati tudi z drugimi strokovnjaki, saj je timsko delo ena izmed učinkovitejših in pomembnejših metod socialnega dela. Ne smemo pa pozabiti tudi na starše mladih. Slednji v obdobju adolescence mladih nimajo tako velikega vpliva, a so vendarle pomembni akterji v delovnem odnosu. Tako socialni delavec

skuša sodelovati z vsemi, ki so v določenem problemu kakor koli dejavni, ali s »tretjimi«, ki bi še lahko bili dejavni. To načelo sodelovanja socialnega dela, kot mu rečemo, je izredno pomembno, saj se najpogosteje brez strokovne pomoči »tretje« osebe ne bi mogli kompleksno in dovolj učinkovito vključiti v njihov socialni problemski sistem. Vedno si moramo prizadevati aktivirati vse sile in delovati v smeri skupnega cilja.

V raziskavi, ki je preučevala vpliv staršev na popivanje mladih in izbiranje prijateljev, je bilo ugotovljeno, da mladi in njihovi najboljši prijatelj izražajo majhen vpliv drug na drugega, ko gre za pretirano uživanje alkohola. Starševski vpliv pa se sčasoma zmanjšuje, učinkovitejši je v zgodnji mladostniški dobi. Svojim otrokom bi morali svetovati, naj se izogibajo družbe, ki je v stiku z alkoholom in drugimi škodljivimi substancami (Engels *et al.* 2007: 112)

Na mlade ne vplivajo samo vrstniki, marveč tudi mediji. Velikokrat je vpliv le-teh precej negativen, predvsem zaradi njihovega pretiravanja, vendar sem mnenja, da so mediji lahko tudi pozitivna sila v odraščanju. Lahko bi rekli, da so postali del naše realnosti in predstavljajo nabor »informacij« sveta. Mlade ali še bolje otroke bi bilo potrebno naučiti selektivnosti, analize, kritične presoje informacij in pomenov. Na tak način lahko starejše generacije zavarujejo mlajšo generacijo, da se zmorejo sami primerno odzvati na neprimerne medijske vsebine. S tem dopuščamo potrebno avtonomijo izbiranja in odločanja o njihovih življenjih.

Današnji mediji in socialna omrežja močno vplivajo na mlade in jim ne dopuščajo ravno veliko prostora za njihovo drugačnost, saj jim narekujejo, kako naj se vedejo, govorijo, oblačijo itn. Danes med mladimi niso zaželeni prevelika odstopanja v življenjskih stilih. Sodobna mladina teži k individualizaciji, družba pa jim »preprečuje«, da bi razvili življenjske stile izven okvirjev ponujenega.

V svoji raziskavi nisem zasledil, da bi bil kdo od sogovornikov pripadnik kakšne subkulture. Tisti mladi, ki danes živijo svojo subkulturo, želijo živeti neodvisno. Vseskozi jim nekdo »diha za vrat«, vedno znova podležejo in zopet začnejo z novo »modno muho«. Malo je takih, ki so celo življenje »zvesti« prvi izbrani subkulturi. Velikokrat so že sami »vrženi« v subkulturo, v odvisnosti od okolja, kjer so se rodili, kjer živijo. Bi pa lahko sodobno generacijo označili kot »Google« ali »Facebook« generacijo. Mladi informacij ne iščejo več v knjižnicah, ampak preprosto vse »pogooglajo«. Tisti, ki večino svojega časa posvetijo računalniški tehnologiji, pravimo »geeki«. Tako bi lahko današnjo generacijo označili tudi kot »študijsko generacijo«, ker večina mladih dolgotrajno študira. Kot socialni delavci, mladinski

delavci in strokovnjaki, ki se ukvarjajo z mladimi, morajo biti izredno pozorni, kaj posameznemu mlademu pomeni njegova subkultura. Frith in Hebdige (1986: 200–215; 1979: 250–251) ugotavljata, da je subkultura za nekatere le drobec preživljanja prostega časa, zabava za konec tedna, za drugega pa dobesedno »edina alternativa«.

Ravno zato se moramo tudi mi vprašati, ali je to zanj/zanjo res samo »modna muha« ali pa »edina alternativa«? Pomembno je, da spoštujemo njihovo odločitev za pripadnost neki subkulturi. Zavedati se moramo, da si mladi s pomočjo subkultur gradijo svojo osebnost, identiteto itn.

Ule (2008) pravi, da mladi pogosto poskušajo reševati svoje probleme z oblikovanjem skupnega življenjskega sveta vrstniških skupin. Odgovor na mnoga problemska vprašanja prepoznamo v oblikovanju subkultur mladih, v katerih mladi eksperimentirajo tako z družbenimi odnosi kot z lastnim telesom in življenjem.

Zato pa moramo njihov življenjski stil toliko bolj spoštovati. Skozi pogovor z mladimi sem opazil, da nekam pripadajo oziroma da si želijo pripadati in biti socialno vključeni. Ule (1996d: 224) trdi, da socialna vključenost pomeni imeti na razpolago različne socialne mreže, v katerih se posameznik druži in srečuje z drugimi ljudmi, izmenja svoja doživetja in spoznanja z njimi, oblikuje različne interesne, delovne, prijateljske, intimne zveze.

Strinjam se, da je za mlade zelo pomemben občutek, da so vključeni v različne bolj ali manj trdne, intimne, solidarne socialne mreže, saj si v obdobju mladosti intenzivno oblikujejo svoje osebne in socialne identitete. Bistvenega pomena je torej, da dosežejo pozitivno potrditev pri drugih ljudeh. Kvaliteta odnosa s temi osebami pa sodoloča samopodobo mladega posameznika in umeščanja slednjega v socialni svet.

V raziskavah Mladina 2000 in Mladina 2010 se kaže odklon mladih do zanimanja za politiko, vero ter vojsko, saj mladi vse bolj izkazujejo zanimanje za individualne interese. Družbene teme pri mladih vzbujajo manjše zanimanje (Ule 2008: 389–399). Tvorec teorije o individualizaciji Ulrich Beck (2001) navaja, da postaja posameznik v današnjem svetu vse bolj odvisen od samega sebe, od svoje usode na trgu dela, z vsemi tveganji, ki jih to prinaša. Tako je prisiljen sam sprejemati odločitve o svojem življenju, ki pa so vse bolj tvegane. Posameznik ostaja zmeden in negotov, zato sodobno družbo imenuje »družba tveganja«. Ule

(1996b: 23) se strinja in trdi, da se je značilnost populacij mladih v devetdesetih preusmerila iz ukvarjanja z družbo v ukvarjanje s samim seboj. Ukvarjanje s svojimi problemi in ne več problemi družbe, je ena pomembnih tem tako mladih kot družbe.

Družba in kritiki mladim očitajo ravno narcisistično zagledanost vase, ciničen odnos do sveta in popolno nezanimanje za družbene probleme (Ule 2008: 254–255). Mnenje družbe je, da so mladi »popolni« individualisti, ki so sebe postavili na prvo mesto. Družba se okoli njih spreminja s tako hitrostjo kot nikoli poprej in fleksibilnost njihovih odločitev jim omogoča, da imajo z izbranim vodenjem svojega življenjskega stila, ki ga nenehno prilagajajo, občutek nadzora nad svojim življenjem. Mladi imajo pestro ponudbo in v njej so kot eksperti razvili oblike identitete, prek katerih z iskanjem, izbiranjem in vodenjem vsakokratnih življenjskih stilov v negotovosti življenjskega poteka upravljajo s svojimi življenji.

Sam sem mnenja, da se odnos oziroma pogled družbe ni spremenil in je že stoletja enak. Obstaja stereotip, da mladino danes ne zanima čisto nič, da je nesposobna, vedno slabša in da če bo šlo tako naprej, prihodnosti ne bo več. To mnenje družbe mlade zelo zmoti, saj jih družba zapira v »varne mehurčke« in se nad njimi zgraža. Sam delam z mladimi že kar nekaj let kot animator, vodja različnih delavnic, projektov itn. Vedno sem v stiku z mladimi, ki razmišljajo »izven okvirjev«, so ustvarjalni, radovedni, odprtega duha ter pripravljeni prisluhniti drug drugemu itn. Mlade še kako zanima njihova usoda in prihodnost.

Zaradi takega odnosa oziroma pogleda družbe na mlade so se mnogi uprli na različne načine. Nekateri v obliki subkultur, spet drugi s protesti itn. Bolj kompleksno razlago upora študentov je ponudil uveljavljeni teoretik Herbert Marcuse. Marcus (1979) pravi, da je poseben položaj študentom omogočil razvijanje nove senzibilnosti ter razvoj novih vrednot in potreb, ki so daleč presegle okvire potrošniške družbe. Mirjana Ule (2008: 150) pravi, da se večina študentskih uporov ni postavljala po robu vrednotam in življenjskim idealom svojih staršev, marveč so študentje skušali uresničiti tisto, kar so njihovi starši želeli doseči, pa niso uspeli. Lahko bi rekli, da so tudi upori mladih neke vrste preživljanje svojega prostega časa. Mladi trdijo, da najraje preživljajo prosti čas s prijatelji in družino, kar potrjuje tudi Ule (1996c: 243), ki pravi, da mladi prosti čas najraje preživljajo z vrstniki in prijatelji in da so ravno resnično prijateljstvo, zdravje in družinsko življenje vrednote, ki so za mlade najpomembnejše.

Praprotnik (2003: 6) poudarja, da lahko mlade napačno dojemanje prostega časa zapelje v eksperimentiranje s socialnimi vlogami, vedenjem in idejami (alkohol, droge, spolnost, odklonsko vedenje), na drugi strani pa jih vodi v dolgočasje, pasivnost v prostem času. Pogosto mladi vse več prostega časa prebijejo v »virtualni resničnosti«, kar ima tako telesno kot duševno negativne posledice. Omenili smo že Lane Lawely (1995), ki pravi, da se na socialnih omrežjih ustvarjajo virtualni odnosi oziroma skupnosti, ki so opredeljene kot interakcije med dvema ali več osebami, ki komunicirajo po internetu.

»Virtualni odnosi« se ne vzpostavljajo in ohranjajo samo z računalnikom, ampak tudi mobilnim telefonom. Lavrič (*et al.* 2011: 297–298) opažajo, da se slovenska mladina po mobilnem telefonu pogovarja slabih 35 minut dnevno in pošlje dobih 13 SMS-ov/MMS-ov na dan.

S problematiko interneta sta povezana tudi pojma »virtualno« in »virtualna« realnost in ker gre za komunikacijo s posameznikom, ki ima identiteto, ta problematika vključuje tudi pojem »virtualne identitete«. To je identiteta uporabnikov in uporabnic interneta. Računalnik jim omogoča, da opustijo svojo realno identiteto in vstopijo v virtualno realnost (Praprotnik 2003: 6). Že omenjeni Charles Taylor (1994: 34–35) opaza, da v bližnji in bolj oddaljeni preteklosti identiteta ni bila vedno tako problematična in nezanesljiva kot danes, prav tako tudi samo prepoznavanje identitete ni bilo negotovo, saj je temeljilo na socialnih kategorijah, ki so jih vsi sprejemali za samoumevne.

Spletna socialna omrežja danes močno vplivajo na odnose med mladimi. Kot smo videli, avtor Cerar (2007: 299–300) izpostavlja, da splet izboljšuje medosebne odnose in življenje v (realni) skupnosti, po drugi strani pa omenja tiste, ki na to gledajo z negativnimi očmi in trdijo, da uporaba spleta povzroča veliko negativnih posledic. Sam se bolj nagibam k drugemu, saj sem mnenja, da so resnični medosebni odnosi tisti, ki nas osrečijo in brez katerih ne moremo živeti. Ne moremo jih nadomestiti z »on-line« odnosi, ker slednji niso dovolj pristni, saj s človekom ne moremo neposredno komunicirati, opazovati kretenj, imeti očesnega stika itn. Po drugi strani pa lahko spletna socialna omrežja resnično pomagajo nekaterim posameznikom, ki imajo v vsakdanjem življenju težave pri navezovanju odnosov oziroma stikov. Vseeno sem mnenja, da so neposredni medosebni odnosi tisto pravo »bogastvo« našega življenja.

Lenarčič (*et al.* 2010: 66) povzemajo rezultate raziskave, ki je pokazala, da uporabniki internetnih storitev še vedno raje ohranjajo stike preko neposredne komunikacije (iz oči v oči). Podobne rezultate sem dobil tudi s svojo raziskavo, ki sem jo izvedel v okviru diplomske naloge. Mladi so mi povedali, da jim neposredni stiki pomenijo veliko več in da če je le možno, raje komunicirajo »face to face« (iz oči v oči). Tako lahko vidimo, da se mladi kljub porastu uporabe spletnih socialnih omrežij zavedajo, da je za pristne medosebne odnose potreben osebni stik, ki ga pa spletna socialna omrežja ne morejo nadomestiti.

Kot so pravili že Lenarčič in drugi (*et al.* 2010: 66), tudi jaz opažam, da nam socialna omrežja krajšajo čas, ki smo ga prej porabili za druženje s prijatelji in bližnjimi. Ugotavljam, da se dandanes raje pogovarjamo on-line, kot da bi si privoščili dolg klepet »face to face«. Kot sem že omenil, Vehovar (2007: 197) povzema ugotovitve Hlebca in Kogovška (2006), da imajo ljudje, ki uporabljajo internet, nekoliko večja socialna omrežja kot tisti, ki interneta ne uporabljajo. Uporabniki najpogosteje iščejo socialno oporo pri prijateljih. Elison (*et al.* 2007) pa izpostavi, da so spletna omrežja zadovoljiv pripomoček za oblikovanje in vzdrževanje dobrih medosebnih odnosov. Slednje trditev so potrdili tudi mladi sogovorniki.

Delo z ljudmi, še posebej z mladimi, je lahko velikokrat zelo naporno. Za delo z njimi so ključne metode socialnega dela, o katerih smo že nekaj govorili. Delo na mikro, mezo in makro ravni so pravzaprav osrednje naloge socialnega dela. Mikro raven naj bi opredeljevala svetovalno delo s posameznikom, s posameznim primerom, mezo raven opredeljuje delo s skupino, makro raven pa pokriva področje socialnega dela s skupnostjo, sistemom. Težko je reči, katera vloga socialnega dela z mladimi je osrednja. Lahko bi rekli, da je to delo s posameznikom (svetovalno delo), vendar ne moremo mimo dejstev, da so posamezniki (mladi) v povezavi tudi s skupino, skupnostjo in sistemom. Na mikro ravni lahko poskušamo spreminjati odnose, ki pa se, kot smo že omenili, dogajajo tudi na ostalih ravneh. Zato je ugotavljanje, katera naloga socialnega dela je osrednja, nesmiselno, nerelevantno, saj je potrebno delati na vseh treh ravneh. Tako se je pri soustvarjanju z mladimi potrebno posvetiti posamezniku kot tudi skupini mladih, celotni skupnosti in ne nazadnje tudi sistemu.

2.6 Sklepi

- Vsi intervjuvanci so doživeli izkušnjo, kako biti udeleženec aktivnosti, dejavnosti.
- S trenutnimi aktivnostmi so večinoma zadovoljni.
- Večina si želi več dogajanja in aktivnosti. Želijo si več zabav in več športnih aktivnosti.
- Nagibajo se tudi k ureditvi oziroma obnovitvi starega dela mesta Ribnica.
- Vzpostavljajo odnose s pomočjo aktivnosti in preko drugih vrstnikov, ljudi. Večina vzpostavi odnos direktno. Fantje so izpostavili, da jim je vseeno, s kom navežejo stik.
- Menijo, da je dober vrstniški odnos tisti, ki temelji na zaupanju. Fantje si želijo več časa namenjenega druženju. Dekleta pa so izpostavila, da je pomembno, da jih vrstnik ceni, sprejema in da se imajo v družbi lepo.
- Svoje odnose večina ohranja »face to face« (iz oči v oči). Poslužujejo pa se tudi informacijsko-komunikacijske tehnologije. Slednje se bolj poslužujejo dekleta. Zanimivo je tudi to, da se tehnologije poslužujejo tisti, ki nimajo trenutnih aktivnosti oziroma imajo samo eno aktivnost. Večinoma ohranjajo svoje odnose z vrstniki v lokalih. Fantje jih ohranjajo tudi preko aktivnosti, dekleta na zabavah.
- Virtualne odnose večina ocenjuje kot koristne odnose. Za nekatere so tudi izkoriščevalski, nezaupljivi. V enem primeru je dekle poudarilo, da informacijsko-komunikacijska tehnologija vpliva na naše komuniciranje in da prekomerna uporaba škodi oziroma nam odvzema »veščine« za vzpostavljanje odnosov. Ugotovil sem, da ima dekle, ki se informacijsko-komunikacijske tehnologije poslužuje prekomerno, težave z vzpostavljanjem odnosa.
- Mladi v Ribnici se počutijo sprejete.
- Konflikte rešujejo s pogovorom ali pa jih ignorirajo.
- Razlogi za konflikte, razpad odnosa so zelo različni. To so: nezaupanje, provociranje, vsiljeno vedenje (vsiljevanje svojega mnenja), zamegljenost uma, komuniciranje s slabo voljo, nesporazumi, opravljanje, hvalisanje, premalo posvečanje časa drug drugemu, žalitve, različna pričakovanja, zahrbtnost, neiskrenost, drugačna mišljenja.
- Ribnica bi bila za mlade idealni kraj, če bi mesto bilo bolj urejeno in imelo več aktivnosti. Mladi si želijo bolj trdne odnose z drugimi ljudmi in večjo medsebojno pomoč.

2.7 Predlogi

- Glede na dobljene rezultate raziskave bi najprej predlagal srečanje z županom Občine Ribnica ter njemu in sodelavcem predstavil svoje rezultate raziskave. Izpostavil bi želje mladih. Predlagal bi mu, da bi mlade občinski svetniki bolj podprli pri projektih, delavnicah in tudi neformalnih druženjih, kot so zabave, koncerti, več športnih aktivnosti.
- Kot bodoči strokovni socialni delavci bi se morali mladim približati na v njihovem prostoru, na neformalen način in projekte izvajati skupaj z njimi. Pri tem si lahko pomagamo z znanjem socialnega dela.
- Lahko bi izvajali tudi različne socialne akcije. Na primer delavnice za mlade, jim pomagali pri reševanju medsebojnih konfliktov in jih še bolj usposabljali za komuniciranje z drugimi, saj je za dober odnos potrebno precej veščin.
- Za mlade, ki se čutijo same, nesprejete ter so ujeti v nerešljivih konfliktih, bi lahko ustanovili svetovalni center, na katerega bi se ti mladi lahko obrnili. Učili bi se reševanje konfliktov, veščin komunikacije in reševanje problemov
- Mladim bi bilo potrebno priskrbeti prostor in jih podpreti pri njihovem ustvarjanju (na primer jim omogočili ustvarjanje v glasbi, umetnosti, kulturi, finančno pomagali pri njihovih projektih in predstavah, jim podajali različne informacije, ki jih zanimajo).
- Občinski upravi bi predlagal ustanovite mladinskega centra, ki bi bil namenjen vsem mladim. V njih bi bili mladim na razpolago različni strokovnjaki, kot so psihologi, psihoterapevti, socialni delavci ter zunanji delavci, ki bi mlade ozaveščali o pomembnosti medsebojnih odnosov in ohranjanju le-teh.
- Kot strokovni socialni delavci bi mladim omogočil zagotavljanje tudi drugih informacij (varna spolnost, varna uporaba interneta, droge, alkohol).
- Osnovna šola je za mlade pomemben prostor, kjer preživijo veliko časa. Šola bi morala postati prostor, kjer bi mladi lahko oblikovali spoštljive odnose in bi lahko oblikovali medsebojno zaupanje. Pri tem bi jim morali pomagati odrasli (svetovalni delavci, učitelji, starši). V osnovnih šolah bi morali oblikovanje odnosa in komunikacijskih veščin postati del kulture šolske skupnosti.
- Mlade je potrebno že v zgodnjih letih opozarjati na škodljivosti in nevarnosti prekomerne uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije.

- O uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije bi bilo potrebno ozavestiti tudi starše otrok, da bi otroku znali postaviti meje njihove uporabe. Predlagal bi večkratno organiziranje predavanj strokovnjakov z različnih področij.
- Mlade bi bilo potrebno vzpodbujati k vzpostavljanju in ohranjanju odnosov preko neposrednih srečanj (ne po elektronskih medijih) ampak preko družabnih srečanj.
- Stroka socialnega dela bi morala težiti k timskeemu sodelovanju tako s strokovnjaki drugih področij kot tudi z ljudmi, ki so mladim blizu (družina, sorodniki, prijatelji itn.).
- Kot socialni delavci bi lahko organizirali tabore, počitnice za otroke iz ranljivejših družin itn.
- Za mlade, ki so izpostavljeni različnim tveganjem ali družbeni izključenosti (na primer izpad iz šolskega sistema, revščina, kronične bolezni, invalidnost itn.) bi bilo potrebno organizirati aktivnosti skupaj z ostalimi mladimi v kraju in iskati oziroma jim ponuditi priložnosti, v katerih bi lahko pokazali svoje pozitivne, močne plati. Pomagali bi krepiti njihovo moč v družbi in nastopati kot njihovi zagovorniki.
- Narediti analizo tveganja z namenom ugotavljanja do katerih tveganj lahko pride. Ko tveganje odkrijemo, prepoznamo potencialno škodo, hkrati pa moramo poskrbeti, da mladim omogočimo dostop do virov, s katerimi lahko tveganja preprečijo (materialni viri, znanje, preureditev skupnosti, ozaveščanje).
- Za to, da bi bili rezultati raziskave še bolj zanesljivi bi povečali vzorec. Raziskavo bi lahko izvedli kot akcijsko raziskavo, s katero bi mlade nagovorili k aktivnosti v programu. Tako bi lahko skupaj z mladimi izvedli tudi kakšen skupnostni projekt, v katerem bi uresničili želje mladih.

3. UPORABLJENA LITERATURA

- Artnik, B., Drev, A., Drglin, Z., Fajdiga, V. (2011) *Neenakosti v zdravju in z zdravjem povezanih vedenjih slovenskih mladostnikov*. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.
- Babić, J. (2016), *V vrtincu subkultur*. Ljubljana: Založba Sophia.
- Bajzek, J., Bajzek, R., Bedernjak, K., Červek, A., Sraka, J., Sraka, M., Tušek, Strniša, Š. (2008), *Odiseja mladih*. Radovljica: Didakta.
- Beck, U. (1986), Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne. Frankfurt/M: Suhrkamp.
- Beck, U. (2001), *Družba tveganja: na poti v neki drugo moderno*. Ljubljana: Krtina.
- Berger, P. L., Luckmann, T. (1999), Modernost, pluralizem in kriza smisla. Ljubljana: Nova revija.
- Boyd D., Ellison, N. (2007) *Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship*. Journal of Computer-Mediated Communication 13 (1). Dostopno na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x/pdf> (12. 5. 2017).
- Brake, M. (1984), *Sociologija mladinske kulture in mladinskih subkultur*. Ljubljana: Univerzitetna konferenca ZSMS.
- Brake, M. (1985), *Comparative Youth Vulture*. London: Routledge.
- Camus, A. (1980), *Uporni človek. V: Mit o Sizifu. Esej o absurdnem*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Cerar, M. (2007), Vpliv mladostnikovega samovrednotenja na iskanje socialnih stikov prek spleta. Dostopno na: file:///C:/Users/User/Downloads/Vpliv_URN-NBN-SI-doc-5B7WO48F.pdf (7. 5. 2017).
- Dragoš, S., Leskovšek, V., Petrovič Erlah, P., Škerjanc, J., Urh, Š., Žnidarec Demšar, S. (2005), *Krepitev moči*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Elison (*et.al.* 2007) izpostavi, da so spletna omrežja tudi dober pripomoček za oblikovanje in vzdrževanje dobrih medosebnih odnosov.
- Ellison, B. N., Steinfield. C., Lampe, C. (2017), The Benefits od Facebook »Friends«: Social Capital and College Students' Use of Online Social Network Sites. Dostopno na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.2007.00367.x/pdf> (7. 5. 2017).
- Engels, R. C. M. E., De Leeuw, R. N. H., Poelen, E. A. P., Van Der Vorst, H., Van Der Zwaluw, C. S., Van Leeuwe, J. F. J. (2007), *The Imapct of Parents on Adolescent Drinking and Friendship Selection Processes*. V: Järvinen, M. in Room, R. (ur.), *Youth drinking cultures: Euopen experiences*. Hampshire, USA: Ashgate.

- Erwin, P. (1998), *Friendships in Childhood and Adolescence*. London: Routledge.
- Flere, S., Klanjšek, R., Lavrič, M., Kirbiš, A., Tavčar Kranjc, M., Divjak, M., Boroja, T., Zagorc, B., Naterer, A. (2014), *Mladina 2013: Življenje v času deziluzij, tveganja in prekarnosti*. Dostopno na: http://mfdps.si/Files/Knjiznica/MLADINA-2013_Strnjeno-porocilo.pdf (7. 5. 2017).
- Frith, U.S. (1986), *Zvočni učinki*. Ljubljana: Krt.
- Frith, S., Goodwin, A. (1990), *On Record*. London: Routledge.
- Garton, L., Haythornthwaite, C., Wellman, B. (1997), *Studying Online Social Network*. Journal of Computer-Mediated Communication, Volume 3, Issue 1. Dostopno na: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1083-6101.1997.tb00062.x/full> (dne 10. 12. 2016).
- Grebenc, V., Šabić, A. (2013), *Ljubljanske zgodbe: biografija navadnih ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialni delo.
- Gillis, R. J. (1999), *Mladina in zgodovina-Tradicije in spremembe v evropskih starostnih odnosih od 1770 do danes*. Maribor: Založba Aristej.
- Griffin, C. (1993), *Representations of Youth: The Study of Youth and Adolescence in Britain and America*, Polity Press, Cambridge.
- Gril, A. (2006), *Prosti čas mladih v Ljubljani*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Gril, A. (2007), *Družbene predstave organizirane mladine*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Haenfler, R. (2014), *Subcultures: The Basic*. London, New York: Routledge.
- Hall, S. (1992), *Cultural identity in question*. V: Hall, S., Hled, D., McGrew, T. (ur.), *Modernity and its Futures*. Cambridge: Polity Press.
- Haralambos, M., Holborn, M. (2001), *Sociologija. Teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.
- Hebdige, D. (1980), *Potkultura: Značenje stila*. Beograd: Pečat.
- Hebdige, D. (1979), *Subculture: The Meaning of Style*. London: Mewthuen.
- Hebermas, J. (1968), *Die Scheinrevolution und ihre Kinder, Ziele und Situationsanalyse der oppositionellen Jugend*. V: Baier, H. (ur.), *Studenten in Oposition*. Bielefeld.
- Hebermes, J. (1971), *Zum Einfluss von Schul- und Hochschulbildung auf das politische Bewusstsein von Student*. Berlin: Kiepenheuer and Witsch.
- Hlebec, V., Kogovšek, T. (2006), *Merjenje socialnih omrežij*. Ljubljana: Študentska založba.
- Hornstein, W. (1999), *Jugendforschung und Jugendpolitik: Entwicklungen und Strukturen in der zweiten Hälfte des 20. Jahrhunderts*. München, Weinheim: Juventa Verlag.
- Kvas, B. (2013), *Vpliv socialnih omrežij na mladostnike*. Dostopno na: <http://www.e-demokracija.si/2013/09/09/vpliv-socialnih-omrezij-na-mladostnike/> (10. 3. 2017).

Inštitut za slovenski jezik Franca Ramovša ZRC SAZU, *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (2017). Dostopno na: [http://bos.zrc-](http://bos.zrc-sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D21171)

[sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D21171](http://bos.zrc-sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D21171) (10. 5. 2017).

Jašović, Ž. (1991) *Kriminologija malolejtničke delinkvencije*. Beograd: Naučna knjiga.

Jerman Kuželički, A., Lebar, L., Vehovar, V. (2011), *Socialna omrežja 2011*. Dostopno na: http://www.ris.org/db/13/12076/RIS%20poro%C4%8Dila/Socialna_omrezja_2011/?& (10. 12. 2016).

Kobal, A.(ur) (1998), *Učenje na odru življenja: projektno delo z ranljivimi skupinami mladih*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Kovač, M., Plavček, M., Leskošek, B. (2011), *Zbornik 24. mednarodnega posveta športnih pedagogov Slovenije*. Ljubljana: Zveza društev športnih pedagogov Slovenije.

Kristanič, A., Ostrman, A. (1999), *Individualna in skupinska komunikacija*. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije.

Lamovec, T. (1993), *Spretnosti v medosebnih odnosih*. Ljubljana: Produktivnost – Management Consulting, Center za psihodiagnostična sredstva.

Lane Lawley, E. (1995), *The Sociology of Culture in Computer-Mediated Communication: An Initial Exploration*. V: Praprotnik, T. (2003), *Skupnost, identiteta in komunikacija v virtualnih skupnostih*. Ljubljana: Fakulteta za podiplomski humanistični študij.

Lavrič, M., Flere, S., Tavčar Krajnc, M., Klanjšek, R., Musil, B., Naterer, A., Kirbiš, A., Divjak, M., Lešek, P. (2011), *Mladina 2010: Družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Marcuse, H. (1979), *Kontrarevolucija i revolt*. Beograd: Grafos.

Marjanovič Umek, L., Zupančič, M., Pinter, T., Krhin, K., Kovačič, I. (2004), *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

McKay, G. (1998), *Diy Culture, Party, Protest in Nineties Britain*. London, New York: Verso.

Mesec, B. (2009), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 1: Načrtovanje raziskave (študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana: Fakulteta za socialni delo.

Mesec, B. (2014), *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: Kvalitativne raziskave (Študijsko gradivo za interno uporabo)*. Ljubljana: Fakulteta za socialni delo.

Mesto mladih (ni datuma) Dostopno na: <http://www.mestomladih.si/splosno/clanki/subkulture/> (22. 3. 2017).

Mihelj, V., Ule, M. (2002), *Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Maribor: Aristej.

- Milošević Arnold, V., Urh, Š., Kladnik, T., Križanič, M., Grebenc, V., Neuvrit Bokan, S. (2010), *Terensko delo: Institucionalni, javni in zasebni prostori socialnega dela*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Mrgole, A. (2003), *Kam z mularijo? Načela kakovosti neformalnega dela z mladimi*. Maribor: Aristej.
- Musek, J. (1995), *Ljubezen, družina, vrednote*. Ljubljana: Educy.
- Poštrak, M. (2003), Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi. *Šolsko svetovalno delo*, 8, 3/4: 26–33.
- Poštrak, M. (2017), *Subkulture mladih*. Zapiski iz predavanj pri predmetu Življenjski slogi mladih na UL, Fakulteti za socialno delo.
- Poštrak, M. (1994), *Kje so subkulture danes? (III) (letnik 33, številka 3)*. Dostopno na: [http://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dkje+so+subkulture+danesh%3f+\(iii\)%27&pageSize=25](http://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dkje+so+subkulture+danesh%3f+(iii)%27&pageSize=25) (22. 3. 2017).
- Poštrak, M. (1994), *Kje so subkulture danes? (IV) (letnik 33, številka 4)*. Dostopno na: [http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-T22EIAIK/?euapi=1&query=%27keywords%3dkje+so+subkulture+danesh%3f+\(iv\)%27&pageSize=25](http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-T22EIAIK/?euapi=1&query=%27keywords%3dkje+so+subkulture+danesh%3f+(iv)%27&pageSize=25) (22. 3. 2017).
- Praprotnik, T. (2003), *Skupnost, identiteta in komunikacija v virtualnih skupnostih*. Ljubljana: Fakulteta za podiplomski humanistični študij.
- Ramovš, J., Ramovš, K. (2007), *Pitje mladih: Raziskava o pitju alkohola med mladimi v luči antropoloških spoznanj o omamah in zasvojenostih*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
- Rener, T. (2007), *Globalizacija, individualizacija in socialna izključenost mladih*. IB revija (2), str. 40-49.
- Serpell, R. (1978), *Uticaj kulture na ponašanje*. Beograd: Nolit.
- Sočo, A. (2009), *Mladi u centru – centri za mlade ili kako do aktivnih mladih u zajednici*. Zagreb: Nacionalna zaklada za razvoj društva Impresum.
- Stankovič, P., Tomc, G., Velikonja, M. (1999), *URBANA PLEMENA: Subkulture v Sloveniji v devetdesetih*. Ljubljana: Študentska založba Ljubljana.
- Šaponja, D. (2006), *Mladostnik v sodobni družbi*. V: Čuk, V. (ur). *Obravnava mladostnika s psihozo*, Psihiatrična bolnišnica Begunje, 15 junij. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije. Dostopno na: <http://www.sekcijapsih-zn.si/wp-content/uploads/2011/02/zbornik071.pdf> (5. 5. 2017).

- Taylor, C. (1994), *Multiculturalism and the Politics of Recognition*. V: *Multiculturalism, Examining the Politics of Recognition*. United Kingdom: Princeton University Press.
- Tomc, G. (1989), *Druga Slovenija*. Ljubljana: Krt.
- Tomc, G. (1994). *Profano*. Kultura v modernem svetu. Ljubljana: Krt.
- Tori, M. (2012), *Prosti čas mladih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede (diplomsko delo).
- Toš, N. (2016), *Vrednote v prehodu X. Slovensko javno mnenje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M., Geržina, S., Čeplak Mencin, M., Miheljak, V., Rener, T., Švab, A., Tivadar, B., Vaupotič, M. (1996a), *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M., Kuhar, M. (2003), *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M., Miheljak, V., Rener, T., Čeplak Mencin, M., Kurdija, S. (1996), *Predah za študentsko mladino*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo: Urad Republike Slovenije za mladino.
- Ule, M., Rener, T., Mancin Čeplak, M., Tivadar, B. (2000), *Socialna ranljivost mladih*. Maribor: Aristej.
- Ule, M. (1989), *Mladina za modernizacijo slovenske družbe*. Ljubljana: ZPS.
- Ule, M. (1996b), *Sociološki oris mladosti/mladine*. V: Ule, M. (ur.). (1996a) *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. (1996c), *Vrednote*. V: Ule, M. (ur.). (1996a) *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. (1996d), *Življenjski stil, (sub)kulture*. V: Ule, M. (ur.). (1996a) *Mladina v devetdesetih: analiza stanja v Sloveniji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. (1997), *Temelji socialne psihologije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. (1999), *Predsodki in diskriminacije: izbrane socialno-psihološke študije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. (1999), *Stoletje mladine*. V: Gillis, R. J. (1999), *Mladina in zgodovina-Tradicije in spremembe v evropskih starostnih odnosih od 1770 do danes*. Maribor: Založba Aristej.
- Ule, M. (2000), *Sodobne identitete – V vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M. (2008), *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Ule, M. (2009), *Psihologija komuniciranja in medosebnih odnosov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Vehovar, V. (2007), *Mobilne refleksije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Vertot, N. (2009), *Mladi v Sloveniji*. Ljubljana: Urad RS za statistiko.
- Vičič, A. (2002), *Psihološke karakteristike mladostnikov*. *Trener ZKTS*, 2(3):79–86.
- Vogrinc, J, Devetak, I. (2007), *Ugotavljanje učinkovitosti uporabe vizualizacijskih elementov pri pouku naravoslovja s področja pedagoškega raziskovanja*. Dostopno na: http://www2.arnes.si/~icerar/Devetak_Vizualizacija.pdf (10. 12. 20116).
- Zalokar Divjak, Z. (2008), *Otroci, mladostniki, starši*. Krško: Gora.
- Zupančič, M. (2004), *Opredelitev razvojnega obdobja in razvojne naloge v mladostništvu*. V: Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M.(ur.), *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstveno raziskovalni inštitut Filozofske fakultete.
- Williams, J. P., (2011), *Subcultural Theory: Tradition and Concepts*. Cambridge, Malden: Polity Pres.

4. PRILOGE

4.1 Vodilo za intervju

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?
2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen/zadovoljna z njimi in katere aktivnosti bi si še želel/a?
3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?
4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?
5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?
6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?
7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?
8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?
9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

4.2 Intervjuji

Intervju A

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Sem dijakinja (1). Stara sem 17 let (2) in obiskujem Gimnazijo Kočevje (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen/zadovoljna z njimi in katere aktivnosti bi si še želel/a?

V Ribnici se ne ukvarjam z nobeno aktivnostjo (4). Včasih sem hodila plavat (5). Danes občasno obiskujem verouk v župniji (6). Ja sm kr zadovoljna (7)...tko bolj povprečno (8).

Potrebno bi bilo, da bi se kaj dogajal na primer elektronika oziroma elektronska muska (9). V Ljubljani so imeli na primer neki s peno, barvami, pri nas nič (10). Želela sm it k maržuretam (11), glasbeno, ma sem ugotovila, da je prekasno, da sem prestara za to (12). V Ribnici imamo velik športa (13). Potrebno bi bilo imeti kakšen kino (cenejše karte za mlade) (14). Pa tudi več dogajanja zunaj, kot so predstave, razne igre (15). Premalo je žurov (16). Prej jih je še kar bilo, danes jih ni nič (17). Pa ravno zdaj, ko sem dovolj stara (18). Mladi hočejo biti kot starejši, zato se zabavajo (19). Pa vsi so po lokalih...(20) mladi nimamo nobenga prostora, kjer bi imeli biljard, kakšen ročni nogomet, pikado (21), plesne večere in pustne plesse (22), kjer bi fantje lahko gledal fuzbal, rokometne tekme,...(23) Tako bi se lahko skupaj družil in se spoznaval, vzpostavljali stike (24). Ma vsi smo pogrupirani (25). Če bi imeli kaj takega bi se vsi spoznavali, ne pa zdaj k vsi so not, vn pa pridejo sam, če je kaj zastonj (26).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Ribnica je itak prazna, zato je težko vzpostaviti, navezati stik (27). Stik vzpostavim tako, da najdem nekaj skupnega z drugimi ljudmi... na primer skupina animatorjev za oratorij (28) in pol če mi je oseba fajn, se začnem z njo pogovarjat (29).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Po mojem je to, da prijatlu poveš stvari in te ta ne obsoja (30). Najboljši odnos mam s prijatlco, ker njej vse lahko povem, si povem vse težave (31). Ona ni nesramna, je prijazna (32).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Jst sm skus na FB-ju (33). Tam so bolj izkoriščevalski odnosi... na primer men skus sošolc teži, da mu slikam snov, teste, pošljem zapiske (34). Fajn je kr lahko komuniciraš zastonj (35). Pa dobr je, da če si te ne da ment napišeš BRB in se ne menš, pa tudi če si na fbju aktiven (36). Pa včasih vsi prou preveč težijo (37). Ko grem pa vn, pa so isto vsi na telefonih (38). Slabo je tut, da na FB-ju ti lahko »skrinšotajo« pogovor in tako povejo tvoje skrivnosti naprej (39). Tle na socialnih omrežjih ni zaupanja (40).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Tako, da pokličem (41). Al pa se zmenš za it vn... na primer na sprehod al pa v lokal, ker družga itak ni tle v Ribnici (42). Vse kar se vidmo je po slikah, preko mobitelov (43).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Srednje (44). Med animatorji se počutim sprejetega (45). Je pa veliko ljudi, ki jih ne vidim rada, ker so ful zahrbtni (46). Ko me vidijo me pohvalijo (na primer kako mam lepo frizuro), ko pa gredo stran pa mi rečejo »kakšna kurba« (47).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Jst sm precej trmasta...tku da, če mi kdo sili svoj prav, ga običajno ignoriram ali pa pustim naj ima prav (48). Jst ne želim na glas obsojat (49). Če mi ni kdo všeč, povem zakaj je to tako in to je to (50). Največji razlog je, da me kdo izda, da pove nekaj, kar ne bi smel (51).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Skoz bi se nek dogajal (52). V gradu bi policaji izkoreninili drogo in nebi bilo vandalizma (53). Več aktivnosti za majhne otroke (54). Imeli bi kakšne adranalinske zadeve kot so vlakci, prosti pad, skok s padalom (55). V centru Ribnice bi se uredile hiše (56). Več bi bilo parkov z dravoredi, kjer bi se lahko družili mladi (57). Imeli bi različne delavnice, kjer bi slikali, delali kipe,... (58) Al pa kakšno progo bi za motoriste naredil (59). Pa za novo leto se nč ne dogaja...moral bi narest en velik dogodek z ognjemetom in različno musko (60). Pa potrebno bi blo lepše okrasit Ribnico (61). Al pa kakšne nogometne turnirje (62).

Intervju B

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Star sem 16 let (1) in sem dijak Gimnazije Bežigrad (2).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen z njimi in katere aktivnosti bi si še želel?

V Ribnici hodim na treninge rokometu (3). V župniji pa sem ministrant (4). Z roketom bi mogu bit bolj zadovoljen, ker se tam res super počutim in z užtkom igram, poleg tega pa tut poznam folk tam (5). Ministriranje pa mi je tut fajn (6).

Ma aktivnosti je dost...sam spremeniti bi morali na primer Ribniški študentski klub (RŠK), ker je preveč zaprt za ljudi, nas mlade in tam je skus isti folk (7). Nov se pride sam včlant d ma ugodnosti tam...kukr d bi izkoriščal klub (8). Na splošno se mi zdi folk zadovoljen na to, kar imamo v Ribnici (9). Sej mamu RŠK, ampak ljudje gredo rajš pit v lokale...tku tu je (10). RŠK bo moral narediti kampanjo, da bi prvabu folk (11). Pa premal dogodkov je, nč se ne dogaja (12). Kakšen klub bi moral met z musko (13). Fajn so veselice...so kot en družaben dogodek (14). Prostor po meri Ribnice je lokal (15). Za nekatere mlade, tiste, ki ne marajo lokalov, zmanjka prostora (16). Aja pa fajn bi blo, da bi imel še treninge za košarko (17), roket (18).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Vseeno mi je s kom navežem stik (19). Bistveno je, da ni oseba napadalna, da se da z njo pogovarjat (20). Če je odrezav hitr odneham komunicirat z njim (21). Pa sej hitr vidš al je oseba odprta, fajn za pogovor al se drži bolj zase (22). Za vzpostaviti dober odnos potrebujem čas, prostor (23). Al pa kakšne veselice, (24) pri roketu treningi (25). Pa preko teh in drugih aktivnostih pol lažje vzpostaviš pa začneš pogovor na eno temo (26).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Dobr odnos je tisti, ko lahko pokličeš to osebo kadar hočeš, se pomeneš z njo, če kaj potrebuješ (27). Fajn je bit z osebo, da se mal pošetaš, (28) greš na igrišče,... (29) Za dobr odnos so potrebni podobni interesi, (30) zaupanje (31).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Nimam velik prijateljev na FB-ju (32). Imam samo prijatelje, ki jih poznam (33). Do večine bi lahko pršu in se pomenu iz oči v oči, če bi hotu (34) Tku d jst se ne pogovarjam po teh socialnih omrežij, razn s punco se večkrat slišm (35). FB uporabljam bl za šolo (36). Je pa FB kot en pripomočk, ko se s kom zmenš d greš na pijačo, sprehod (37),...

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Ja z roketarši se itak na treningu vidm (38). Ma men ni problem, če se dolgu ne vidm s prjatlom (39). Z enim se 3 tedna nisva ne vidla, ne slišala pa sva še zmeraj najboljša prjatl (40). Z ostalimi pa v šoli (41), pa na busu (42). Al pa gremo skupaj na pijačo v kakšn lokal (43).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

S tistim s katerimi se družim, se počutim sprejetega (44).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Ponavad se ne skregam tko močno (45). Kadar pa se, se pa neki časa grdu gledam s tisto osebo (46). Pol pa itak vidm, da je vse skupaj brezveze in se opravičim (47) in pogovorim (48).

Razlog je ponavad preveliko provociranje (49) al pa d je pameten, da nek vsiljuje svoje mnenje, da je težak (50).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Ribnca bi imela več klubov-športnih dejavnosti, kot so košarka, odbojko (51). Plus še kakšni krožke bi lahko imel (52). Vsak petek bi se moglo nekaj dogajat (DJ, koncerti, zabave, elektronika...) (53). RŠK bi najel drug prostor, kjer bi imel v popoldanskem času kakšne delavnice, zvečer pa mal glasbe, druženje (54).

Intervju C

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Star sem 23 let (1) in sem študent (2). Sem diplomirani kemik (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen z njimi in katere aktivnosti bi si še želel?

Sam sem aktiven v Ribniškem študentskem klubu (4) in sem član skavtov (5). Z aktivnostmi sm zadovoljen in se mi skus neki dogaja (6). Ma po mojm imamo dost aktivnosti, samo problem je v mladih, ker se ne potrudijo oziroma nočejo probat nič novga (7). Fajn bi blo imet kakšen kino (8), pa več koncertov (rock, elektronika) (9).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Ja odnose vzpostavim s tistimi, kateri pridejo na dogodek, ki ga organiziram in s tistimi, ki so zainteresirani za svet okrog sebe (10). Ja vzpostavim pa kr tko, direkt rečem »živjo, kako si?«... in tko naprej (11).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Dober odnos je, da je pošten, iskren (12).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Ja jst se teh elektronskih medijev tega ful poslužujem in imam tko 15 do 20 stiku na dan (13). Zdijo se mi koristni odnosi (14). So kot eno dopolnilo k odnosu »iz oči v oči« (15). Pa tko mal pogledaš za faks, ršk, kaj pokomentiraš in si v stiku z osebami, s katerimi mogoče drugače ne bi bil (16).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Preko aktivnosti in organizacij (RŠK, skavti,...) (17). Al pa koga povabim na južno (18). Spet z drugimi npr skupino na faksu pa smo se dogovorili, da gremo vsak mesec na pivo (19).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Zelo se počutim sprejetega (20).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Včasih se skregam doma, s kolegi se redko (21). Jaz se takrat takoj želim pogovorit in pridt do nekega kompromisa (22). Razlog je pa trenutna zamegljenost uma d se o eni stvari ne moreš dogovorit (23). Ponavad prej prideš v konflikt, če komuniciraš s slabo voljo (24).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Dobri prfoksi v OŠ, saj bi tku navdušl mlade, da bi jih več zanimal (25). Pa občina bi mogla dat več dnarja za mlade (26). Kakšna predavanja (27), tečaje (28). Pa kakšen obisk hiše strahov al pa kej tazga (29).

Intervju D

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Star sem 22 let (1). Sem še vedno dijak (2) in sem gimnazijski maturant (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen z njimi in katere aktivnosti bi si še želel?

S prijatelji imam bend (4). Z njim sem zelo zadovoljen (5). Želel bi si predvsem novih prostorov, tako za bend (do zdej smo vadili pramen doma), kot za kakšna društva (6). Potreboval bi kakšno mladinsko gostilno, kjer ne bi bilo žurov, ampak bi bila samo na primer rock glasba in tam bi se zbirali mladi (7). Rabim rekreacijo za mlade, v smislu cenejša telovadnica za mlade enkrat tedensko, kjer bi se mladi lahko ukvarjali s športom (8). Pa fajn bi bilo kakšen park s kolpcami (9). Pa tudi prostorov za žur nimamo (10). Idealno bi bilo imeti kakšen mladinski center, pa bi bili prostori za društva, mlade, za žure (11). Pa še kakšno igrišče za košarko in fudbal (12). Al pa še kino (13), pa fitnes na prostem (14).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Jst dam vsakemu priložnost, da spregovori z mano in ne obsojam, tudi če ga drugi ne marajo (15). Odnose vzpostavim tko na šihlu (16), koncertih (17), pa tko preko drugih (18). Al pa navežem stik z eno osebo, če jo rabim na primer za slikanje benda (19). Ne bi pa kr prestopu k osebi pa reku »O živj! Kako si?« (20).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Dobro odno imam z nekom takrat, ko si pomagamo med seboj (21). Pa da si vzame nekdo čas zate (22). Ko rabim prijatelja d ti zna svetovat (23). Mu lahko zaupaš, se zaneses na vrstnika (24).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Ma men so ti odnosi na FB kr neki, ker niso iz oči v oči (25). FB je fajn, da zvem kaj na hitro, mi pa ni za pogovor tam gor (26). Jst na FB-ju samo učitelj kitaro kaj vprašam (27). Drugač pa rajš pokličem, ker je bilo tak odnos (28).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Grem na pijačo (29), skupaj z vrstniki pogledam kakšen film (30). S prijatelji grem na igrišče (31). Z bendom ohranjam odnose na vajah in koncertih (32).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Počutim se dobro sprejetega (33).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Jst se najprej hočem pogovoriti (34). Ma včasih se pa rajš umaknem, namesto d bi se pregovarjal (35). Res, če me dajejo v nič, da sem nesposoben, vzvišen pred drugimi...to ignoriram (36). Razlogi so nesporazumi (37), opravljanje (lažne napihnjene govornice) (38), hvalisanje drugih (39).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Idealno bi bilo, da bi Občina Ribnica znala prisluhnt, če organiziraš kakšen dogodek, da te podpre in ne ovira (40). Pa tudi kakšni klubi, društva bi imeli zastoj oziroma majhne prispevke za najem prostorov (41).

Intervju E

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Sem dijakinja (1). Stara sem 18 let (2) in obiskujem SŠFKZ (Srednja šola za formacijo, kozmetiko in zdravstvo) (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen/zadovoljna z njimi in katere aktivnosti bi si še želel/a?

V Ribnici se ne ukvarjam z nobeno aktivnostjo (4). Včasih sem hodila na plesne (bolero) (5). Bila sem tudi animatorka na oratoriju v župniji (6). Pela sem tudi v pevskem zboru (7) Z današnjimi aktivnostmi nisam zadovoljna. (8).

Fajn bi bilo imeti več športnih aktivnosti- na primer kakšna skupinska vadba (9). Al pa drsanje, ker jst ful rada drsam. (10). Pa rabil bi kakšno organizacijo, v kateri bi bili mladi notri (kot kakšen mladinski center na tako foro) (11). Ma sej drgač je še kr dobro poskrbljeno za mlade, ma ni presežkov, lahko bi bilo bolje (12). Pa drgač sploh ni dost izbire (13). V osnovni šoli se fantje odločijo za roket, punce pa za ples, maržurete in če jim to ni všeč, ne gredo nikamor (14). Potrebovali bi kakšen klub ali pa večji prostor za zabavo (15).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Lažje vzpostavljam odnose s puncami (16). Fajn je d ni afnalasta (17) in d mi je nekako podobna po karakterju (18).

Vzpostavim pa tako, da najdem eno skupno temo in se začne m pogovarjat (na primer kaj o šoli, na busni koga vprašaš kdaj gre bus in tko navežeš stik) (19). Drgač pa sm bl zadržana in ne pristopm direktno in takoj ogovorim osebe (20).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Ja dober je, če si zaupaš (21). Pomembno mi je, da so skupni interesi, da imaš nekaj skupnega (22). Pa prjatu se mora znati vzeti čas zame, to mi je zelo dragoceno (23).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Zame so osebni stiki, »iz oči v oči« bolj iskreni (24). Ma men se zdi, da šele osebno »iz oči v oči« ugotoviš al je oseba dobra za ogovor al ne, al se ujameš z njo (25). Na primer, če ti eden ne odpiše, nisi vreden njegovega časa...torej ni pravi prijatelj (26).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Preko socialnih omrežij, ker nimam avta (27). Se s prijateljicami dobim pri meni ali pa pri kateri drugi doma (28). Grem na pijačo (29). Al pa na zabavah (30). Drugače se pa tut pokličemo po telefonu (31). Jst si res bl prizadevam, da se videvamo in ko smo skupaj, da nismo na telefonih (32).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Odvisno od družbe, včasih se ne počutim glih sprejeto (33). Ma več al manj se počutim sprejeto, saj se znam dobro vklopiti v družbo, čeprav za to potrebujem dlje časa (34).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Jst kr dolgo časa potrebujem, da se skregam,... pač vse je odvisn od tega, kako se razumem z osebo (35). Z osebami, ki mi kaj pomenijo se v konfliktnih situacijah skušam pogovoriti (36), če pa mi osebe ne pomenijo veliko, pa ignoriram (37). Probleme je potrebno reševati »iz oči v oči« (38).

Razlog je pa ponavad to, da si osebe ne vzamejo dovolj časa zame (39). Ni mi všeč tudi, ko me žalijo (40). Razlog je tudi izdajstvo nek oseb, da pove tvoje skrivnosti naprej (41). Al pa če vidm, da se je oseba tako močno spremenila, da dela nekaj kar zanjo in zame ni dobro... na primer uživanje drog (42).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Jst si predstavljam Ribnico tko, da bi bilo še vedno tako majhno mestece (43). Imelo bi boljše ceste (44). Med sabo bi bili bolj povezani, brez medsebojnega sovraštva (45). V šoli in v zdravstvu ne bi bili zaposleni ljudje, ki so iz Ribnice, ker gre vse to preko vez (46). Športni center Ribnica ostane, ker mi je všeč. (47). Pa lahko bi bil kakšen park z vodnjakom (48). Pa več trave, dreves,... (49). Hiše bi bile na videz vse enake, samo barva bi bila različna. Tako se ne bi videlo, kdo ima več premoženja, ne bi bilo diskriminacij (50).

Intervju F

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Stara sem 23 let (1) in sem študentka (2) Ekonomske fakultete (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen z njimi in katere aktivnosti bi si še želel?

Sem predsednica Ribniškega študentskega kluba (4) Včasih sem ravno tako kot zdaj, bila članica RŠK (5). Sem zelo zadovoljna, kljub temu da za to funkcijo porabim kar nekaj časa (6).

Dogajanja tu v Ribnici je kar veliko (7). Vse gre po principu društev in vsak si po svoje poskuša pridobiti ljudi. Ampak ljudje ne vedo za vse aktivnosti, zato bi morali bolj sistemsko urediti vse skupaj (8). Manjkajo predvsem materialni pogoji, kot na primer kakšni večji prostori (9).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Ja odnose vzpostavim s tistimi, kateri pridejo v RŠK (10). Jst ne delam selekcija in sem do vseh oprta,... samo da se čutijo sprejete v klubu (11). Vzpostavim odnos pa zelo direktno, pristopim in ogovorim (12).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Ja to, da kvalitetno preživljaš prosti čas s prijateljem (13) in da mamone skupne interese (14). Tle zame ne gre tako za zaupanje, saj slednjega jst iščem bolj v svoji družini (15).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Men je fajn, saj hitro dobiš informacije o ljudeh (16). Ma je pa slaba stvar v tem, da ko pa fizično srečaš osebo, s katero si se pogovarjal pa zmanjka vsebine za pogovor (17). Pozitivno pa je še, da so hitri stiki, na klik (18).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

V Ribniškem študentskem klubu (RŠK) (19), na pijačo gremo skupaj (20), pa tut preko FB-ja (21).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Počutim se sprejeto (22).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Veliko sem že delal na tem, kako odreagirati na teh situacijah. Menim, da mormo v času konflikta »izklopi« čustva in gledati na stvari objektivno, kritično, ter se pogovoriti (23). Nisem konfliktna, menim pa, da čustva naredijo veliko škode in vse kar je treba narediti je pravilno vstopiti v konflikt (24). Največji razlog so različna pričakovanja oseb (25).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Vsi bi bili bolj odprti in imeli odprt odnos drug do drugega (26). Ljudje bi bili bolj profesionalni... ne pa danes, ko greš na primer na pošto in se s teboj pogovarjajo, kot da smo ovce skp pasli (27). Imeli bi en velik osredni prostor za prireditve (28). Pa preveč mamom avtomobilov (29). Ribnica bi bila bolj turistično privlačna, tako vsebinsko, kot sama urbanizacija Ribnice (30). Mogl bi narediti daljnosežno strategijo razvoja (se vprašat kaj bo čez 15 let) (31). Manjkajo ločitvene kapacitete (32).

Intervju G

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Stara sem 22 let (1) in sem študentka (2) Kineziologije na Fakulteti za šport (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen z njimi in katere aktivnosti bi si še želel?

Sem članica skavtov (4). Včasih obiščem Ribniški študentski klub (5). Pa v Uniforce centru izvajam vodeno vadbo. (6). S trenutnimi aktivnostmi sem zadovoljna (7). Včasih sem plesala (break dance, pela v pevskem boru in hodila v glasbeno (solo petje) (8).

Tle v Ribnici pogrešam kakšne plesne (9). Pa zanč, ko smo prvič imel orientacijski tek, mi je blo ful zakon (10). Želela bi si še kakšnih ustvarjalnih delavnic (11). Pa še kakšno igrišče za odbojko, fuzbal (12). Pa še fitnes na prostem bi blo fajn imet (13).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Običajno, če je oseba zadržana jst pristopim prva do nje in navežem stik (14). Če pa je oseba preveč živahna, išče pozornost, takrat sem raje tiho in mi ni do stika (15). Pa vse je lažje z alkoholom, saj takrat je vseenu s kom navezuješ stike (16). Drgač pa je najboljš vzpostavt odnos, na način, da kaj vprašaš, al se pa nek zmisliš in se začneš pogovarjat (17).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

To, da se rad, z veseljem družiš s tistim vrstnikom, se rad dobiš z njim/ z njo (18). Fajn je d si notranje motiviran in da ni zunanje motivacije, kot je izkoriščanje v smislu, da se družiš z enim samo zato, da ga lahko izkoriščaš (19). Pomembno je, da uživaš v družbi (20). Pa da se rad pogovarjaš in nikul ne zmanjka tem za pogovor (21).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Ja tle je fajn, ker je omogočen hiter dostop do ljudi (22). Fajn je kr lahko narediš skupino in se v skupini pogovarjaš (23). Zdi se mi, da na tak način (preko soc. omrežjih) odnosa ne moreš gradit, se počutiš bl prazno (24). Pa tle na FB-ju te kdo vpraša kako si in se komot zlažeš pa napišeš d si super, čeprav ni res (25). Tukaj ne vidiš kretenj, ne slišiš tona glasu sogovornika (26).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Po mojm preveč časa posvetim fantu, zato zmanjka časa za druge. Bi si želela več vzdrževat (27). Drgač pa preko aktivnosti, ki jih imam (skavti) (28). Al pa na kakšnih zabavah (29).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Počutim se sprejeto (30). Včasih se pa zgodi, da pridejo v stik z mano sam zaradi tega, ker nekaj rabjo (31).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Jst se najrajš, da se zmenmo do konca in se ne gremo več (32). Pr enih se pač ne da s pogovorom. Takrat pa pustim, ignoriram (33). Razlog pa je običajno to, da ne posvečaš dovolj časa drug drugmu (34).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Ammm... drogeraši bi se spremenil (35). Vsi ljudje bi bili kot skavti. Bili bi pozitivno nabiti, sprejemali bi drug drugega (36). Mišljenje ljudi bi bilo spremenjeno (37) Pa imel bi kakšen posebn del Ribnce, kjer bi bla ena vasica s polno lučkami (38). Pa jst bi mladim dala možnost okraševanja našega kraja (39).

Intervju H

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Stara sem 16 let (1) in sem dijak (2). Hodim na Elektrotehniko (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen z njimi in katere aktivnosti bi si še želel?

Nobene (4). Nisem zadovoljen (5). Včasih sem igral fuzbal (6), hodil na plavanje (7), judo (8).

Tle v Ribnici pogrešam kakšen prostor z namiznim nogometom (9). Pa igrišča za odbojko nimamo (10). Želela bi si več zabav (11). Lahko bi imel tudi hokej na ledu (12), pa paintball (13). Pa cenejše jahanje, pr nas je tko vse drago (14).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Z vsemi, ne delam razlik in mi je vseeno s kom (15). Ja vzpostavim pa tko, da ponavadi kaj vprašam, če kaj rabim kdo ali pa kaj podobnega (16).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Da veliko časa posvetimo drug drugemu (17). Pa da je zaupanje. To je tudi pomembno (18).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Jst se dost poslužujem teh socialnih omrežij (19). Tam se lahko karkoli menim. Če je možnost se rajši dobim (20). Slabo je to, da si dejansko not in se pogovarjaš, in nisi zunaj (21).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Dostkrat gremo na sprehod (22). Zunaj (igrišče) igramo fuzbal (23) ali pa not (na komou) igramo kakšen fuzbal (24). Včasih gremo tudi skupaj (25). Pa pri prijatelju smo igrali košarko, ragbi, bejzbol (26). Pa tu je Bistrica zmrzlina, smo igrali hokej gor (27).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Uredno (28).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Poslušam kaj pravi, pol pa povež oziroma razložiš svoje stališče (29). Ma za razlog pa ne vem,...tku pride....nekdo misli, da ima prav in pol pretirava s tem (30).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Jst bi notranjost Ribnice zaprl za avtomobile (31). Pa kakšne trgovine dodat... sej je sam Mercator, pa Spar (32). Pa lahko bi imeli kakšen bar z musko...na tlo diskoteke (33). Pa paintball bi imel (34). Lahko bi imel tudi kakšno srednjo šolo. Kakšno lesno, če smo že suhorobarji (35).

Intervju I

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Stara sem 18 let (1) in sem dijakinja (2). Obiskujem SŠFKZ (Srednja šola za formacijo, kozmetiko in zdravstvo), smer Kozmetika (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen/zadovoljna z njimi in katere aktivnosti bi si še želel/a?

V Ribnici se ne ukvarjam z nobeno aktivnostjo (4). Včasih sem sodelovala pri projektu poroka (5). Vodila sem nastope v Športnem centru Ribnica in v glasbeni šoli (6). Bila sem tudi animatorka (7). S trenutnimi aktivnostmi nisem zadovoljna, ker jih nimam nič (8).

Tle v Ribnici manjka kaj za otroke – na primer predstave, igre (9). Imel bi lahko kakšno skupinico s katero bi prostovoljno šli v dom za stare in tam kaj pomagal (10). Pri nedeljskih mašah bi si želela večje sodelovanje otrok. Sicer ne hodim tko pogosto. Ma tega res manjka (11). Pa kino bi komot lahko imel (12). Pa dogodke za žurat rabmo, taku dijaki, kot študentje (13). Ma kr je res tuga od žurk. Pol pa ku ni placa, so pa kri vsi po gostilnah (14). Tku d rabmo kakšen večji prostor kjer bi bli žuri, na foro diskota. Tam bi pa vrtel musko vseh zvrsti (15). Lahko bi se povezal s sosednjo občino in ustanovil kakšno dramsko skupino (16). Pa kakšni nastopi Stand-up komedije bi lahko večkrat imel (17). Pač res se nič ne dogaja. Vsi so doma. V Lj. se mi pa ne da hodt (18).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Pač jst sm itak socialna, tku d, če je na videz vredu pristopim do te osebe in jo ogovorim. Pol pa če je oseba zainteresirana za pogovor se pogovarjam, če ne gem pa stran (19). Pa če vidim, da je oseba al sama, al d je žalostna, je kej narobe z njo...prej pristopim k njej in jo povprašam, če je kaj narobe (20). Stik navežem pa preko svoje družbe in pol vidš al se zaštekaš al ne (21). Jst večkrat kr sama pridem pa direkt vprašam kaj in se kr sama predstavim (22). Al pa, če se prek fbja spoznam, dam ponavad pobudo, da se vidmo v živo (23).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Prvu je d je iskreno odnos (24). Dobr odnos s prijateljem je takrat, ko da tut on kdaj pobudo za pijačo (25). Pa d zna pomagat, če sem v težavah, kaj rabm (26). Da me sprejme takšno kakršna sem (27) in da me ceni (28). Da ni hinavski odnos. Rada mam, da mi povejo v faco, če kaj narobe delam (29).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

Tu so nerealni (30), neresnični odnosi (31). Jst fb, pa telefon uporabljam zato, da se lahko zmenmo kdaj se vidmo v živo, gremo na pijačo (32).

Pomemben mi je, da vidm faco človeka s katerim se pogovarjam. Da vidmo kako odreagira in rada imam bližino. Pa še tipkat se mi ponavad ne da (33). Zveze, prijateljstva razpadajo, ker se tam gor pogovarjamo in se sploh ne znamo pogovarjat v živo (34). Odnosi se ohlajajo (35). Ne znamo se odzvat na mimiko, ker se prek omrežij stalno pogovarjamo (36).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Na pijačah (37). Pol na kakšnih zabavah. Lažje je pijan pristopit, navezovat stike (38). Pa na snepu, instagramu, FB-ju (39). Pa v šoli, ko se vidmo (40).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Dostkrat mam krizo, pa se odmaknem od kakšne osebe, prikinem stike, ker mislim, da me ne ceni (41). Ma drgač se počutim bolj sprejeto. Konc koncu si sami izberemo družbo v kateri smo sprejeti (42).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Konflikt je včasih po sms- sam jst zmer pol predlagam, da se dobimo v živo in se v normalnem tonu, brez napadanja pogovorimo (43). Če pa res nimam jst al pa druga oseba časa se pa pokličemo. Sam ne preko sms sporočil (44). Razlogi so zahrbtnost (45), neiskrenost (46). Pa razlog je lahko tudi ena tretja oseba. na primer jst sm želela združiti dve prijateljic, kateri se prej nista marali in sem jih povabila na pijačo. One so se tam zaštekale, mene sta pa pustili samo (47). Velik vpliv imajo tudi socialna omrežja, saj se ne znamo pogovarjat več normalnu (48).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Lahko bi imel kaj adrenalinskega, kakšen park (49). Mal bi naš grad »oživel« (50). Spodbujali bi drugačnost (51) in mlade spodbujali k ustvarjalnosti (52). Vsi bi bli bolj povezani med sabo. Danes ste samo še po vaseh povezani, pa še to nč več tko, kot je blo to včasih. Vsak sam za svojo rit skrbi (53). Odpravl bi blo potrebno nevoščljivost (54).

Intervju J

1. Na kratko se predstavi, koliko si star, status, kaj si po izobrazbi?

Star sem 24 let (1) in sem redno zaposlen (2). Po izobrazbi sem diplomirani inženir strojništva (3).

2. Katerih aktivnosti se udeležuješ v Ribnici, si zadovoljen/zadovoljna z njimi in katere aktivnosti bi si še želel/a?

Okoli velike noči sodelujem pri Ribniškem pasijonu (4). Včasih sem bil animator (5), skavt (6). Pel sem tudi v mešanem pevskem zboru. Pel sem bas (7). S trenutnimi sem zelo zadovoljen (8).

Želim si dodatna igrišča za odbojko, košarko (9). Želim se več organiziranih žurov (10). Fajn bi blo imeti tudi kino (11). Dobrodošli bi bili tudi tečaji kuhanja, plesa, vrtilkanja (12). Želim si vodenih izletov po Sloveniji in v druge države (na primer Španija) (13).

3. S kom vzpostavljaš odnose, ter kako vzpostaviš nov odnos?

Z vsemi, ne delam razlik (14). Vzpostavim odvisno od situacije. Običajno kaj vprašam, če kaj potrebujem (15). Nisem pa tako direkten, da bi prestopil in ogovoril osebo (16).

4. Kaj je zate dober vrstniški odnos?

Mora biti iskren odnos (17). Potrebno je zaupanje (18). Drug drugemu je potrebno pomagati, biti v dobrem in slabem (19). Jst pravim d morjo bit dvojja ušesa in ena usta. Se prav se treba poslušati med seboj (20).

5. Kaj ti pomenijo odnosi, ki jih imaš, preko elektronskih medijev?

To je izguba dragocena časa, saj se pogovarjaš preko računalnika in ne vidiš obraza. Raj pojdi na pijačo in se tam pogovori (21). Sam ne uporabljam FB-ja v te namene (22). Pozitivno pa je bilo pri pomoči za študij. Drgač je pa tu sama lumaprija (23).

6. Kako ohranjaš svoj odnos do vrstnikov tu v Ribnici?

Družim se na pijači. Spijem kakšen kafe, pjer z njimi (24). Kdaj pa kdaj gremo na kakšen fuzbal (25).

7. Kako se počutiš sprejetega oziroma sprejeto med vrstniki?

Eee odličnoo. Vsi me imajo radi, razen kakšne izjeme, kateri so drugačnega mišljenja (26).

8. Kako se soočiš s konflikti v odnosu? Kaj je razlog, da tvoj odnos razpade?

Se pogovorim in ne kuham zamer do drugega (27). Razlog je drugačno razmišljanje, da se ne strinjaš s sogovornikom (28). Lahko je razlog tudi raztresanje slabe volje po drugih (29).

9. Kako si predstavljaš Ribnico, kot idealni kraj namenjen mladim?

Ne bi bilo take foušije med prebivalci ribniške doline (30). Izboljšanje prometne povezave med Ribnico in Ljubljano (31). Večje število prireditev (kakšno ogledi tekem, tekmovalnj) (32). Boljša možnost zaposlitev (33) in večje število raznolikih podjetij (34). Bolj aktivno preživljanja prostega časa v obliki kakšnih delavnic (35). Obnovitev starega dela mesta (36). Lahko bi imeli več nakupovalnih mest (37).

4.3 Kodiranje

Odprto kodiranje

Izjava	Podpojem	Pojem	Podkategorija	Kategorija
A. 1) Sem dijakinja.		Dijakinja	Status	Predstavitev sogovornika
A. 2) Stara sem 17 let.		17 let	Starost	Predstavitev sogovornika
A. 3) in obiskujem Gimnazijo Kočevje.	Gimnazija Kočevje	Gimnazija	Šolanje	Predstavitev sogovornika
A. 4) V Ribnici se ne ukvarjam z nobeno aktivnostjo.		Nobena aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
A. 5) Včasih sem hodila plavat.	Plavanje	Športne aktivnosti	Včasih	Obiskovane aktivnosti
A. 6) Danes občasno obiskujem verouk v župniji.	Verouk v župniji	Verska dejavnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
A. 7) Ja sm kr zadovoljna			Kar zadovoljna	Zadovoljstvo z aktivnostmi
A. 8) ...tko bolj povprečno.			Povprečno	Zadovoljstvo z aktivnostmi
A. 9) Potrebno bi bilo, da bi se kaj dogajal npr. elektronika oz. elektronska.		Elektronika	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 10) V Ljubljani so imeli npr. neki s peno, barvami, pri nas nič.		Pena, barve	Aktivnosti kot so v Ljubljana	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 11) Želela sm it k mažoretam,		Mažorete	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 12) glasbeno, ma sem ugotovila, da je prekasno, da sem			Prestara za glasbeno šolo	Ocena aktivnosti

prestara za to				
A. 13) V Ribnici imamo velik športa.			Veliko športnih aktivnosti	Ocena aktivnosti
A. 14) Potrebno bi bilo imeti kakšen kino (cenejše karte za mlade).		Kino	Kulturna aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 15) Pa tudi več dogajanja zunaj, kot so predstave, razne igre.		Predstave, razne igre	Kulturna aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 16) Premalo je žurov.		Žuri	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 17) Prej jih je še kar bilo, danes jih ni nič.			Trenutno	Ponudba aktivnosti v Ribnici
A. 18) Pa ravno zdaj, ko sem dovolj stara.		Slaba	Trenutno	Ponudba aktivnosti v Ribnici
A. 19) Mladi hočejo biti kot starejši, zato se zabavajo.		Mladi hočejo biti kot starejši	Zgled po starejših	Ocena aktivnosti
A. 20) Pa vsi so po lokalih...			Lokali	Ponudba aktivnosti v Ribnici
A. 21) mladi nimamo nobenga prostora, kjer bi imeli biljard, kakšen ročni nogomet, pikado,		Prostor z biljardom, ročni nogomet, pikado	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 22) plesne večere in pustne plesse.	Plesni večeri, pustni plesi	Ples	Kulturne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 23) kjer bi fantje lahko gledal fuzbal, rokometne tekme,...	Rokometne, nogometne tekme	Športne tekme	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
A. 24) Tako bi se lahko skupaj družil in se spoznaval,			Uporabne aktivnosti	Ocena aktivnosti

vzpostavljali stike.				
A. 25) Ma vsi smo po grupirani.			Vsi smo po grupirani	Ocena aktivnosti
A. 26) Če bi imeli kaj takega bi se vsi spoznavali, ne pa zdaj k vsi so not, vn pa pridejo sam, če je kaj zastonj.		Ven pridejo, če je kaj zastonj	Izkoriščevalski ljudje	Ocena aktivnosti
A. 27) Ribnica je itak prazna, zato je težko vzpostaviti, navezati stik.			Težave, ker se nič ne dogaja	Vzpostavitev odnosa
A. 28) Stik vzpostavim tako, da najdem nekaj skupnega z drugimi ljudmi... npr. skupina animatorjev za oratorij	Skupina animatorjev	Iskanje skupnih interesov	Skupni interesi	Vzpostavitev odnosa
A. 29) in pol če mi je oseba fajn, se začnem z njo pogovarjat.		Če mi je oseba fajn	Karakter	Vzpostavitev odnosa
A. 30) Po mojem je to, da prjatlu poveš stvari in te ta ne obsoja.	Pogovor o stvareh	Odkritost	Zaupanje	Dober vrstniški odnos
A. 31) Najboljši odnos mam s prjatlco, ker njej vse lahko povem, si povem vse težave.	Pogovor o težavah	Odkritost	Zaupanje	Dober vrstniški odnos
A. 32) Ona ni nesramna, je prijazna.			Prijaznost	Dober vrstniški odnos
A. 33) Jst sm skus na FB-ju.	FB	Socialna omrežja	Prekomerna uporaba	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
A. 34)		Teženje za	Izkoriščevalski	Pomen <i>virtualnih</i>

Tam so bolj izkoriščevalski odnosi... npr. men skus sošolc teži, da mu slikam snov, teste, pošljem zapiske.		zapiske, snov, teste	odnosi	odnosov
A. 35) Fajn je kr lahko komuniciraš zastonj.	Komuniciranje zastonj	Vrednost	Zastonjski	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
A. 36) Pa dobr je, da če si te ne da ment napišeš BRB in se ne menš, pa tudi če si na fbju aktiven.			Takojšen umik	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
A. 37) Pa včasih vsi prou preveč težijo.		Teženje	Naporni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
A. 38) Ko grem pa vn, pa so isto vsi na telefonih.	Vsi na telefonih	Socialna omrežja	Prekomerna uporaba	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
A. 39) Slabo je tut, da na FB-ju ti lahko »skrinšotajo« pogovor in tako povejo tvoje skrivnosti naprej.		Lahko »skrinšotajo«, povejo skrivnosti	Nezaupljivi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
A. 40)			Nezaupljivi	Pomen <i>virtualnih</i>

Tle na socialnih omrežjih ni zaupanja.				odnosov
A. 41) Tako, da pokličem.	Klicanje	Telefon	Informacijska komunikacijska tehnologija (IKT)	Načini ohranjanja odnosa
A. 42) Al pa se zmenš za it vn...npr. na sprehod al pa v lokal, ker družga itak ni tle v Ribnici.		Sprehodi, lokal	»Iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
A. 43) Vse kar se vidmo je po slikah, preko mobilcelov.	Slike	Telefon	IKT	Načini ohranjanja odnosa
A. 44) Srednje.			Srednje	Sprejetost med vrstniki
A. 45) Med animatorji se počutim sprejetega.	Animatorji	Verska dejavnost	Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
A. 46) Je pa veliko ljudi, ki jih ne vidim rada, ker so ful zahrbtni.		Zahrbtnost	Nesprejetost	Sprejetost med vrstniki
A. 47) Ko me vidijo me pohvalijo (npr. kako mam lepo frizuro), ko pa gredo stran pa mi rečejo »kakšna kurba«.		Zahrbtnost	Nesprejetost	Sprejetost med vrstniki

A. 48) Jst sm precej trmasta...tku da, če mi kdo sili svoj prav, ga običajno ignoriram ali pa pustim naj ima prav.			Ignoriranje	Soočanje s konfliktnimi odnosi
A. 49) Jst ne želim na glas obsojat.	Ne želim na glas obsojat	Dvojnost	Nejasne izjave	Soočanje s konfliktnimi odnosi
A. 50) Če mi ni kdo všeč, povem zakaj je to tako in to je to.	Povem na glas	Dvojnost	Nejasne izjave	Soočanje s konfliktnimi odnosi
A. 51) Največji razlog je, da me kdo izda, da pove nekaj, kar ne bi smel.	Pove nekaj kar ne bi smel	Izdajstvo	Nezaupanje	Razlog za razpad odnosa
A. 52) Skoz bi se nek dogajal.		Stalno dogajanje	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 53) V gradu bi policaji izkoreninili drogo in nebi bilo vandalizma.	Nič več droge, vandalizma	Preprečitev uporaba prepovedanih substanc	Odpraviti prepovedane substance	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 54) Več aktivnosti za majhne otroke.		Za majhne otroke	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 55) Imeli bi kakšne	Vlakci, prosti pad, skok s	Adrenalinske stvari	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih

adrenalinske zadeve kot so vlakci, prosti pad, skok s padalom	padalom			
A. 56) V centru Ribnice bi se uredile hiše.		Prenova hiše v centru	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 57) Več bi bilo parkov z dravoredi, kjer bi se lahko družili mladi.		Parki z drevesi	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 58) Imeli bi različne delavnice, kjer bi slikali, delali kipe,...	Slikali, delali kipe	Delavnice	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 59) Al pa kakšno progo bi za motoriste naredil.		Naredili nove proge za motoriste	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 60) Pa za novo leto se nič ne dogaja...moral bi narest en velik dogodek z ognjemetom in različno musko.	Ognjemet, različne glasbene skupne	Dogodki za novo leto	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 61) Pa potrebno bi blo lepše okrasit Ribnico.		Okraševanje	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
A. 62) Al pa kakšne nogometne turnirje.	Nogometni turnirji	Turnirji	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih

B. 1) Star sem 16 let		16 let	Starost	Predstavitev sogovornika
B. 2) in sem dijak Gimnazije Bežigrad	Dijak, Gimnazija Bežigrad	Dijak, Gimnazija	Status, Šolanje	Predstavitev sogovornika
B. 3) V Ribnici hodim na treninge rokomet.	Treningi rokomet	Športna dejavnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
B. 4) V župniji pa sem ministrant.	Ministrant	Verska dejavnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
B. 5) Z roketom bi mogu bit bolj zadovoljen, ker se tam res super počutim in z užitkom igram, poleg tega pa tut poznam folk tam.	Rokomet	Športna aktivnost	Zadovoljen	Zadovoljstvo z aktivnostmi
B. 6) Ministriranje pa mi je tut fajn.	Ministriranje	Verska dejavnost	Zadovoljen	Zadovoljstvo z aktivnostmi
B. 7) Ma aktivnosti je dost...sam spremeniti bi morali npr. Ribniški študentski klub (RŠK), ker je preveč zaprt za ljudi, nas mlade in tam je skus isti folk.			Aktivnosti v RŠK	Potrebe, želje po novih aktivnosti

B. 8) Nov se pride sam včlanit d ma ugodnosti tam...kukr d bi izkoriščal klub.		Izkoriščanje kluba RŠK	Izkoriščevalski ljudje	Ocena aktivnosti
B. 9) Na splošno se mi zdi folk zadovoljen na to, kar imamo v Ribnici.		Mladi so zadovoljni	Zadovoljstvo	Ocena aktivnosti
B. 10) Sej mam RŠK, ampak ljudje gredo rajš pit v lokale...tku tu je.			Aktivnosti v RŠK	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 11) RŠK bo moral narediti kampanjo, da bi prvabu folk.	RŠK bo moral narediti kampanjo	Kampanjo	Privabljanje ljudi	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 12) Pa premalo dogodkov je, nč se ne dogaja.			Premalo je dogodkov	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 13) Kakšen klub bi moral met z musko.	Klubi z musko	Žuri	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 14) Fajn so veselice...so kot en družaben dogodek.		Veselice	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 15) Prostor po meri Ribnice je lokal.			Lokal je po meri Ribnice	Ocena aktivnosti
B. 16) Za nekatere mlade,			Ni prostorov	Ocena aktivnosti

tiste, ki ne marajo lokalov, zmanjka prostora.				
B. 17) Aja pa fajn bi blo, da bi imel še treninge za košarko,		Košarka	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 18) rokomet.		Rokomet	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnosti
B. 19) Vseeno mi je s kom navežem stik.		Vseeno mi je s kom	Z vsemi	Vzpostavljanje odnosa
B. 20) Bistveno je, da ni oseba napadalna, da se da z njo pogovarjat.			Z nenapadalno osebo	Vzpostavljanje odnosa
B. 21) Če je odrezav hitr odneham komunicirat z njim.			Z ne odrezavimi	Vzpostavljanje odnosa
B. 22) Pa sej hitr vidš al je oseba odprta, fajn za pogovor al se drži bolj zase.			Po občutku več kakšna je oseba	Vzpostavljanje odnosa
B. 23) Za vzpostaviti dober odnos potrebujem čas, prostor.			Potrebujemo čas, prostor	Vzpostavljanje odnosa

B. 24) Al pa kakšne veselice,		Veselice	Z aktivnostmi	Vzpostavljanje odnosa
B. 25) pri rokometu treningi.		Rokometni treningi	Z aktivnostmi	Vzpostavljanje odnosa
B. 26) Pa preko teh in drugih aktivnostih pol lažje vzpostaviš pa začneš pogovor na eno temo.			Z aktivnostmi	Vzpostavljanje odnosa
B. 27) Dobr odnos je tisti, ko lahko pokličeš to osebo kadar hočeš, se pomeneš z njo, če kaj potrebuješ.		Klicanje, pogovor	Posvečen čas	Dober vrstniški odnos
B. 28) Fajn je bit z osebo, da se mal pošetaš.		Sprehodi	Posvečen čas	Dober vrstniški odnos
B. 29) greš na igrišče,...	Greš na igrišče	Športne aktivnosti	Skupni interesi	Dober vrstniški odnos
B. 30) Za dobr odnos so potrebni podobni interesi,			Skupni interesi	Dober vrstniški odnos
B. 31) Zaupanje.			Zaupanje	Dober vrstniški odnos
B. 32) Nimam velik prijateljev na FB-ju.			Nima veliko FB prijateljev	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
B. 33) Imam samo prijatelje,			Prijatelje, katere	Pomen <i>virtualnih</i>

ki jih poznam.			poznam	odnosov
B. 34) Do večine bi lahko pršu in se pomenu iz oči v oči, če bi hotu.		Z vsemi bi lahko navezal pravi stik	Osebni stik	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
B. 35) Tku d jst se ne pogovarjam po teh socialnih omrežij, razn s punco se večkrat slišm.		Pogovor s punco	Dodatek odnosu »iz oči v oči«	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
B. 36) FB uporabljam bl za šolo.		Uporabljam za šolo	Koristni	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
B. 37) Je pa FB kot en pripomoček, ko se s kom zmenš d greš na pijačo, sprehod.			Pripomoček komuniciranja	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
B. 38) Ja z rokometaši se itak na treningu vidm.	Treningi rokometa	Športna aktivnost	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
B. 39) Ma men ni problem, če se dolgu ne vidm s prjatlom.			Ne potrebuje stalnih stikov	Načini ohranjanja odnosa
B. 40) Z enim se 3 tedna nisva ne vidla, ne slišala pa sva še			Ne potrebuje stalnih stikov	Načini ohranjanja odnosa

zmeraj najboljša prjatla.				
B. 41) Z ostalimi pa v šoli,		V šoli	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
B. 42) pa na busu.		Na busu	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
B. 43) Al pa gremo skupaj na pijačo v kakšn lokal.		Lokal	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
B. 44) S tistim s katerimi se družim, se počutim sprejetega.			Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
B. 45) Ponavad se ne skregam tko močno.			Se ne skregam močno	Soočanje s konfliktnimi odnosi
B. 46) Kadar pa se, se pa neki časa grdu gledam s tisto osebo.		Nekaj časa se grdo gledava	Potrebuje čas	Soočanje s konfliktnimi odnosi
B. 47) Pol pa itak vidm, da je vse skupaj brezveze in se opravičim			Opravičevanje	Soočanje s konfliktnimi odnosi
B. 48) in pogovorim.			Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
B. 49) Razlog je ponavad preveliko provociranje			Provociranje	Razlog za razpad odnosa
B. 50)		Pameten, vsiljuje	Vsiljivo vedenje	Razlog za razpad

al pa d je pameten, da nek vsiljuje svoje mnenje, da je težak.		svoje mnenje, težak		odnosa
B. 51) Ribnica bi imela več klubov-športnih dejavnosti, kot so košarka, odbojko.	Košarka, odbojka	Športne aktivnosti	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
B. 52) Plus še kakšni krožke bi lahko imel.		Krožki	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
B. 53) Vsak petek bi se moglo nekaj dogajati (DJ, koncerti, zabave, elektronika...).	DJ, zabave, elektronika	Koncerti	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
B. 54) RŠK bi najel drug prostor, kjer bi imel v popoldanskem času kakšne delavnice, zvečer pa mal glasbe, druženje.	,	Delavnice, glasbeni večeri	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
C. 1) Star sem 23 let		23 let	Starost	Predstavitev sogovornika
C. 2) in sem študent.		Študent	Status	Predstavitev sogovornika
C. 3) Sem diplomirani kemik.		Diplomirani kemik	Izobrazba	Predstavitev sogovornika
C. 4) Sam sem aktiven v Ribniškem študentskem klubu.	Ribniški študentski klub (RŠK)	Študentska aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti

C. 5) in sem član skavtov	Skavti	Verska dejavnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
C. 6) Z aktivnostmi sm zadovoljen in se mi skus neki dogaja			Zadovoljen	Zadovoljstvo z aktivnostmi
C. 7) Ma po mojmi imamo dost aktivnosti, samo problem je v mladih, ker se ne potrudijo oz. nočejo probat nič novga.			Dovolj aktivnosti	Ocena aktivnosti
C. 8) Fajn bi blo imet kakšen kino,		Kino	Kulturna aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
C. 9) pa več koncertov (rock, elektronika).		Rock koncerti, elektronika	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
C. 10) Ja odnose vzpostavim s tistimi, kateri pridejo na dogodek, ki ga organiziram in s tistimi, ki so zainteresirani za svet okrog sebe.			Z udeleženci organiziranega dogodka	Vzpostavljanje odnosa
C. 11) Ja vzpostavim pa kr tko, direkt rečem »živjo, kako si?«,... in tko naprej.	Rečem »živjo, kako si?«	Pozdravim	Direktno ogovorim	Vzpostavljanje odnosa
C. 12)			Iskren	Dober vrstniški

Dober odnos je, da je pošten, iskren.				odnos
C. 13) Ja jst se teh elektronskih medijev tega ful poslužujem in imam tko 15 do 20 stiku na dan.	15-20 stikov na dan	Veliko stika preko FB	Intezivni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
C. 14) Zdijo se mi koristni odnosi.			Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
C. 15) So kot eno dopolnilo k odnosu »iz oči v oči«.			Dodatek odnosu »iz oči v oči«	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
C. 16) Pa tko mal pogledaš za faks, ršk, kaj pokomentiraš in si v stiku z osebami, s katerimi mogoče drugače ne bi bil.		Uporabnost za faks, aktivnosti	Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
C. 17) Preko aktivnosti in organizacij (RŠK, skavti,...).		RŠK, skavti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
C. 18) Al pa koga povabim na južno.	Kosilo	Restavracija	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
C. 19) Spet z drugimi npr. skupino na faksu pa smo se dogovorili, da gremo vsak mesec na		Lokal	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa

pivo.				
C. 20) Zelo se počutim sprejetega.			Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
C. 21) Včasih se skregam doma, s kolegi se redko.			Prepir s starši je bolj pogost	Soočanje s konfliktnimi odnosi
C. 22) Jaz se takrat takoj želim pogovoriti in pridt do nekega kompromisa.			Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
C. 23) Razlog je pa trenutna zamegljenost uma d se o eni stvari ne moreš dogovoriti.			Zamegljenost uma	Razlog za razpad odnosa
C. 24) Ponavad prej prideš v konflikt, če komuniciraš s slabo voljo.		Komuniciranje s slabo voljo	Slaba volja	Razlog za razpad odnosa
C. 25) Dobri prfoksi v OŠ, saj bi tku navdušl mlade, da bi jih več zanimal.			Boljši učiteljski kader	Ribnica kot idealni kraj mladih
C. 26) Pa občina bi mogla dat več dnarja za mlade.		Večja finančna pomoč občine	Podpora občine	Ribnica kot idealni kraj mladih
C. 27) Kakšna predavanja,	Predavanja	Izobraževalne aktivnosti	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih

C. 28) tečaje.	Tečaji	Izobraževalne aktivnosti	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
C. 29) Pa kakšen obisk hiše strahov al pa kej tazga.	Obisk hiše strahov	Organizirani izleti	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
D. 1) Star sem 22 let.		22 let	Starost	Predstavitev sogovornika
D. 2) Sem še vedno dijak		Dijak	Status	Predstavitev sogovornika
D. 3) in sem gimnazijski maturant		Gimnazijski maturant	Izobrazba	Predstavitev sogovornika
D. 4) S prijatelji imam bend.	Glasbena skupina	Glasbene dejavnosti	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
D. 5) Z njim sem zelo zadovoljen.			Zelo zadovoljen	Zadovoljstvo z aktivnostmi
D. 6) Želel bi si predvsem novih prostorov, tako za bend (do zdej smo vadl kr pr men doma), kot za kakšna društva.		Prostori za bende, društva	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 7) Potreboval bi kakšno mladinsko gostilno, kjer ne bi blo žurov, ampak bi bila samo npr. rock glasba in tam bi se zbiral mladi.		Mladinska gostilna z glasbo	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 8) Rabl bi rekreacijo za		Rekreacijo v	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po

mlade, v smislu cenejša telovadnica za mlade enkrat tedensko, kjer bi se mladi lahko ukvarjali s športom.		telovadnici		novih aktivnostih
D. 9) Pa fajn bi bil met kakšen park s kolpcami.		Park s klopami	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 10) Pa tudi prostorov za žur nimamo.	Prostori za žur	Klubi	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 11) Idealno bi bilo imeti kakšen mladinski center, pa bi bili prostori za društva, mlade, za žure.		Mladinski center	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 12) Pa še kakšno igrišče za košarko in fuzbal.		Igrišče za nogomet in košarko	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 13) Ali pa še kino,		Kino	Kulturna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 14) pa fitnes na prostem.		Fitnes na prostem	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih
D. 15) Jst dam vsakemu priložnost, da spregovori z mano in ne obsojam, tudi če ga drugi ne marajo.			Z vsemi	Vzpostavljanje odnosa
D. 16)			V službi	Vzpostavljanje

Odnose vzpostavim tko na ših tu,				odnosa
D. 17) koncertih,			Na koncertih	Vzpostavljanje odnosa
D. 18) pa tko preko drugih.			Preko drugih	Vzpostavljanje odnosa
D. 19) Al pa navežem stik z eno osebo, če jo rabm npr. za slikanje benda.			Z osebo od katere potrebujem pomoč	Vzpostavljanje odnosa
D. 20) Ne bi pa kr prestopu k osebi pa reku »O živjo! Kako si?«		Ne bi kar takoj ogovoril	Ne direktno	Vzpostavljanje odnosa
D. 21) Dober odnos imam z nekom takrat, ko si pomagamo med seboj.		Pomagamo si med seboj	Medsebojna pomoč	Dober vrstniški odnos
D. 22) Pa da si vzame nekdo čas zate.			Posvečen čas	Dober vrstniški odnos
D. 23) Ko rabš prjatla d ti zna svetovat.		Znanje svetovanja	Medsebojna pomoč	Dober vrstniški odnos
D. 24) Mu lahko zaupaš, se zanesesh na vrstnika.			Zaupanje	Dober vrstniški odnos
D. 25) Ma men so ti odnosi na FB kr neki, ker niso iz oči v oči.		Kar neki odnosi	Ne-pomenski	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov

D. 26) FB je fajn, da zvem kaj na hitr, mi pa ni za pogovor tam gor.		Hitre informacije	Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
D. 27) Jst na FB-ju samo učitla kitare kaj vprašam.			Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
D. 28) Drgač pa rajš pokličem, ker je bl tak odnos.	Raje pokliče	Telefon	Odnosi po telefonu	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
D. 29) Grem na pijačo,		Lokal	»Iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
D. 30) skupaj z vrstniki pogledam kakšen film.		Filmi	IKT	Načini ohranjanja odnosa
D. 31) S prijatelji grem na igrišče.	Igrišče	Športne aktivnosti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
D. 32) Z bendom ohranjam odnose na vajah in koncertih.		Vaje, koncerti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
D. 33) Počutim se dobro sprejetega.			Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
D. 34) Jst se najprej hočem pogovorit.			Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
D. 35) Ma včasih se pa rajš			Ignoriranje	Soočanje s konfliktnimi odnosi

umaknem, namest d bi se pregovarjal.				
D. 36) Res, če me dajejo v nič, da sem nesposoben, vzvišen pred drugimi...to ignoriram..			Ignoriranje	Soočanje s konfliktnimi odnosi
D. 37) Razlogi so nesporazumi,			Nesporazum	Razlog za razpad odnosa
D. 38) opravljanje (lažne napihnjene govornice),			Opravljanje	Razlog za razpad odnosa
D. 39) hvalisanje drugih.			Hvalisanje	Razlog za razpad odnosa
D. 40) Idealno bi bilo, da bi Občina Ribnica znala prisluhnt, če organiziraš kakšen dogodek, da te podpre in ne ovira.			Podpora občine	Ribnica kot idealni kraj mladih
D. 41) Pa tudi kakšni klubi, društva bi imeli zastonj oz. majhne prispevke za najem prostorov.			Lažji najem prostorov	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 1) Sem dijakinja.		Dijakinja	Status	Predstavitev sogovornice
E. 2) Stara sem 18 let		18 let	Starost	Predstavitev sogovornice

E. 3) in obiskujem SŠFKZ (Srednja šola za formacijo, kozmetiko in zdravstvo).		SŠFKZ	Šolanje	Predstavitev sogovornice
E. 4) V Ribnici se ne ukvarjam z nobeno aktivnostjo.		Nobena aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
E. 5) Včasih sem hodila na plesne (bolero).		Ples	Včasih	Obiskovane aktivnosti
E. 6) Bila sem tudi animatorka na oratoriju v župniji.	Animatorka	Verska dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti
E. 7) Pela sem tudi v pevskem zboru.	Petje v zboru	Glasbena dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti
E. 8) Z današnjimi aktivnostmi nism zadovoljna.			Nezadovoljna	Zadovoljstvo z aktivnostmi
E. 9) Fajn bi bilo imeti več športnih aktivnosti- npr.kakšna skupinska vadba.		Skupinska vadba	Športna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
E. 10) Al pa drsanje, ker jst ful rada drsam..		Drsanje	Športna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
E. 11) Pa rabil bi kakšno organizacijo, v kateri	Prostor za mlade	Mladinski center	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih

bi bili mladi notri (kot kakšen mladinski center na tako foro).				
E. 12) Ma sej drgač je še kr dobro poskrbljeno za mlade, ma ni presežkov, lahko bi bilo bolje			Še kar dobro poskrbljeno	Ocena aktivnosti
E. 13) Pa drgač sploh ni dost izbire.			Premalo izbire	Ocena aktivnosti
E. 14) V osnovni šoli se fantje odločijo za rokomet, punce pa za ples, maržurete in če jim to ni všeč, ne gredo nikamor.			Premalo izbire	Ocena aktivnosti
E. 15) Potrebovali bi kakšen klub ali pa večji prostor za zabavo.	Prostor za zabavo	Klub	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
E. 16) Lažje vzpostavljam odnose s puncami.			Lažje s puncami	Vzpostavljanje odnosa
E. 17) Fajn je d ni afnalasta			Z neafnalastmi puncami	Vzpostavljanje odnosa
E. 18) in d mi je nekako podobna po karakterju.		S podobnim karakterjem	Karakter	Vzpostavljanje odnosa
E. 19) Vzpostavim pa tako,		Skupno temo pogovora	Pogovor	Vzpostavljanje odnosa

da najdem eno skupno temo in se začne m pogovarjat (npr. kaj o šoli, na busni koga vprašaš kdaj gre bus in tko navežeš stik).				
E. 20) Drgač pa sm bl zadržana in ne pristopm direktno in takoj ogovorim osebe.		Ne pristopim direktno	Ne direktno	Vzpostavljanje odnosa
E. 21) Ja dober je, če si zaupaš.			Zaupanje	Dober vrstniški odnos
E. 22) Pomembno mi je, da so skupni interesi, da imaš nekaj skupnega.			Skupni interesi	Dober vrstniški odnos
E. 23) Pa prjatu se mora znati vzeti čas zame, to mi je zelo dragoceno.			Posvečen čas	Dober vrstniški odnos
E. 24) Zame so osebni stiki, »iz oči v oči« bolj iskreni.		Bolj iskreni »iz oči v oči«	Neiskreni	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
E. 25) Ma men se zdi, da šele osebno »iz oči v oči« ugotoviš al je oseba dobra za ogovor al ne, al se ujameš z njo.		Ne veš ali se z osebo ujameš	Neosebni	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov

E. 26) Na primer, če ti eden ne odpiše, nisi vreden njegovega časa...torej ni pravi prijatelj.			Velikokrat neprijateljski	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
E. 27) Preko socialnih omrežij, ker nimam avta.		Socialna omrežja	IKT	Načini ohranjanja odnosa
E. 28) Se s prijateljicami dobim pri meni ali pa pri kateri drugi doma.		Pri prijateljici	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
E. 29) Grem na pijačo.		Lokal	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
E. 30) Al pa na zabavah.	Zabave	Koncerti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
E. 31) Drugače se pa tut pokličemo po telefonu.	Klicanje	Telefon	IKT	Načini ohranjanja odnosa
E. 32) Jst si res bl prizadevam, da se videvamo in ko smo skupaj, da nismo na telefonih.		Izogibanje IKT	Raje »iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
E. 33) Odvisno od družbe, včasih se ne počutim glih sprejeto.			Odvisno od družbe	Sprejetost med vrstniki
E. 34) Ma več al manj se počutim sprejeto, saj			Sprejetost	Sprejetost med vrstniki

se znam dobro vklopiti v družbo, čeprav za to potrebujem dlje časa.				
E. 35) Jst kr dolgo časa potrebujem, da se skregam,... pač vse je odvisn od tega, kako se razumem z osebo.			Odvisno od osebe	Soočanje s konfliktnimi odnosi
E. 36) Z osebami, ki mi kaj pomenijo se v konfliktnih situacijah skušam pogovoriti,		Pomembne osebe	Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
E. 37) če pa mi osebe ne pomenijo veliko, pa ignoriram.		Nepomembne osebe	Ignoriram	Soočanje s konfliktnimi odnosi
E. 38) Probleme je potrebno reševati »iz oči v oči«.			»Iz oči v oči«	Soočanje s konfliktnimi odnosi
E. 39) Razlog je pa ponavadi to, da si osebe ne vzamejo dovolj časa zame			Posvetijo premalo časa	Razlog za razpad odnosa
E. 40) Ni mi všeč tudi, ko me žalijo.			Žalitve	Razlog za razpad odnosa

E. 41) Razlog je tudi izdajstvo nek oseb, da pove tvoje skrivnosti naprej.		Izdajstvo	Nezaupanje	Razlog za razpad odnosa
E. 42) Al pa če vidm, da se je oseba tako močno spremenila, da dela nekaj kar zanjo in zame ni dobro...npr. uživanje drog.			Oseba škodi sama sebi	Razlog za razpad odnosa
E. 43) Jst si predstavljam Ribnico tko, da bi bilo še vedno tako majhno mesto.			Majhno mesto	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 44) Imelo bi boljše ceste.		Boljše ceste	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 45) Med sabo bi bili bolj povezani, brez medsebojnega sovraštva.			Večja medsebojna povezanost	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 46) V šoli in v zdravstvu ne bi bili zaposleni ljudje, ki so iz Ribnice, ker gre vse to preko vez.		Sprememba šolskega in zdravstvenega sistema	Sprememba sistema	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 47)			Športni center	Ribnica kot idealni

Športni center Ribnica ostane, ker mi je všeč.			ostane	kraj mladih
E. 48) Pa lahko bi bil kakšen park z vodnjakom.		Park z vodnjakom	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 49) Pa več trave, dreves,....	Trava, drevesa	Več narave	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
E. 50) Hiše bi bile na videz vse enake, samo barva bi bila različna. Tako se ne bi videlo, kdo ima več premoženja, ne bi bilo diskriminacij.		Enake hiše	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
F. 1) Stara sem 23 let		23 let	Starost	Predstavitev sogovornika
F. 2) in sem študentka		Študentka	Status	Predstavitev sogovornika
F. 3) Ekonomске fakultete.		Ekonomska fakulteta	Šolanje	Predstavitev sogovornika
F. 4) Sem predsednica Ribniškega študentskega kluba.	Predsednica RŠK	Študentska aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
F. 5) Včasih sem ravno tako kot zdaj, bila članica RŠK.	Članica RŠK	Študentska aktivnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti

F. 6) Sem zelo zadovoljna, kljub temu da za to funkcijo porabim kar nekaj časa.			Zelo zadovoljna	Zadovoljstvo z aktivnostmi
F. 7) Dogajanja tu v Ribnici je kar veliko.			Veliko dogajanja	Ocena aktivnosti
F. 8) Vse gre po principu društev in vsak si po svoje poskuša pridobiti ljudi. Ampak ljudje ne vedo za vse aktivnosti, zato bi morali bolj sistemske urediti vse skupaj.			Nevednost ljudi za dogajanje	Ocena aktivnosti
F. 9) Manjkajo predvsem materialni pogoji, kot npr. kakšni večji prostori.	Ni materialnih pogojev	Večji prostori	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih
F. 10) Ja odnose vzpostavim s tistimi, kateri pridejo v RŠK.		Tisti, ki pridejo v RŠK	S člani RŠK	Vzpostavljanje odnosa
F. 11) Jst ne delam selekcija in sem do vseh oprta,... samo da se čutijo sprejete v klubu.		Ne delam selekcije	Pristopim do vseh	Vzpostavljanje odnosa
F. 12) Vzpostavim odnos pa zelo direktno,			Direktno odgovorim	Vzpostavljanje odnosa

pristopim in ogovorim.				
F. 13) Ja to, da kvalitetno preživljaš prosti čas s prijateljem			Kvalitetno preživljanje prostega časa	Dober vrstniški odnos
F. 14) in da mam ene skupne interese.			Skupni interesi	Dober vrstniški odnos
F. 15) Tle zame ne gre tako za zaupanje, saj slednjega jst iščem bolj v svoji družini.		Zaupanje iščem v družini	Ne gre za zaupanje	Dober vrstniški odnos
F. 16) Men je fajn, saj hitro dobiš informacije o ljudeh.		Hitre informacije	Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
F. 17) Ma je pa slaba stvar v tem, da ko pa fizično srečaš osebo, s katero si se pogovarjal pa zmanjka vsebine za pogovor.			Pomanjkanje vsebin za pogovor v živo	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
F. 18) Pozitivno pa je še, da so hitri stiki, na klik.			Hitri stiki	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
F. 19) V Ribniškem študentskem klubu (RŠK),		RŠK	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
F. 20) na pijačo gremo		Lokal	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa

skupaj,				
F. 21) pa tut preko FB-ja.	FB	Socialna omrežja	IKT	Načini ohranjanja odnosa
F. 22) Počutim se sprejeto.			Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
F. 23) Veliko sem že delal na tem, kako odreagirati na teh situacijah. Menim, da mormo v času konflikta »izklopi« čustva in gledati na stvari objektivno, kritično, ter se pogovoriti.			Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
F. 24) Nisem konfliktna, menim pa, da čustva naredijo veliko škode in vse kar je treba narediti je pravilno vstopiti v konflikt.		V konflikt vstopiti brez čustev, objektivno	Brez čustev	Soočanje s konfliktnimi odnosi
F. 25) Največji razlog so različna pričakovanja oseb.			Različna pričakovanja	Razlog za razpad odnosa
F. 26) Vsi bi bili bolj odprti in imeli odprt odnos drug do drugega.			Odprti odnosi	Ribnica kot idealni kraj mladih
F. 27) Ljudje bi bili bolj profesionalni... ne pa			Večja profesionalnost ljudi	Ribnica kot idealni kraj mladih

danes, ko greš npr. na pošto in se s teboj pogovarjajo, kot da smo ovce skupaj pasli.				
F. 28) Imeli bi en velik osredni prostor za prireditve.		Velik prostor za prireditve	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
F. 29) Pa preveč mam avtomobilov.			Manj avtomobilov	Ribnica kot idealni kraj mladih
F. 30) Ribnica bi bila bolj turistično privlačna, tako vsebinsko, kot sama urbanizacija Ribnice.			Turistično privlačnejša	Ribnica kot idealni kraj mladih
F. 31) Mogl bi narediti daljnosežno strategijo razvoja (se vpraša kaj bo čez 15 let).			Imeti daljnosežno strategijo	Ribnica kot idealni kraj mladih
F. 32) Manjkajo ločitvene kapacitete.			Manjkajo ločitvene kapacitete	Ribnica kot idealni kraj mladih
G. 1) Stara sem 22 let		22 let	Starost	Predstavitev sogovornika
G. 2) in sem študentka		Študentka	Status	Predstavitev sogovornika
G. 3) Kineziologije na Fakulteti za šport.	Kineziologija	Fakulteti za šport	Šolanje	Predstavitev sogovornika
G. 4)	Skavtinja	Verska dejavnost	Trenutna aktivnost	Predstavitev

Sem članica skavtov.				uporabnice
G. 5) Včasih obiščem Ribniški študentski klub.	RŠK	Študentske aktivnosti	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
G. 6) Pa v Uniforce centru izvajam vodeno vadbo.	Vodena vadba	Športna aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
G. 7) S trenutnimi aktivnostmi sem zadovoljna.			Zadovoljna	Zadovoljstvo z aktivnostmi
G. 8) Včasih sem plesala (break dance, pela v pevskem boru in hodila v glasbeno (solo petje).	Break dance, petje	Ples, Glasbena dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti
G. 9) Tle v Ribnici pogrešam kakšne plesne.		Ples	Kulturna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
G. 10) Pa zanč, ko smo prvič imel orientacijski tek, mi je blo ful zakon.		Orientacijski tek	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
G. 11) Želela bi si še kakšnih ustvarjalnih delavnic.		Ustvarjalne delavnice	Ustvarjalne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
G. 12) Pa še kakšno igrišče za odbojko, fuzbal.		Igrišča za odbojko, fuzbal	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih

G. 13) Pa še fitnes na prostem bi blo fajn imet.		Fitnes na prostem	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih
G. 14) Običajno, če je oseba zadržana jst pristopim prva do nje in navežem stik.			Pristopim do zadržane osebe	Vzpostavljanje odnosa
G. 15) Če pa je oseba preveč živahna, išče pozornost, takrat sem raje tiho in mi ni do stika.			Ne sme bit živahna, ne išče pozornosti	Vzpostavljanje odnosa
G. 16) Pa vse je lažje z alkoholom, saj takrat je vseenu s kom navezuješ stike.		Z alkoholom - z vsemi	S substancami je vseeno	Vzpostavljanje odnosa
G. 17) Drgač pa je najboljš vzpostavt odnos, na način, da kaj vprašaš, al se pa nek zmislš in se začneš pogovarjat.		Postaviš vprašanje	Direktno ogovorim	Vzpostavljanje odnosa
G. 18) To, da se rad, z veseljem družiš s tistim vrstnikom, se rad dobiš z njim/ z njo.			Veselje do druženja	Dober vrstniški odnos
G. 19) Fajn je d si notranje motiviran in da ni zunanje motivacije,		Si želiš preživljati čas	Posvečen čas	Dober vrstniški odnos

kot je izkoriščanje v smislu, da se družiš z enim samo zato, da ga lahko izkoriščaš.				
G. 20) Pomembno je, da uživaš v družbi.			Uživati v družbi	Dober vrstniški odnos
G. 21) Pa da se rad pogovarjaš in nikul ne zmanjka tem za pogovor.			Dovolj tem za pogovor	Dober vrstniški odnos
G. 22) Ja tle je fajn, ker je omogočen hiter dostop do ljudi.			Hitri stiki	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
G. 23) Fajn je kr lahko narediš skupino in se v skupini pogovarjaš.		Možnost skupinskega pogovora	Koristni	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
G. 24) Zdi se mi, da na tak način (preko soc. omrežjih) odnosa ne moreš gradit, se počutiš bl prazno.			Ne moreš gradit odnosa	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
G. 25) Pa tle na FB-ju te kdo vpraša kako si in se komot zlažeš pa napišeš d si super, čeprav ni res.		Lahko se zlažeš na FB-ju	Neiskreni	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
G. 26) Tukaj ne vidiš kretenj, ne slišiš tona		Ne vidiš kretenj, ne slišiš glasu	Ni neverbalne komunikacije	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov

glasu sogovornika				
G. 27) Po mojm preveč časa posvetim fantu, zato zmanjka časa za druge. Bi si želela več vzdrževati.		Večino časa posveti fantu	Želela bi se več druženja	Načini ohranjanja odnosa
G. 28) Drgač pa preko aktivnosti, ki jih imam (skavti).	Skavti	Verske dejavnosti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
G. 29) Al pa na kakšnih zabavah.	Zabave	Koncerti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
G. 30) Počutim se sprejeto.			Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
G. 31) Včasih se pa zgodi, da pridejo v stik z mano sam zaradi tega, ker nekaj rabijo.			Izkoriščanje	Sprejetost med vrstniki
G. 32) Jst se najraje, da se zmenimo do konca in se ne gremo več.			Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
G. 33) Pr enih se pač ne da s pogovorom. Takrat pa pustim, ignoriram.		Z nekaterimi se ne da pogovarjati	Ignoriranje	Soočanje s konfliktnimi odnosi
G. 34) Razlog pa je običajno to, da ne posvečaš dovolj časa drug drugmu.			Posvetijo premalo časa	Razlog za razpad odnosa

G. 35) Ammm... drogeraši bi se spremenil.			Odpraviti prepovedane substance	Ribnica kot idealni kraj mladih
G. 36) Vsi ljudje bi bili kot skavti. Bili bi pozitivno nabiti, sprejemali bi drug drugega.			Pozitivno sprejemanje	Ribnica kot idealni kraj mladih
G. 37) Mišljenje ljudi bi bilo spremenjeno.			Sprememba mišljenja	Ribnica kot idealni kraj mladih
G. 38) Pa imel bi kakšen posebn del Ribnce, kjer bi bla ena vasica s polno lučkami.		Posebna vasica z lučkami	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
G. 39) Pa jst bi mladim dala možnost okraševanja našega kraja.		Okraševanje mladih	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
H. 1) Stara sem 16 let		16 let	Starost	Predstavitev sogovornika
H. 2) in sem dijak.		Dijak	Status	Predstavitev sogovornika
H. 3) Hodm na Elektrotehniko.		Elektrotehnika	Šolanje	Predstavitev sogovornika
H. 4) Nobene.		Nobena aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
H. 5) Nisem zadovoljen.			Nezadovoljen	Zadovoljstvo z aktivnostmi
H. 6)	Nogomet	Športne aktivnosti	Včasih	Obiskovane

Včasih sem igrou fuzbal,				aktivnosti
H. 7) hodu na plavanje,	Plavanje	Športne aktivnosti	Včasih	Obiskovane aktivnosti
H. 8) Juitsu.	Juitsu	Športne aktivnosti	Včasih	Obiskovane aktivnosti
H. 9) Tle v Ribnici pogrešam kakšn prostor z namiznim nogometom.		Prostor z namiznim nogometom	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih
H. 10) Pa igrišča za odbojko nimamo.		Igrišče za odbojko	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih
H. 11) Želela bi si več zabav.		Žuri	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
H. 12) Lahku bi imel tudi hokej na ledu,		Hokej na ledu	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
H. 13) pa paintball.		Paintball	Športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
H. 14) Pa cenejše jahanje, pr nas je tku vse dragu.		Cenejše jahanje	Cenejše športne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
H. 15) Z vsemi, ne delam razlik in mi je vseeno s kom.		Vseeno mi je	Z vsemi	Vzpostavljanje odnosa
H. 16) Ja vzpostavim pa tko, da ponavad kaj vprašam, če kaj rab kdo al pa kaj		Kaj vprašam	Direktno ogovorim	Vzpostavljanje odnosa

podobna.				
H. 17) Da veliko časa posvetimo drug drugemu.			Posvečen čas	Dober vrstniški odnos
H. 18) Pa d je zaupanje. To je tut pomembno.			Zaupanje	Dober vrstniški odnos
H. 19) Jst se dost poslužujem teh socialnih omrežij.		Socialna omrežja	Prekomerna uporaba	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
H. 20) Tam se lahko karkoli menš. Če je možnost se rajš dobim.			Raje iz »oči v oči«	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
H. 21) Slabo je to, da si dejansko not in se pogovarjaš, in nisi zunaj.		Not se pogovarjaš	Slabost	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
H. 22) Dostkrat gremo na sprehod.		Sprehodi	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
H. 23) Zunaj (igrišče) igramo fuzbal	Nogomet	Športna aktivnost	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
H. 24) al pa not (na komou) igramo kakšn fuzbal.	Nogomet	Računalniške igre	IKT	Načini ohranjanja odnosa
H. 25) Včasih gremo tut pit skupaj.		Popivanje	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa

H. 26) Pa pri prijatelju smo igramo košarko, ragbi, bejzbol.	Košarko, ragbi, bejzbol	Športne aktivnosti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
H. 27) Pa ku je Bistrica zmrzlina, smo špili hokej gor.	Hokej na Bistrici	Športna aktivnost	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
H. 28) Uredu.		Uredu	Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
H. 29) Poslušaj kaj pravi, pol pa poveš oz. razložiš svoje stališče.		Poslušanje, govorjenje	Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
H. 30) Ma za razlog pa ne vem,...tku pride....nekdo misli, da ima prav in pol pretirava s tem.		Ne odstopi od svojega prav	Vsiljivo vedenje	Razlog za razpad odnosa
H. 31) Jst bi notranjost Ribnice zaprl za avtomobile.		Notranjost zaprta za avtomobile	Manj avtomobilov	Ribnica kot idealni kraj mladih
H. 32) Pa kakšne trgovine dodat... sej je samu Mercator, pa Spar.		Več trgovin	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
H. 33) Pa lahko bi imeli kakšen bar z musko...na foro diskoteke.	Bar z musko	Disko	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
H. 34)	Paintball	Športne aktivnosti	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni

Pa paintabl bi imel.				kraj mladih
H. 35) Lahku bi imel tut kakšno srednjo šolo. Kakšno lesno, če smo že suhorobarji.		Lesna šola	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
I. 1) Stara sem 18 let		18 let	Starost	Predstavitev sogovornika
I. 2) in sem dijakinja.		Dijakinja	Status	Predstavitev sogovornika
I. 3) Obiskujem SŠFKZ (Srednja šola za formacijo, kozmetiko in zdravstvo), smer Kozmetika.		SŠFKZ	Šolanje	Predstavitev sogovornika
I. 4) V Ribnici se ne ukvarjam z nobeno aktivnostjo.		Nobena aktivnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
I. 5) Včasih sem sodelovala pri projektu poroka.		Projekt poroka	Včasih	Obiskovane aktivnosti
I. 6) Vodila sem nastope v Športnem centru Ribnica in v glasbeni šoli.		Vodenje nastopov	Včasih	Obiskovane aktivnosti
I. 7) Bila sem tudi animatorka.	Animatorka	Verska dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti
I. 8)			Nezadovoljna	Zadovoljstvo z

S trenutnimi aktivnostmi nisem zadovoljna, ker jih nimam nič.				aktivnostmi
I. 9) Tle v Ribnici manjka kaj za otroke – npr. predstave, igre.		Predstave, igre	Kulturne aktivnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 10) Imel bi lahko kakšno skupinico s katero bi prostovoljno šli v dom za stare in tam kaj pomagal.		Pomoč mladih v domu za stare	Prostovoljne dejavnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 11) Pri nedeljskih mašah bi si želela večje sodelovanje otrok. Sicer ne hodim tko pogosto. Ma tega res manjka		Večje sodelovanje pri maši	Verske dejavnosti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 12) Pa kino bi komot lahko imel.		Kino	Kulturna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 13) Pa dogodke za žurat rabmo, taku dijaki, kot študentje.		Žuri	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 14) Ma kr je res tuga od žurk. Pol pa ku ni placa, so pa kri vsi po gostilnah.		Tuga od žurov	Premalo zabav	Ocena aktivnosti
I. 15) Tku d rabmo kakšen		Večji prostor za	Novi prostori	Potrebe, želje po novih aktivnostih

večji prostor kjer bi bli žuri, na foro diskota. Tam bi pa vrtel musko vseh zvrsti.		zabave		
I. 16) Lahko bi se povezal s sosednjo občino in ustanovil kakšno dramsko skupino.		Dramska skupina	Kulturna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 17) Pa kakšni nastopi Stand-up komedije bi lahko večkrat imel.		Stand – up nastopi	Kulturna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
I. 18) Pač res se nič ne dogaja. Vsi so doma. V Lj. se mi pa ne da hodt.			Premalo aktivnosti	Ocena aktivnosti
I. 19) Pač jst sm itak socialna, tku d, če je na videz vredu pristopim do te osebe in jo ogovorim. Pol pa če je oseba zainteresirana za pogovor se pogovarjam, če ne gem pa stran.			Uredu na videz	Vzpostavljanje odnosa
I. 20) Pa če vidim, da je oseba al sama, al d je žalostna, je kej narobe z njo...prej prstomp k njej in jo povprašam,			K osebi v težavah	Vzpostavljanje odnosa

če je kaj narobe.				
I. 21) Stik navežem pa preko svoje družbe in pol vidš al se zaštekaš al ne.			Preko drugih	Vzpostavljanje odnosa
I. 22) Jst večkrat kr sama pridem pa direkt vprašam kaj in se kr sama predstavim.			Direktno ogovorim	Vzpostavljanje odnosa
I. 23) Al pa, če se prek fbja spoznam, dam ponavad pobudo, da se vidmo v živo.		Dam pobudo, da spoznavanje v živo	Raje vzpostavljam odnos »iz oči v oči«	Vzpostavljanje odnosa
I. 24 Prvu je d je iskreno odnos.			Iskren	Dober vrstniški odnos
I. 25) Dobr odnos s prijateljem je takrat, ko da tut on kdaj pobudo za pijačo.		Pobudnik za pijačo	Posvečen čas	Dober vrstniški odnos
I. 26) Pa d zna pomagat, če sem v težavah, kaj rabm.			Medsebojna pomoč	Dober vrstniški odnos
I. 27) Da me sprejme takšno kakršna sem			Sprejemanje	Dober vrstniški odnos
I. 28) in da me ceni.			Me ceni	Dober vrstniški odnos

I. 29) Da ni hinavski odnos. Rada mam, da mi povejo v faco, če kaj narobe delam.		Ni hinavski odnos	Iskren	Dober vrstniški odnos
I. 30) Tu so nerealni,			Nerealni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
I. 31) neresnični odnosi.			Neresnični odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
I. 32) Jst fb, pa telefon uporabljam zato, da se lahko zmenmo kdaj se vidmo v živo, gremo na pijačo.		Pripomoček za dogovarjanje	Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
I. 33) Pomemben mi je, da vidm faco človeka s katerim se pogovarjam. Da vidmo kako odreagira in rada imam bližino. Pa še tipkat se mi ponavad ne da.			Ni neverbalne komunikacije	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
I. 34) Zveze, prijateljstva razpadajo, ker se tam gor pogovarjamo in se sploh ne znamo pogovarjat v živo.	Zveze, prijateljstva razpadejo	Ne znamo se pogovarjati »iz oči v oči«	Škodljivi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
I. 35) Odnosi se ohlajajo.			Ohlajeni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
I. 36) Ne znamo se odzvat na mimiko, ker se		Ne znamo se odzvati na	Škodljivi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov

prek omrežij stalno pogovarjamo.		mimiko		
I. 37) Na pijačah.		Lokal	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
I. 38) Pol na kakšnih zabavah. Lažje je pijan pristopit, navezovat stike.	Zabave	Koncerti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
I. 39) Pa na snepu, instagramu, FB-ju.	Snep, instagram, FB	Socialna omrežja	IKT	Načini ohranjanja odnosa
I. 40) Pa v šoli, ko se vidmo.		V šoli	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
I. 41) Dostkrat mam krizo, pa se odmaknem od kakšne osebe, prikinem stike, ker mislim, da me ne ceni		Velikokrat se odmaknem, ker mislim, da nisem sprejeta	Nesprejetosti	Sprejetost med vrstniki
I. 42) Ma drgač se počutim bolj sprejeto. Konc koncu si sami izberemo družbo v kateri smo sprejeti.		Izberem si družbo, kjer sem sprejeta	Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
I. 43) Konflikt je včasih po sms- sam jst zmer pol predlagam, da se dobimo v živo in se v normalnem tonu, brez napadanja			»Iz oči v oči«	Soočanje s konfliktnimi odnosi

pogovorimo.				
I. 44) Če pa res nimam jst al pa druga oseba časa se pa pokličemo. Sam ne preko sms sporočil.		Ob pomankanju časa pa preko telefona	Telefonski pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
I. 45) Razlogi so zahrbtnost,			Zahrbtnost	Razlog za razpad odnosa
I. 46) Neiskrenost.			Neiskrenost	Razlog za razpad odnosa
I. 47) Pa razlog je lahko tudi ena tretja oseba. Npr. jst sm želela združiti dve prijateljic, kateri se prej nista marali in sem jih povabila na pijačo. One so se tam zaštekale, mene sta pa pustili samo.		Tretja oseba ti »vzame« prijateljice	Tretja oseba	Razlog za razpad odnosa
I. 48) Velik vpliv imajo tudi socialna omrežja, saj se ne zmano pogovarjat več normalnu.		Socialna omrežja, po katerih se ne znamo pogovarjat	IKT	Razlog za razpad odnosa
I. 49) Lahko bi imel kaj adrenalinskega, kakšen park.		Adrenalinski park	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
I. 50) Mal bi naš grad		Več dogajanja na gradu	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih

»oživel«.				
I. 51) Spodbujali bi drugačnost		Spodbujali drugačnost	Sprememba mišljenja	Ribnica kot idealni kraj mladih
I. 52) in mlade spodbujali k ustvarjalnosti.		Spodbujali ustvarjalnost	Sprememba mišljenja	Ribnica kot idealni kraj mladih
I. 53) Vsi bi bli bolj povezani med sabo. Danes ste samo še po vaseh povezani, pa še to nč več tko, kot je blo to včasih. Vsak sam za svojo rit skrbi.			Večja medsebojna povezanost	Ribnica kot idealni kraj mladih
I. 54) Odpravl bi blo potrebno nevoščljivost.		Ni nevoščljivosti	Sprememba mišljenja	Ribnica kot idealni kraj mladih
J. 1) Star sem 24 let		24 let	Starost	Predstavitev sogovornika
J. 2) in sem redno zaposlen		Redno zaposlen	Status	Predstavitev sogovornika
J. 3) Po izobrazbi sem diplomirani inženir strojništva.		Inženir strojništva	Izobrazba	Predstavitev sogovornika
J. 4) Okoli velike noči sodelujem pri Ribniškem pasijonu.	Ribniški pasijon	Verska dejavnost	Trenutna aktivnost	Obiskovane aktivnosti
J. 5) Včasih sem bil	Animator	Verska dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti

animator,				
J. 6) skavt.	Skavt	Verska dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti
J. 7) Pel sem tudi v mešanem pevskem zboru. Pel sem bas.	Petje v zboru	Glasbena dejavnost	Včasih	Obiskovane aktivnosti
J. 8) S trenutnimi sem zelo zadovoljen.			Zelo zadovoljen	Zadovoljstvo z aktivnostmi
J. 9) Želim si dodatna igrišča za odbojko, košarko.		Igrišča za odbojko, košarko	Ureditev mesta	Potrebe, želje po novih aktivnostih
J. 10) Želim se več organiziranih žurov.		Žuri	Koncerti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
J. 11) Fajn bi blo imeti tudi kino.		Kino	Kulturna aktivnost	Potrebe, želje po novih aktivnostih
J. 12) Dobrodošli bi bili tudi tečaji kuhanja, plesa, vrtilkanja.		Tečaji kuhanja, plesa, vrtilkanja	Tečaji	Potrebe, želje po novih aktivnostih
J. 13) Želim si vodenih izletov po Sloveniji in v druge države (npr. Španija).			Vodeni izleti	Potrebe, želje po novih aktivnostih
J. 14) Z vsemi, ne delam razlik.			Z vsemi	Vzpostavljanje odnosa
J. 15)		Postaviš	Direktno ogovorim	Vzpostavljanje

Vzpostavim odvisno od situacije. Običajno kaj vprašam, če kaj potrebujem.		vprašanje		odnosa
J. 16) Nisem pa tako direkten, da bi prestopil in ogovoril osebo.		Ne prestopim tako direktno	Ne direktno	Vzpostavljanje odnosa
J. 17) Mora biti iskren odnos.			Iskren	Dober vrstniški odnos
J. 18) Potrebno je zaupanje.			Zaupanje	Dober vrstniški odnos
J. 19) Drug drugemu je potrebno pomagati, biti v dobrem in slabem.			Medsebojna pomoč	Dober vrstniški odnos
J. 20) Jst pravim d morjo bit dvojra ušesa in ena usta. Se prav se treba poslušati med seboj.			Poslušati drug drugega	Dober vrstniški odnos
J. 21) To je izguba dragocena časa, saj se pogovarjaš preko računalnika in ne vidiš obraza. Raj pojdi na pijačo in se tam pogovori.		Izguba časa, ker ne vidiš obraza sogovornika	Ni neverbalnega komunikacije	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
J. 22) Sam ne uporabljam		Ne uporabljam FB za	Se ne poslužujem	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov

FB-ja v te namene.		komuniciranje		
J. 23) Pozitivno pa je bilo pri pomoči za študij. Drgač je pa tu sama lumaprija.		Dobra pomoč v času študija	Koristni odnosi	Pomen <i>virtualnih</i> odnosov
J. 24) Družim se na pijači. Spijem kakšen kafe, pjer z njimi.		Lokal	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
J. 25) Kdaj pa kdaj gremo na kakšen fuzbal.	Nogomet	Športne aktivnosti	»iz oči v oči«	Načini ohranjanja odnosa
J. 26) Eee odličnoo. Vsi me imajo radi, razen kakšne izjeme, kateri so drugačnega mišljenja.		Imajo me radi, razen nekaterih izjem	Sprejetost	Sprejetost med vrstniki
J. 27) Se pogovorim in ne kuham zamer do drugega.		Pogovorim in ne kuham zamer	Pogovor	Soočanje s konfliktnimi odnosi
J. 28) Razlog je drugačno razmišljanje, da se ne strinjaš s sogovornikom.			Drugačno mišljenje	Razlog za razpad odnosa
J. 29) Lahko je razlog tudi raztresanje slabe volje po drugih.			Slaba volja	Razlog za razpad odnosa
J. 30) Ne bi bilo take foušije			Ni nevščljivosti	Ribnica kot idealni kraj mladih

med prebivalci ribniške doline.				
J. 31) Izboljšanje prometne povezave med Ribnico in Ljubljano.		Izboljšanje prometne povezave z Ljubljano	Ureditev mesta	
J. 32) Večje število prirediv (kakšno ogledi tekem, tekmovanj).		Večje število prirediv	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
J. 33) Boljša možnost zaposlitev		Boljša možnost zaposlovanja	Več zaposlitvenih možnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
J. 34) in večje število raznolikih podjetij.		Večje število podjetij	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
J. 35) Bolj aktivno preživljanja prostega časa v obliki kakšnih delavnic.		Delavnice	Več aktivnosti	Ribnica kot idealni kraj mladih
J. 36) Obnovitev starega dela mesta.		Obnovitev starega dela mesta	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih
J. 37) Lahko bi imeli več nakupovalnih mest.		Več trgovin	Ureditev mesta	Ribnica kot idealni kraj mladih

Osno kodiranje

Kategorija	Podkategorija	Pojem	Podpojem
PREDSTAVITEV SOGOVORNIKA	Starost	17 let (A2)	
		16 let (B1, H1)	
		23 let (C1, F1)	
		22 let (D1, G1)	
		18 let (E2, I1)	
		24 let (J1)	
	Status	Dijak (A1, B2, D2, E1, H2, I2)	
		Študent (C2, F2, G2)	
		Redno zaposlen (J2)	
	Šolanje	Gimnazija (A3, B2)	Gimnazija Kočevje (A3)
			Gimnazija Bežigrad (B2)
		SŠFKZ (E3, I3)	
		Ekonomska fakulteta (F3)	
		Fakulteti za šport (G3)	Kineziologija (G3)
	Izobrazba	Elektrotehnika (H3)	
		Diplomirani kemik (C3)	
		Gimnazijski maturant (D3)	
		Inženir strojništva (J3)	
OBISKOVANE AKTIVNOSTI	Trenutna aktivnost	Nobena aktivnost (A4, E4, H4, I4)	
		Verska dejavnost (A6, B4, C5, G4, J4)	Verouk v župniji (A6)
			Ministrant (B4)
			Skavt (C5, G4)
			Ribniški Pasijon (J4)
		Športne aktivnosti (B5,	Rokomet (B5)

		G6)	Vodena vadba (G6)
		Študentske aktivnosti (C4, G5, F4)	RŠK (C4, G5)
			Predsednica RŠK (F4)
		Glasbena dejavnost (D4)	Glasbena skupina (D4)
	Včasih	Ples (E5, G8)	Break dance (G8)
		Verska dejavnost (E6, I7, J5, J16)	Animator (E6, I7, J5)
			Skavt (J6)
		Glasbena dejavnost (E7, G8, J7)	Petje v zboru (E7, G8, J7)
		Študentska aktivnost (F4)	Članica RŠK (F4)
		Športne aktivnosti (H6, H7, H8)	Nogomet (H6)
			Plavanje (H7)
			Juitsu (H8)
		Projekt poroka (I5)	
		Vodenje nastopov (I6)	
ZADOVOLJSTVO Z AKTIVNOSTMI	Kar zadovoljna (A7)		
	Povprečno (A8)		
	Zadovoljen (B6, B5 C6, G7)	Športna aktivnost (B5)	Rokomet (B5)
		Verska dejavnost (B6)	Ministriranje (B6)
	Zelo zadovoljen (D5, F6, J8)		
	Nezadovoljen (E8, H5, I8)		
POTREBE, ŽELJE PO NOVIH AKTIVNOSTIH	Koncerti (A9, A16, B13, B14, C9, D10, E15, H11, I13)	Elektronika (A9, C9)	
		Žuri (A16, B13, H11, I13, J10)	Klubi z musko (B13)
		Veselice (B14)	
		Rock koncerti (C9)	
		Klubi (D10, E15)	Prostori za žur (D10, E15)
	Aktivnosti kot so v	Pena, barve (A10)	

	Ljubljana(A10)		
	Športne aktivnosti (A11, A23, B17, B18, D8, E9, E10, G10, H12, H13)	Mažorete (A11)	
		Športne tekme (A23)	Rokometne, nogometne tekme (A23)
		Košarka (B17)	
		Rokomet (B18)	
		Rekreacija v telovadnici (D8)	
		Skupinska vadba (E9)	
		Drsanje (E10)	
		Orientacijski tek (G10)	
		Hokej na ledu (H12)	
		Paintball (H13)	
	Kulturna aktivnosti (A14, A22, C8, D13, G9, I9, I12, I16, I17, J11)	Kino (A14, C8, D13, I12, J11)	
		Predstave, razne igre (A14, I9)	
		Ples (A22, G9)	Plesni večeri, pustni plesi (A22)
		Dramska skupina (I16)	
		Stand – up nastopi (I17)	
	Aktivnosti v RŠK (B7, B10)		
	Privabljanje ljudi (B11)	Kampanjo (B11)	RŠK bo moral narediti kampanjo (B11)
	Premalo je dogodkov (B12)		
	Novi prostori (A21, D6, D7, D11, E11, F9, H9, I15)	Prostor z biljardom, ročni nogomet, pikado (A21)	
		Prostori za bende, društva (D6)	
		Mladinska gostilna z glasbo (D7)	
		Mladinski center (D11,	Prostor za mlade (E11)

		E11)	
		Večji prostori (F9)	Ni materialnih pogojev (F9)
		Prostor z namiznim nogometom (H9)	
		Večji prostor za zabave (I15)	
	Ureditev mesta (D9, D12, D14, G12, H10, J9)	Park s klopami (D9)	
		Igrišče za nogomet in košarko (D12, G12)	
		Fitnes na prostem (D14, G12)	
		Igrišče za odbojko (H10)	
		Igrišča za odbojko, košarko (J9)	
	Ustvarjalne aktivnosti (G11)	Ustvarjalne delavnice (G11)	
	Cenejše športne aktivnosti (H14)	Cenejše jahanje (H14)	
	Prostovoljne dejavnosti (I10)	Pomoč mladih v domu za stare (I10)	
	Verske dejavnosti (I11)	Večje sodelovane pri maši (I11)	
	Tečaji (J12)	Tečaji kuhanja, plesa, vrtilkanja (J12)	
	Vodeni izleti (J13)		
OCENA AKTIVNOSTI	Prestara za glasbeno šolo (A12)		
	Veliko športnih aktivnosti (A13)		
	Zgled po starejših (A14)	Mladi hočejo biti kot starejši (A14)	
	Uporabne aktivnosti (A24)		
	Vsi smo po grupirani (A25)		
	Izkoriščevalski ljudje (A26,	Ven pridejo, če je kaj	

	B8)	zastonj (A26)	
		Izkoriščanje kluba RŠK (B8)	
	Zadovoljstvo (B9)	Mladi so zadovoljni (B9)	
	Lokal je po meri Ribnice (B15)		
	Ni prostorov (B16)		
	Dovolj aktivnosti (C7)		
	Še kar dobro poskrbljeno (E12)		
	Premalo izbire (E13, E14)		
	Veliko dogajanja (F7)		
	Nevednost ljudi za dogajanje (F8)		
	Premalo zabav (I14)	Tuga od žurov (I14)	
	Premalo aktivnosti (I18)		
PONUDBA AKTIVNOSTI V RIBNICI	Trenutno (A17, A18)	Slaba (A17, A18)	
	Lokali (A20)		
VZPOSTAVLJANJE ODNOSA	Težave, ker se nič ne dogaja (A27)		
	Skupni interesi (A28)	Iskanje skupnih interesov (A28)	Skupina animatorjev (A28)
	Karakter (A29, E18)	Če mi je oseba fajn (A29)	
		S podobnim karakterjem (E18)	
	Z vsemi (B19, D15, H15, J14)	Vseeno mi je s kom (B19, H15)	
	Z nenapadalno osebo (B20)		
	Z ne odrezavimi (B21)		
	Po občutku veš kakšna je oseba (B22)		

Potrebujemo čas, prostor (B23)		
Z aktivnostmi (B24, B25, B26)	Veselice (B24)	
	Rokometni treningi (B25)	
Z udeleženci organiziranega dogodka (C10)		
Direktno ogovorim (C11, F12, G17, H16, I22, J15)	Pozdravim (C11)	Rečem »živjo, kako si?« (C12)
	Postaviš vprašanje (G17, H16, J15)	
V službi (D16)		
Na koncertih (D17)		
Preko drugih (D18, I21)		
Z osebo od katere potrebujem pomoč (D19)		
Ne direktno (D20, E20, J16)	Ne bi kar takoj ogovoril (D20)	
	Ne pristopim direktno (E20, J16)	
Lažje s puncami (E16)		
Z »neafinalastmi« puncami (E17)		
Pogovor (E19)	Skupno temo pogovora (E19)	
S člani RŠK (F10)	Tisti, ki pridejo v RŠK (10)	
Pristopim do vseh (F11)	Ne delam selekcije (F11)	
Pristopim do zadržane osebe (G14)		
Ne sme bit živahna, ne išče pozornosti (G15)		
S substancami je vseeno (G16)	Z alkoholom - z vsemi (G16)	
Uredu na videz (I19)		

	K osebi v težavah (I20)		
	Raje vzpostavljam odnos »iz oči v oči« (I23)	Dam pobudo, da spoznavanje v živo (I23)	
DOBER VRSTNIŠKI ODNOS	Zaupanje (A31, B31, E21, H18, J18)	Odkritost (A31)	Pogovor o težavah (A31)
	Prijaznost (A32)		
	Posvečen čas (B27, B 28, D22, E23, H17, I25)	Klicanje, pogovor (B27)	
		Sprehodi (B28)	
		Si želiš preživljati čas (G19)	
		Pobudnik za pijačo (I25)	
	Skupni interesi (B29, B30, E22, F14)	Športne aktivnosti (B29)	Greš na igrišče (B29)
	Iskren (C12, I24, I29, J17)	Ni hinavski odnos (I29)	
	Medsebojna pomoč (D21, D23, I26, J19)	Pomagamo si med seboj (D21)	
		Znanje svetovanja (D23)	
	Ne gre za zaupanje (F15)	Zaupanje iščem v družini (F15)	
	Veselje do druženja (G18)		
	Uživati v družbi (G20)		
	Dovolj tem za pogovor (G21)		
	Sprejemanje (I27)		
	Me ceni (I28)		
	Poslušati drug drugega (J20)		
POMEN VIRTUALNIH ODNOSOV	Prekomerna uporaba (A33, A38, H19)	Socialna omrežja (A33, A38, H19)	FB(A33)

			Vsi na telefonih (A38)
	Izkoriščevalski odnosi (A34)	Teženje za zapiske, snov, teste (A34)	
	Zastonjski (A35)	Vrednost (A35)	Komuniciranje zastonj (A35)
	Takojšen umik (A36)		
	Naporni odnosi (A37)	Teženje (A37)	
	Nezaupljivi (A39, A40)	Lahko »skrinšotajo«, povejo skrivnosti (A39)	
	Nima veliko FB prijateljev (B32)		
	Prijatelje, katere poznam (B33)		
	Osebni stik (B34)	Z vsemi bi lahko navezal pravi stik (B34)	
	Dodatek odnosu »iz oči v oči« (B35, C15)	Pogovor s punco (B35)	
	Koristni odnosi(B36, C14, C16, D26, D27, F16, G23, I32, J23)	Uporabljam za šolo (B36)	
		Uporabnost za faks, aktivnosti (C16)	
		Hitre informacije (D26, F16)	
		Možnost skupinskega pogovora (G23)	
		Pripomoček za dogovarjanje (I32)	
		Dobra pomoč v času študija (J23)	
	Intenzivni odnosi (C13)	Veliko stika preko FB (C13)	15-20 stikov na dan (C13)

	Ne-pomenski (D25)	Kar neki odnosi (D25)	
	Neiskreni (E24, G25)	Bolj iskreni »iz oči v oči« (E24)	
		Lahko se zlažeš na FB-ju (G25)	
	Neosebni (E25)	Ne veš ali se z osebo ujameš (E25)	
	Velikokrat neprijateljski (E26)		
	Pomanjkanje vsebin za pogovor v živo (F17)		
	Hitri stiki (F18, G22)		
	Ne moreš gradit odnosa (G24)		
	Ni neverbalne komunikacije (G26, I33, J21)	Ne vidiš kretenj, ne slišiš glasu (G26)	
		Izguba časa, ker ne vidiš obraza sogovornika (J21)	
	Raje iz »oči v oči« (H20)		
	Slabost (H21)	Not se pogovarjaš (H21)	
	Nerealni odnosi (I30)		
	Neresnični odnosi (I31)		
	Škodljivi (I34)	Ne znamo se pogovarjati »iz oči v oči« (I34)	Zveze, prijateljstva razpadejo (I34)
		Ne znamo se odzvati na mimiko (I36)	
NAČINI OHRANJANJA ODNOSA	Ohlajeni odnosi (I35)		
	Se ne poslužujem (J22)	Ne uporabljam FB za komuniciranje (J22)	
	Informacijska komunikacijska tehnologija (IKT)	Telefon (A41, A43, E31)	Klicanje (A41, E31)
			Slike (A43)
		Filmi (D30)	

		Socialna omrežja (E27, F21, I39)	FB (F21)
			Snep, instagram, FB (I39)
		Računalniške igre (H24)	Nogomet (H24)
	»Iz oči v oči«	Sprehodi (A42, H22)	
		Lokal (A42, B43, C19, D29, E29, F20, I37, J24)	
		Športna aktivnost (B38, D31, H23, H26, H27, J25)	Treningi rokomet (B38)
			Igrišče (D31)
			Nogomet (H23 J25)
			Košarko, ragbi, bejzbol (H26)
			Hokej na Bistrci (H27)
		V šoli (B41, I40)	
		Na busu (B42)	
		RŠK (C17, F19)	
		Restavracija (C18)	Kosilo (C18)
		Vaje, koncerti (D32)	
		Pri prijateljici (E28)	
		Koncerti (E30, G29, I38)	Zabave (E30, G29, I38)
		Izogibanje IKT (E32)	
		Verske dejavnosti (C17, G28)	Skavti (C17, G28)
		Popivanje (H25)	
	Ne potrebuje stalnih stikov (B39, B40)		
	Želela bi se več druženja (G27)	Večino časa posveti fantu (G27)	
SPREJETOST MED	Srednje (A44)		

VRSTNIKI	Sprejetost (A45, B44, C20, D33, E34, F22, G30, H28, I42, J26)	Verska dejavnost(A45)	Animatorji /A45)
		Vredu (H28)	
		Izberem si družbo, kjer sem sprejeta (I42)	
		Imajo me radi, razen nekaterih izjem (J26)	
	Nesprejetost (A46, A47, I41)	Zahrbtnost (A46, A47)	
		Velikokrat se odmaknem, ker mislim, da nisem sprejeta (I41)	
	Odvisno od družbe (E33)		
	Izkoriščanje (G31)		
SOOČANJE S KONFLIKTNIMI ODNOSI	Ignoriranje (A48, D35, D36, E37, G33)	Nepomembne osebe (E37)	
		Z nekaterimi se ne da pogovarjati (G33)	
	Nejasne izjave (A49, A50)	Dvojnost (A49, A50)	Ne želim na glas obsojat (A49)
			Povem na glas (A50)
	Se ne skregam močno (B45)		
	Potrebuje čas (B46)	Nekaj časa se grdo gledava (B46)	
	Opravičevanje (B47)		
	Pogovor (B48, C22, D34, E36, F23, G32, H29, J27)	Pomembne osebe (E36)	
		Poslušanje, govorjenje (H29)	
		Pogovorim in ne kuham zamer (J27)	
	Prepir s starši je bolj pogost (C21)		
	Odvisno od osebe (E35)		
	»Iz oči v oči« (E38, I43)		
	Brez čustev (F24)	V konflikt vstopiti brez čustev, objektivno (F24)	

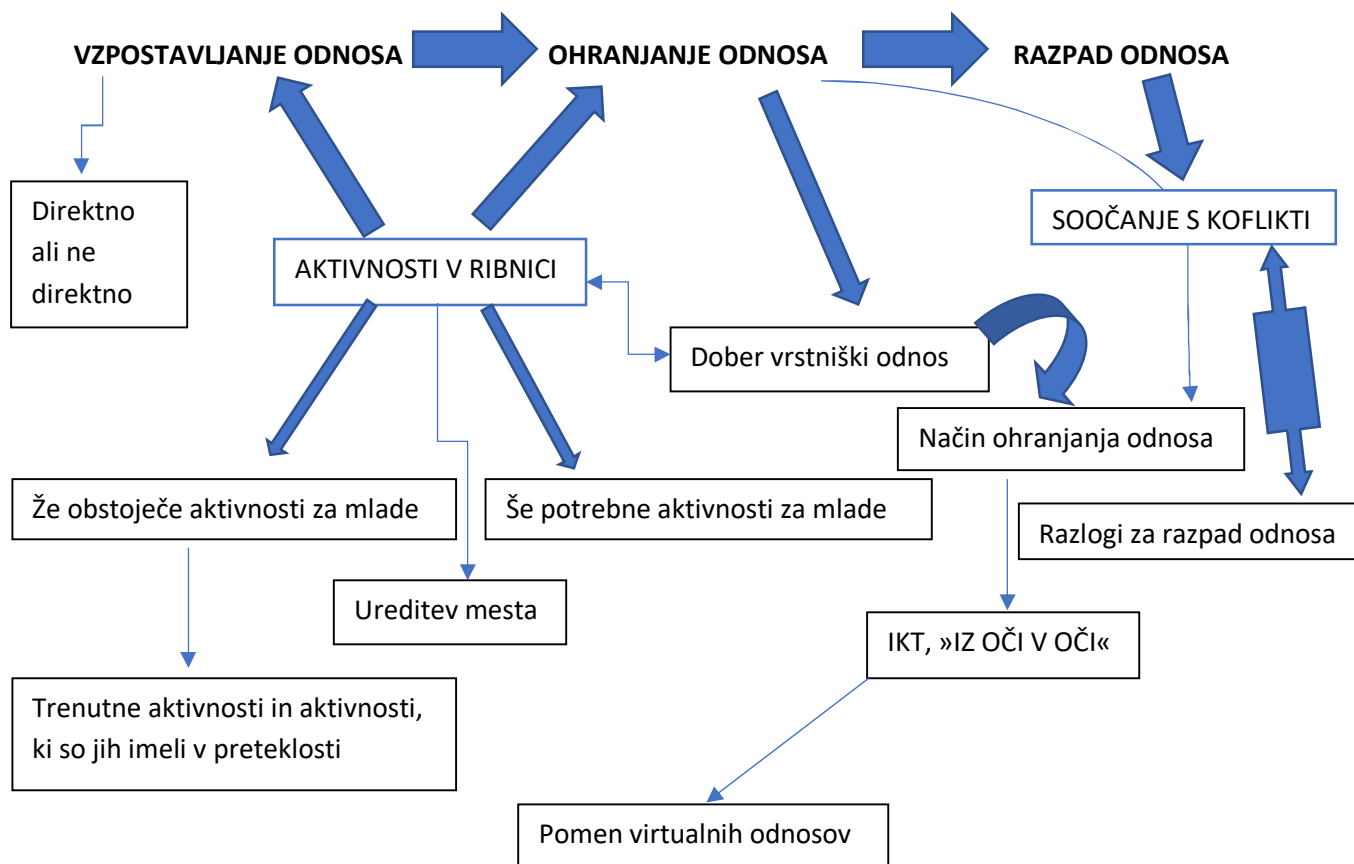
	Telefonski pogovor (I44)	Ob pomankanju časa pa preko telefona (I44)	
RAZLOG ZA RAZPAD ODNOSA	Nezaupanje (A51, E41)	Izdajstvo (A51, E41)	Pove nekaj kar ne bi smel (A51)
	Provociranje (B49)		
	Vsiljivo vedenje (B50, H30)	Pameten, vsiljuje svoje mnenje, težak (B50)	
		Ne odstopi od svojega prav (H30)	
	Zamegljenost uma (C23)		
	Slaba volja (C24, J29)	Komuniciranje s slabo voljo (C24)	
	Nesporazum (D37)		
	Opravljanje (D38)		
	Hvalisanje (D39)		
	Posvetijo premalo časa (E39, G34)		
	Žalitve (E40)		
	Oseba škodi sama sebi (E42)		
	Različna pričakovanja (F25)		
	Zahrbtnost (I45)		
	Neiskrenost (I46)		
	Tretja oseba (I47)	Tretja oseba ti »vzame« prijateljice (I47)	
	IKT (I48)	Socialna omrežja, po katerih se ne znamo pogovarjat (I48)	
	Drugačno mišljenje (J28)		
RIBNICA KOT IDEALNI KRAJ MLADIH	Več aktivnosti	Stalno dogajanje (A52)	
		Za majhne otroke (A54)	
		Adrenalinske stvari (A55)	Vlakci, prosti pad, skok s padalom (A55)

		Delavnice (A58, B54, J35)	Slikali, delali kipe (A58)
		Dogodki za novo leto (A60)	Ognjemet, različne glasbene skupne (A60)
		Turnirji (A62)	Nogometni turnirji (A62)
		Športne aktivnosti (B51)	Košarka, odbojka (B51)
			Paintball (H34)
		Krožki (B52)	
		Koncerti (B53, B54)	DJ, zabave, elektronika (B53)
		Glasbeni večeri (B54)	
		Izobraževalne aktivnosti (C27, C28)	Predavanja (C27)
			Tečaji (C28)
		Organizirani izleti (C29)	Obisk hiše strahov (C29)
		Okraševanje mladih (G39)	
		Več dogajanja na gradu (I50)	
		Večje število prireditev (J32)	
	Odpraviti prepovedane substance (A53, G35)	Preprečitev uporaba prepovedanih substanc /A53)	Nič več droge, vandalizma (A53)
	Ureditev mesta	Prenova hiše v centru (A56)	
		Parki z drevesi (A57)	
		Naredili nove proge za motoriste (A59)	
		Okraševanje (A61)	
		Boljše ceste (E44)	
		Več narave (E49)	Trava, drevesa (E49)
		Park z vodnjakom (E48)	

		Enake hiše (E50)	
		Velik prostor za prireditve (F28)	
		Posebna vasica z lučkami (G38)	
		Več trgovin (H32, J37)	
		Disko (H33)	Bar z musko (H33)
		Lesna šola (H35)	
		Adrenalinski park (I49)	
		Izboljšanje prometne povezave z Ljubljano (J31)	
		Večje število podjetij (J34)	
		Obnovitev starega dela mesta (J36)	
	Boljši učiteljski kader (C25)		
	Podpora občine (C26, D40)	Večja finančna pomoč občine (C26)	
	Lažji najem prostorov (D41)		
	Majhno mestece (E43)		
	Večja medsebojna povezanost (E45, I53)		
	Sprememba sistema (E46)	Sprememba šolskega in zdravstvenega sistema (E46)	
	Športni center ostane (E47)		
	Odprti odnosi (F26)		
	Večja profesionalnost ljudi (F27)		
	Manj avtomobilov (F29, H31)	Notranjost zaprta za avtomobile (H31)	
	Turistično privlačnejša (F30)		

	Imeti daljnosežno strategijo (F31)		
	Manjkajo ločitvene kapacitete (F32)		
	Pozitivno sprejemanje (G36)		
	Sprememba mišljenja (G37, I51, I52, I54, J30)	Spodbujali drugačnost (I51)	
		Spodbujali ustvarjalnost (I52)	
		Ni nevoščljivosti (I54, J30)	
	Več zaposlitvenih možnosti (J33)	Boljša možnost zaposlovanja (J33)	

Odnosno kodiranje

A, E, F, G I -Ženske

B, C, D, H, J – Fantje

A, E, H, I -Trenutno neaktivni

B, C, D, F, G, J – Trenutno aktivni